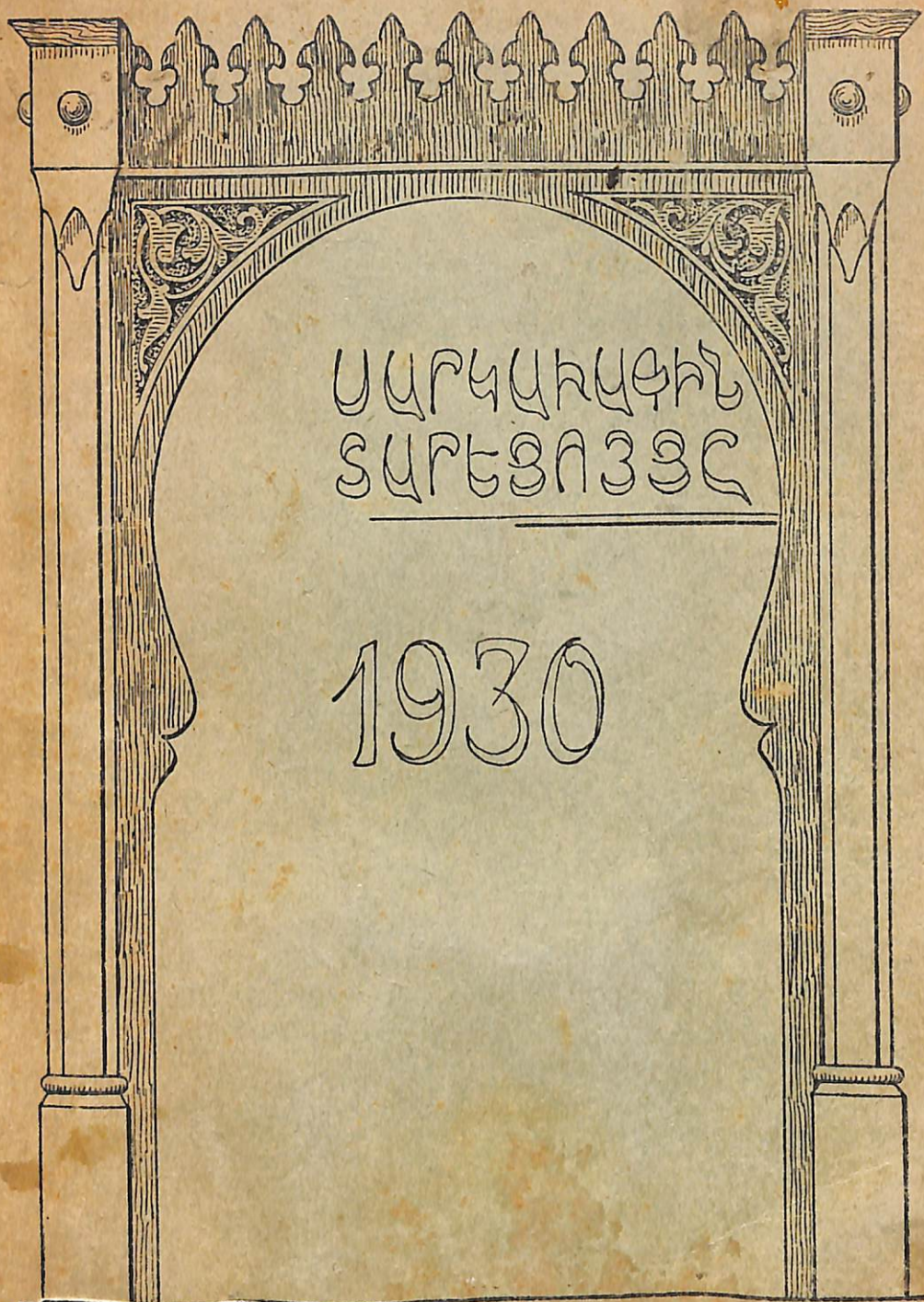

1933, 1940
1941, 1944

059

Մ-24

ԱԹԵՆԱ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ԾԽԱԽՈՏԻ ԵՒ ՍԻԿԱՐԷԹԻ

Օժտուած ամենալեզիւն եւ կատարելագործուած
մեքենաներով

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 51, Մուհարրէմ Պէյ

Թէլէֆօն 7455 — B. P. 1624

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐՔ

ՍՕՐԿՈՒՋ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իր Տեսակարար անմըցելի Սիկարէթները.

Սիկարէթներ Գին Ե.Գ.

Պէնհուր	20	25	5
Մասէն	24	30	3½
Սամսուն էֆսրա	23	30	4
» »	18	24	3
» Սասէ	23	28	3
Թամրի	20		2½

Կը պատրաստուին Թրքական եւ Մակեդոնական
ընտրելագոյն ծխախոտներով:

Կը յանձնարարուի մեր Հայրենակիցներուն ծխել
խնամով պատրաստուած սոյն ընտիր Սիկարէթներէն:

059

Լ-24

06 JUN 2009

ՅՐԹ. ՄԱՆԱԳԵԱՆ

ՄԱՐԿԱԻԱԳԻՆ

ՏԱՐԵՅՈՅՅԸ

1930

ՍԱՐԿԱԻԱԳ

Տպագր. Ա. ԳԱՍԱՊԵԱՆ

17, Սալան-էլ-Տիմ փողոց - Աղեխանդրիա

24 JUN 2013

19015

132-72

S. A. PRINCE FAROUK
(Héritier du Trône d'Egypte)

ՆՈՐԻՆ ՎՍԵՄՈՒԹԻՆ ԻՇԽԱՆ ՖԱՐՈՒԿ
(ԴԱՀԱՃԱՌԱՆԴ ԵՂԻՊՏՈՍԻ)

Տ. Տ. ԳԼՈՐԳ Ե.

ՍՐԲԱԶՆԱՍՈՒՐԲ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ Է

Աստուածաբեալ վե՛ն Հայրապետ,
Հայկեան զարմին դու գլուխն ու պետ ,
Դու քաջ հովիւ Ազգիս դժբախտ
Կա՛ց անասան գահիդ անխախտ :

Արարախիդ թո՛ղ վե՛ն գագաթ ,
Տարածանէ Հայոց գանգաթ .
Թե՛ շնորհիւ ազգաց հիւան՛դ՝
Մնացած ենք դեռ անօհախ . . . :

ՍԱՐԿԱՆԱԳ

ՀԻՆ ՏԱՐԻՆ

Հազար ինն հարիւր քսան ինն սարին՝
 Հայերուս համար չի գործեց բարին .
 Ահա՛ անիծեալ կ'ըսեմ մեկ սարի ,
 Վերջապէս կորաւ , առանց դադարի . . .
 Թողով իր ետին աւեր ու դաւեր . . .
 Իցիւ թէ եկած չըլլար ա՛ն , լաւ եր . . .
 Մենք կը յուսայինք որ այդ հին սարին ,
 Պիտի մոռցնել սար մեր ցաւերն հին
 Ու պիտի սփռեր հայերուս համար
 Իրեն բարիքներ , շնորհն անհամար . . .
 Եւ պիտ պարգեւեր մեր անկեալ հայուն
 Կեանք մը ապահով , հանգիստ ու կայուն . . .
 Եւ մեր տառապեալ հայեր գաղթական՝
 Սփիւռս աշխարհի որ միտք ցրուած կան ,
 Ամենքն ալ իմի պիտի հաւաքէր . . .
 Ինչպէս որ հաւ մը կ'ընէ իր ձագեր . . .
 Բայց , ո՛հ , խաբուած ենք ապրելով յուսով ,
 Քանի որ բերաւ . . . իր հետ բռնի , սով ,
 Եւ հիւանդութիւն ալ տեսաւ տեսաւ ,
 Մինչեւ ամենուս պարպեց սա՛ քսակ .
 Ամեն կողմ սփռեց սա՛ բուք , փոքորիկ
 — Զըլլայ որ այլեւս իր վրայ խորհիք . . .
 Սա՛ իրաւ անգուր , անգգամ ու չար ,
 Կործանեց գիւղեր , քաղաք չարաչար . . .
 Հոս , հոն սեղծեց ցնցում երկրաշարժ
 Ու տարաւ իր հետ շատեր գետնաբարձ . . .
 Շատեր ալ կորան անտուն , անձա՛յն ,
 Հազարով մարդիկ ահա մահացան .
 Ու հազարաւոր հայեր գաղթական ,
 Օտար երկիրներ գացին ու ինկան . . .
 Ահա՛ չարաւուր այդ հին սարին վաս
 Կործանեց հայուն բոլոր յոյսն , հաւատ . . .
 Կարծես մեր քաջածն արդէն չէր բաւեր ,
 Այդ հրեւ սարին ալ գործեց մեծ աւեր . . .

մահացնելով մեր կտրիճներ ո՛ղջ ,
 Այսպէս քանդեց հայ տնայններ ամբողջ :
 Ո՛վ դու անգգամ , դու անգուր նիւա՛ղ
 Որ քու հետ սարիւր մեր գանձեր աւա՛ղ ,
 Ինչպէս եւ մեզմէ անձեր պատուական ,
 Որն ուսումնական , որը գրագէտ ,
 — Մեր ազգին պարծանք անգին գանձեր գէր , —
 Գնա՛ , կորսուե՛ , ջնջուի՛ անունդ թո՛ղ
 Քեզ համար կանգնէ թող հայն սեւ կոթող :
 ՍԱՐԿԱՒԱԳ .

ԵՐԳ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐԻ ԵՂԻՔ

Բարի եղիք , ո՛վ բարեկամք իմ , բարի՛ ,
 Բարւոյն համար չի կայ միտք .
 Ազատութեան եւ բռնութեան մեջ արի՛
 Բարին յաղթող կ'ըլլայ միտք :
 Բարւոյն սահմանն է յար ներող եւ ազնիւ
 Ըլլալ հանդեպ ամենուն .
 Զը նիւթը բնաւ չարին դիմաց չար հաւիւ ,
 Բարւոյն՝ այդ է յաղթութիւն :
 Արդարութիւնը բարութեամբ յաղթական՝
 Ազատութեան ձեռն պսակ ,
 Պրտակ յոյսի , որուն օրէնք բընական
 Արեգակունքն են անփակ :
 Եղբայրութի՛ւն , խաղաղութի՛ւն երջանիկ
 Միտք բարութեամբ գան աշխարհ :
 Գլորմանց , մարտի , գոռ մահուան իսկ
 սասն ու կնիք ,
 Անով կ'ըլլան արհամարհ :
 Բարւոյն ազատ՝ չի կայ օրէնք որ հրակէ .
 Զարին՝ օրէնքն իսկ է ահ ,
 Զարը վրէժն , եղեռն ու մա՛հն ինք իսկ է
 ԲԱՐԻՆ ՄԻՍՅՆ Է ԱՆՄԱՀ :
 ԹՐԹ. Գ. ՄՐՄՐԵԱՆ

ԵԿԱՆՔ ՈՒ ԿԵՐԹԱՆՔ

Աւստրի եկանք ու կ'երթանք.
 Բայց է՛ր եկանք ու կ'երթանք.
 Ո՛ւրիշ եկանք, ո՛ւր կ'երթանք.
 Ինչո՞ւ եկանք ու կ'երթանք.
 Լացով եկանք՝ չիմացանք.
 Դարձեալ լացով մենք կ'երթանք.
 Ցաւով եկանք ու կ'երթանք.
 Նոյնպէս ցաւով մենք կ'երթանք...
 Եկանք, կ'երթանք, է՛հ, կ'երթանք,
 Բայց չիմացանք ե՛րբ եկանք...
 Մահն ալ չզգանք, երբ երթանք.
 Բայց վերջապէս պիտ երթանք.
 Զո՛ւր տեղ եկանք, զո՛ւր կ'երթանք.
 Գոց աչք եկանք, գոց կ'երթանք.
 Բայց ըսէք թէ ո՛ւր կ'երթանք.
 Բիւրեր մեզ պէս գա՛ն, երթա՛ն,
 Բայց չի գիտէք ո՛ւր կ'երթան.
 Ծնունդն ու մահ կը կարդան
 Բայց է՛ր կուգան ու կ'երթան.
 Այո՛, կուգան ու կ'երթան
 Պիտ չի գիտնան ո՛ւր կ'երթան:
 Ազգեր եկան ու գացին.
 Մերք ինդացին ու լացին.
 Եկողն եկաւ ու գնաց,
 Ետին քողուց սուգ ու լաց.
 Գացողն իսկ որ կրեց ցաւ՝
 Ցաւէտ ալ ետ չի դարձաւ...
 Ու դեռ որ գան ու երթան՝
 Անտուտ մինչ վերջ մտմտան.
 Ո՛ւրիշ եկանք, ո՛ւր կ'երթանք.
 Ինչո՞ւ եկանք ու կ'երթանք...:

ՍԱՐԿԱՒԱԳ

ՀԱՅՈՒՆ ՄՈՒՍԱՆ

Ա՛ն քնարդ ձեռք, ո՛վ դարիպ Առուղ,
 Հնչեցո՛ւր ուժգին երգերդ արաբուխդ,
 Անքիւ եմ վտեր ազգիս վիրաւոր,
 Օտար աստղերու ներքեւ, հեռաւոր.
 Թո՛ղ քույր ձայնդ եւ ալ իմ սիրամած
 Թնդան ազգերու արեւ քաղցած.
 Մեր քոյր, եղբայրներ, իմո՛ւր, վտանգաւոր
 Անտուղ ճորի ասդ անդ քղին յա՛ր.
 Քաղաքէ քաղաք միտ անվերջ քափառ.
 Ո՛հ, կը տուային դեռ անգրաբար.
 Այսպէս, ամեն տեղ, հայն անմխիթա՛ր,
 Մի՛նչեւ ե՞րբ, ըսէ՛, յուսահա՛տ խիթա՛ր
 Տե՛ս, մինչ գերեզման իր կեանք քաշէ՛.
 Այս մեր ցաւերը արդ ո՛վ չի յիշէ:
 Ի՛նչ հակասագիր սակայն, այս ի՛նչ քաղդ
 Որ միտ տուայի մեր ազգ տարաբաղդ
 Ազգերու մեջ որ մենք եմք հնազոյն
 Պե՛տք է փնտնանք մեկ օրէն իսկոյն...
 Քանի կողք կողքի կռուեցանք այնքան
 Հզօրներու հետ կռուող յաղթական.
 Բայց այդ ազգերն իբր քաղաքակիրք
 Շուտով ուրացան մեր ջանքերն ու քիտ
 Տուին տուններուն միայն իրաւունք
 Ըրին պատիւներ ալ, ծխեցին խունկ...
 Լոկ իրենց շահուն համար մեծամեծ,
 Վրանին քալի հայերուս անեծք,
 Այսպէս նորանոր անձեր բռնակալ
 Դարձան մեկ օրէն միւս քաղաքալ...
 Զար Սուլթան մ'եղաւ իրաւ գահընկեց.
 Տեղն ասեղծուեցաւ նոր Սուլթաններ մեծ...
 Յորդանան, Իրաք, Արաբիա անձայն,
 Թագակիրներով ահա՛ կը պանծան...
 Ասոնք ասացան որո՞ւ գոյն, վիճակ,
 Մի՛նակ մենք հայերս մնացինք միջակ...

Երկինք ալ վերեն, ինչ անգրաբար
 Կարծես մեր գլխուն կը տեղայ կապար .
 Ու չի լսեր մեր ձայն, ողբ, աղաղակ,
 Ո՞ր էք դուք խի՞ղն, գո՞ւր, մեռա՞ք, ի՞նչ եղաք...
 Արքեպիսկոպոս, զաւակներ Հայկին,
 Դուք նոր սերունդի կրօններ անգին,
 Ահ, հնչէ ուժգին նոր մեծ ահագանգ,
 Ահա փնացման մահուան դուռն հասանք
 Բա՛ւ է ա՛լ որքան մեր դէմ ցցուի նեո.
 Առէ՛ք միութեան զէն ու զքաններ...
 Թող տեսնէ անգուր թեմալին հայուն
 Թէ նա սիրս կրէ իր մեջ, դեռ, արի՛ւն...
 Հեռո՛ւ ալ, հայե՛ր, սին սնանկ վեհէ
 Հայուն փրկութիւն միութեան մեջ է :

Յունահայ գաղութի Առաջնորդ Տ. Կարապետ Եպիսկոպոսը
 Մազրմեան շրջապատում հայ ազգայիններէ Արիւն

ՍԱՐԿԱԻԱԳԻՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ 1930

Նորին Օծուքիւն Տ. Տ. Սահակ Սրբ. Կաթողիկոս զգեստաւորեալ Ս. Պողոս-
 Պետրոս Եկեղեցւոյ շրջապատին մէջ, շրջապատում տեղւոյս
 առաջնորդ Տ. Թորգոմ Սրբազան Գուշակեանէ՝ սար-
 կաւազի պատշոնի մէջ, երկու բանանաներէ
 եւ ազգայիններէ :

ՄՇՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

Հետեւեալ աղիւսակներու միջոցաւ կարելի է դիւրութեամբ գտնել, թէ շարքիւսան ո՞ր օրին կը պատահի որ և է Տարւոյն այս կամ այն ամսութիւր :

U. U. 2 1 1 U U. 4

Դարեր Հիմ Տօմարով			Շաբթուայ օրեր							Դարեր Նոր Տօմարով			
1	8	15	Շբ	Կիր	Բե	Գե	Դե	Եե	Ուր	—	18	22	26
2	9	16	Ուր	Շբ	Կիր	Բե	Գե	Դե	Եե	—	—	—	—
3	10	17	Եե	Ուր	Շբ	Կիր	Բե	Գե	Դե	—	19	23	27
4	11	18	Դե	Եե	Ուր	Շբ	Կիր	Բե	Գե	—	—	—	—
5	12	19	Գե	Դե	Եե	Ուր	Շբ	Կիր	Բե	16	20	24	28
6	13	20	Բե	Դե	Դե	Եե	Ուր	Շբ	Կիր	17	21	25	29
7	14	21	Կիր	Բե	Գե	Դե	Եե	Ուր	Շբ	—	—	—	—
			1	2	3	4	4	5	6	Նշանակումներ երկու անգամ, Եթե ամսաթիվը Յուլյան օրացույցի ընկեր տարիները 1-ի փոխարինելով 1-ի փոխարինելով 1-ի փոխարինելով 2-ի փոխարինելով 2-ի փոխարինելով 2-ի փոխարինելով 3-ի փոխարինելով 3-ի փոխարինելով 3-ի փոխարինելով 4-ի փոխարինելով 4-ի փոխարինելով 4-ի փոխարինելով 5-ի փոխարինելով 5-ի փոխարինելով 5-ի փոխարինելով 6-ի փոխարինելով 6-ի փոխարինելով 6-ի փոխարինելով 7-ի փոխարինելով 7-ի փոխարինելով 7-ի փոխարինելով 8-ի փոխարինելով 8-ի փոխարինելով 8-ի փոխարինելով 9-ի փոխարինելով 9-ի փոխարինելով 9-ի փոխարինելով 10-ի փոխարինելով 10-ի փոխարինելով 10-ի փոխարինելով 11-ի փոխարինելով 11-ի փոխարինելով 11-ի փոխարինելով 12-ի փոխարինելով 12-ի փոխարինելով 12-ի փոխարինելով			
7	8	8	9	10	11	12	12	13	17				
12	13	14	15	16	16	17	23	24	28				
18	19	20	20	21	22	28	34	29	30				
24	24	25	26	27	28	34	40	35	36				
29	30	31	32	33	34	40	46	41	42				
35	36	36	37	38	39	45	51	46	47				
40	41	42	43	44	44	51	57	52	53				
46	47	48	48	49	50	56	62	57	58				
52	52	53	54	55	56	62	68	63	64				
57	58	59	60	60	61	68	74	68	69				
63	64	64	65	66	67	73	79	74	75				
68	69	70	71	72	72	79	85	80	81				
74	75	76	76	77	78	84	90	85	86				
80	80	81	82	83	84	90	96	91	92				
85	86	87	88	88	89	96	—	96	97				
91	92	92	93	94	95	—							
96	97	98	99	100	100								

Ա. Օրինակ. — Շաբաթուայ n° ր օրուան կը համապատասխանէ
1902 թ. Դեկտեմբերի 25ը, հին տօմարով :

β. U. 2. 1. 1. U. U. 4

Յուևը Հոկս.	Աար. Յուլ.	Սեպ. Դեկ.	Յուևը Յուլ.	Փետր. Մարտ Նոյ.	Օգոս.	Մայիս
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	—	—	—	—

կենդանի մնալիս 3, 10, 17, 24, և 31 թվականները, որոնք ցույց
կուտա՞ն թէ երեքշաբթին կը համապատասխանէ Դեկտեմբերի ամ-
սաթիւերուն : Ուրեմն Դեկտեմբերի 24ը երեքշաբթի է . հետեւապէս
25ը՝ չորեքշաբթի :

Բ. Օրինակ. — 1902 թ. Դեկտ. 25ը շաբթուայ ^նը օրուան
իւր համապատասխանէ նոր տօմարով:

Ասոր համար Ա. աղիւսակի նոր տոմարի 20 տարի հորիզոնական ուղղութեամբ և երկու տարուայ (ներքեւի շարքին) ուղղահայեաց ուղղութեամբ նայելով կը գտնենք «չորեքշաբթի»։ Յետոյ 16. աղիւսակի, Դեկտեմբեր ամսի սկսնակին կը տեսնենք 3, 10, 17, 24 և 31 թուանշանները, որոնք ցոյց կուտան թէ Դեկտեմբերի այդ ամսաթուերուն չորեքշաբթի է։ Եթէ 24ին չորեքշաբթի է, ուրեմն 25ին կ'ըլլայ հինգշաբթի։

Նոյն ձեռով պէտք է վարուել միևս դէպքերուն, օրինակ 1874 թ. Յունուար 5ի հին տօմարով կ'ըլլայ չորեքշաբթի, իսկ նոր տօմարով չաբաթ եւնի :

ԱԼԵԲՍԻՍ ՏՐ ԹՕՐՎԻԼ ձնաւ ի Վերնեոյլ 1805ին Էւ մեռաւ 1859ին, 54 տարեկան, սա Երեւելի գրագէտ, պատմաբան, հեմարանի անդամ, ազգային Երեսփոխան Էւ 1849ին արտաքին գործոց պաշտօնէայ Էր : Ասոր գրած գրքերն Էն *Ռամկապետու ժխն յԱմերիկա* Էւ ուրիշ պատմական գործեր :

ԵՐԿՈՒ ՈՐՈՇ ԱՄՍԱԹԻԵՐՈՒ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

դիւրութեամբ գտնելու համար կարելի է գործածել հետեւեալ աղիւսակը :

Ամիսներ	Յունվ.	Փետր.	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Յունիս	Յուլիս	Օգոս.	Սեպտ.	Հոկտ.	Նոյեմ.	Դեկտ.
Յունվար	—	31	59	90	120	151	181	212	243	273	304	334
Փետր.	334	—	28	59	89	120	150	181	212	242	273	303
Մարտ	306	334	—	31	61	92	122	153	184	214	245	275
Ապրիլ	275	306	334	—	30	61	91	122	153	183	214	244
Մայիս	245	276	304	335	—	30	61	92	123	153	184	214
Յունիս	214	245	273	304	334	—	30	61	92	122	153	183
Յուլիս	184	215	243	274	304	335	—	31	62	92	123	153
Օգոս.	153	184	212	243	273	304	334	—	31	61	92	122
Սեպտ.	122	153	181	212	242	273	303	334	—	31	61	91
Հոկտ.	92	123	151	182	212	243	273	304	335	—	31	60
Նոյեմ.	61	92	120	151	181	212	243	273	304	334	—	30
Դեկտ.	31	62	90	121	151	182	212	243	274	304	335	—

Ա. Օրինակ. — Եթէ պէտք ըլլար իմանալ թէ քանի՞ օր անցեր է Մարտէն մինչև Նոյեմբեր, պէտք է առաջին լայն սխևակին մէջէն առնել Մարտը, իսկ վերելի աղիւսակէն Նոյեմբերը այդ երկու ուղղութեանը համապատասխանող թուանշանը, այսինքն 245ը ցոյց կուտայ որոնած թիւը : Նոյն ձեւով կարելի է գտնել, որ Մարտի 10էն մինչև Սեպտեմբեր 10ը 123 օր է անցեր, Փետրուարի 15էն մինչև Յուլիս 15ը 120 օր է անցել :

ՃՅՆ ծնաւ 1728ին եւ մեռաւ 1795ին 61 տարեկան. սա շատ մը անդամազնեական գիւտեր ընելով երեւելի հանգիստացաւ իբր վիրաբոյժ եւ Անգլիոյ բազաւորին վիրաբոյժն եղաւ :

Բ. Օրինակ. — Եթէ ամսաթիւերը միատեսակ չեն, օրինակ՝ եթէ հարկ է գտնել, թէ քանի՞ օր անցեր է Մարտ 1էն մինչև Նոյեմբեր 20ը, այն ատեն յիշեալ ձեւով պէտք է գտնել համապատասխան թուանշանը, այսինքն 245 եւ անոր հետ գումարել աւելորդ 20 օրը, կ'ստանանք 265. իսկ եթէ պէտք ըլլայ գտնել օրերու թիւը՝ Մարտի 20էն մինչև Նոյեմբերի 1-ը, այն ատեն պէտք է գտած թիւէն 245էն հանել 20ը, կ'ստանանք 225 :

ՏՈՄԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Տոմար կը կոչուի այն աղիւսակը, որու մէջ դասաւորուած են տարուայ բոլոր օրերը՝ ամիսներու կարգով եւ ամիսները օրերու բաժնուած : Բայ աստի անոր մէջ նշանակուած կ'ըլլան աստղագիտական մէկ քանի ծանօթութիւններ՝ արեւի ծագման եւ մայր մտնելու, եղանակներու, լուսնի, տօներու մասին եւլն :

Հռոմայեցիները տոմարին Calendrie անունը կուտային որ առաջ եկած է galandae բառէն : Հռոմի քրմապետը պարտաւոր էր հսկել նաեւ տոմարի կանոնաւորութեան վրայ, ուստի իւրաքանչիւր լուսնի սկիզբին կը հաւաքէր ժողովուրդը ֆօրիւմը — հրապարակը — եւ կը հաղորդէր, թէ քանի՞ օր տեւելու է ամիսը : Անմիջապէս այդ գործողութիւնն ալ կը կոչուի galendae, այսինքն «կը հրաւիրեմ» «կը ծանուցանեմ» :

Հայերէն «Տոմար» անունը առաջ է եկած յունարէն «թօմարիօն» բառէն, որուն սկզբնական ձեւը կը նշանակէ «Զեկուցագիր», ուստի եւ շատ մօտ է հռոմէական իմաստին :

Տոմարներու տեսակները երեք են, կէս լուսնային, լուսնային եւ արեգակնային տոմար :

ՇԻՆԼԵՐ ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՆԱՍԵԴ զԵՐՄԱՆԱԳԻ, որ ծնաւ ի Վիքիւպիւի 1759ին եւ մեռաւ 1805ին 46 տարեկան, սա նախ իրանագիտութիւն, բժշկութիւն եւ վիրաբուժութիւն ուսաւ, բայց յետոյ իր բնական յարմարութեան հետեւելով, բանասէղութիւններ գրելու ձեռնարկեց : Շիլլեր շատ մը բանասէղական, քաղաքական եւ պատմական գործեր բոլորց որոնցմէ Յովհաննա տ'Արքը հայերէնի քարգմանուած է :

Կէս լուսնային տօմարով ամիսները կ'սկսէին ու կը վերջանային լուսնային երեւոյթներու համեմատ . ուստի տարին ունէր 12 ամիս, բայց որովհետեւ այդ հաշիւը ճիշդ չէր, ուստի պէտք եղած ժամանակ կ'աւելցնէին նաեւ մէկ նոր XIIIրդ ամիս, որպէսզի տարեդրուիսը հասնի իր բուն ժամանակին՝ դարնաւ գիշերահաւասարին, այդպիսի յաւելում կը կատարուէր 19 տարուայ ընթացքին 7 անգամ: Այդպէս ուրեմն այդ տօմարի հիմը մասամբ արեգակն էր, մասամբ լուսինը, ուստի կը կոչուէր նա կէս լուսնային: Այդ տօմարը զոյուծին ունէր հին յոյներու, Մակեդոնացիներու և Հռոմայեցիներու (Նուրա Պօմպիլիոսէն մինչև Յուլիոս Կեսարի օրերը) մէջ, իսկ այժմ ցեղերու մէջ՝ բնիկ հնդկիներու մէջ, Ճաբոնի և Չինաստանի մէջ:

Լուսնային տօմարով տարին բաժնուած է լուսնի ընթացքին համեմատ և կը տեւէ 354 օր, 8 ժամ, 48 վայրկեան: Լուսնային տարի կը դործածեն չինացիները, թուրքերը և արաբները:

Արեգակնային տօմարով տարին կը տեւէ 365—366 օր՝ 12 ամիսներու բաժնուած:

Այժմ դիտենք թէ տօմարներու այդ երեք տեսակները զանազան ժամանակներու մէջ, զանազան ազգերու մօտ ի՞նչ ձևակերպուած թվաւորներ ստացած են:

ՔԱՂԴԻԱԿԱՆ — ԵԴԻՊՏԱԿԱՆ ՏՕՄԱՐ

Քաղդիական տօմարը արեգակնային էր, ուստի և տարեկան $\frac{1}{4}$ օր պակաս ունէր: Այդ պակասներէն յառաջ եկած սխալն ուղղելու համար, իւրաքանչիւր 1460 տարուայ վրայ կ'աւելցնէին մէկ «լրման տարի»:

Քաղդիական տօմարէն առաջ է եկած Հայկական տօմարն ալ, որ ամբողջովին անոր կը նմանի:

ՊԱՔՕՆ ԱՆԳԼԻԱԿԻ ԵՐԵՆԵԼԻ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ Մ'Է, որ ծնաւ ի Լոնսոն, 1561ին եւ մեռաւ 1626ին 67 տարեկան . սա նախ քան քաղաքացիական պատերազմներու հասաւ, բայց յետոյ հրաժարեցաւ քաղաքական ասպարեզներէ եւ ինքզինքը փիլիսոփայական աշխատութեանց տուաւ: Սա իրաւաբանութեան, քաղաքագիտութեան, պատմութեան, փիլիսոփայութեան եւ բարոյականի վրայ գրուածներ բոլորը:

ՀԱՅ ԿԱԿԱՆ ՏՕՄԱՐ

Հայոց հին տօմարն ալ արեգակնային էր 12 երեսնօրեայ ամիսներով և հինգ Աւելեաց օրերով:

Այդ 12 ամիսներն էին.

Նաւասարդ	30 օր
Հօռի	30 »
Սահմի	30 »
Տրէ	30 »
Քաղոց	30 »
Արաց	30 »
Մեհեկան	30 »
Արեգ	30 »
Ահեկան	30 »
Մարերի	30 »
Մարգաց	30 »
Հրոտից	30 »

Աւելեաց 5 օր

Քրիստոսի 552 թուին հայոց համար նոր տօմարական ուղղութեամբ մէկ թուական սկսաւ, Հայկական հինգհարիւրակի հաստատութեամբ: Նոյն թուականի կաթողիկոսն էր Ներսէս Բագրեւանդացին, բայց որովհետեւ Ներսէս Մովսէս կաթողիկոս եղևվարդեցին եղաւ այդ տօմարական հաշիւը գործադրողը՝ 574ին, այդ պատճառաւ ալ պատմութեան մէջ Մովսէսի անունով յիշուած է թէ նորոգութիւնը և թէ թուականը:

Հայոց այդ տօմարական թուականը 551 տարուան տարբերութիւն ունի Քրիստոսի թուականէն, այնպէս որ Քրիստոսի ո՛ր է մէկ թուականին համապատասխանող հայոց տօմարական թուականը գրու-

ԿՕՊԵՐՆԻԿ ԵՐԵՆԵԼԻ աստղաբաշխ մ'էր որ ծնաւ Թօրն քաղաք 1475ին եւ մեռաւ 1543ին 70 տարեկան . սա խել մը նախապահօրդութիւններ քաւ, ապա աստղաբաշխական գրեթէ ամէն գրութիւնները կարդաց եւ անոնցմէ առած փոքրիկ նշոյլովը գտաւ՝ թէ երկիրը եւ մոլորակները արեւի շուրջը կը դառնան արեւմուտքէն դէպի արեւելք, բայց վախճալով այս կարծիքը չկրցաւ հրատարակել եւ միայն իր մահուանէն յետոյ հրատարակուեցաւ:

նելու համար պէտք է անկէց հանել 551 : Օրինակ , 1902 թ . կը համապատասխանէ հայոց 1351 թ . 1902—551=1351 :

Մովսէս կաթողիկոսի այս տօմարական նորոգութենէն 532 տարի յետոյ՝ 1084ին Յովհաննէս վարդապետ սարկաւազը երկրորդ նորոգութիւնը մտցուց ընդունելով նահանջի գրութիւնը , այսինքն չորս տարին մէկ անգամ փոխանակ հինգի՝ վեց աւելեաց օրեր սահմանելով : Այս գրութիւնը կոչուեցաւ Սարկաւազադիր տօմար :

Երրորդ նորոգութիւնը տեղի կ'ունենայ 1616ին Սարկաւազադիր տօմարէն 532 տարի յետոյ , Զուգայի մէջ , բայց ընդհանուր գործադրութիւն չի գտաւ : Այդ թուականը կոչուեցաւ Ազարիայի թուական :

1774ին Երեւանցի Սիմէօն կաթողիկոսը կազմեց մի տօնացոյց , որ գործադրութեան գրուեցաւ 1777ին : Նա իւրաքանչիւր տարեգլխի գրութեան համեմատ տօները դասաւորելով , կազմեց մէկ մեծցլեմական օրացոյց : Սիմէօն կաթողիկոսի տօնացոյցը թրքահայերու մէջ գործադրութեան գրուեցաւ 1799ին Դանիէլ պատրիարքի օրով :

ՀՐԷԱԿԱՆ ՏՕՄԱՐ

Հրէական տօմարը կազմուած է լուսնի և արեւի շրջաններու համեմատ : Տարին բաժնուած է լուսնային ամիսներու 29 կամ 30 օրերով : Սովորական կանոնաւոր տարին բաղկացած է 12 ամիսէ , այսինքն ունի 354 օր կամ օր մը աւելի կամ պակաս : Նահանջ տարիները ունին նաեւ մէկ աւելեաց ամիս , այսինքն ընդամենը 13 ամիս որ կը կազմէ 389 օր կամ օր մը պակաս :

ԱՐԱՐԱԿԱՆ-ԹԻԻՐԲԱԿԱՆ ՏՕՄԱՐ

Արաբական տօմարի հիմն է լուսնային տարին , որ բաղկացած է հետեւեալ 12 ամիսներէն .

Մուհարրէմ	30 օր
Սէֆէր	29 »
Րէպիւլ էվել	30 »
» ախրըր	29 »

ՎՕՔԼԷՆ ծնաւ 1769ին եւ մեռաւ 1829ին 66 տարեկան , սա ճշանաւոր եւ մանաւանդ տարադարձութեան մէջ : Քրոմ մեհալը եւ կլիւսինը իր գիւտերն են :

Ճէմազիւլ էվել	30 օր
» ախրըր	29 »
Րէճէպ	30 »
Շապան	29 »
Րամազան	31 »
Շէվալ	29 »
Զիլզատէ	30 »
Զիլհիճճէ	29 »

Արաբական տարին երբեմն 354 օր ունի , իսկ երբեմն 355 օր : Արաբացիք ունեցած են նաեւ արեգակնային տարուան հաշիւ , որով տարին բաժնուած է երկու մասերու , Գասրմ և Խըսթէլէզ անուններով , Գասրմը միշտ Հոկտեմբերի 26ին կ'սկսի (Յուլեան տօմար) և կը տեւէ 179 օր , իսկ նահանջ տարիները՝ 180 օր : Խըսթէլէզը Ապրիլ 23ին կ'սկսի և կը տեւէ 186 օր :

70—80 տարի առաջ Թուրքիայի մէջ ընդունուած էր միայն առեւտրական հաշիւներու համար արեգակնային տարին՝ Յուլեան տօմարի համաձայն : Տարբերութիւնը այն է միայն որ թրքական տարին փոխանակ Յունուարէն սկսելու , Մարտէն կ'սկսի :

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՏՕՄԱՐ

Պարսկական տօմարը բոլորովին կը նմանի Քաղղիականին , այսինքն 30 օրէն բաղկացած 12 ամիս և 5 «աւելեաց» :

Պարսկական տօմարը նորոգութեան ենթարկեց Զրադաշտը , Քրիստոսի ծնունդէն 400 տարի առաջ : Այդ նոր տօմարը գործածուեցաւ մինչեւ 651 թ . , այսինքն մինչև որ պարսիկներու մէջ հաստատուեցաւ արաբական տօմարը : Զրադաշտի տօմարը այժմ տալաւին կը գործածուի հնդկաբնակ ֆարսիներու մէջ :

ՏԱԼԱՄՊԷՐ Գաղղիացի երեւելի չափագիտը ծնաւ ի Բարիզ 1717ին եւ մեռաւ 1785ին 60 տարեկան . սա կանոնաւոր չափագիտական ուսմանց համար միտում եւ փափաք զգալով , շատ եռանդով աշխատեցաւ անոնց , որով դեռ 22 տարեկան գիտութեանց հետաքննիչ անդամ ընդունուեցաւ : Մեքենականութեան վրայ հրատարակուած գործերովը իր ժամանակին առաջին կարգի երկրաչափներուն կարգը բարձրացաւ : Տէնտրոյի հետ միանալով Համայնագէտ բառարանին հեղինակութեան աշխատեցաւ : Տարաբազէր շատ մը փիլիսոփայական , չափագիտական եւ աստղագիտական գրութիւններ թողուցած է :

ՅՈՒԼԵԱՆ ՏՈՄԱՐ

Հռոմուլոսի ժամանակ (754 Ք. ա.) տարին բաղկացած էր 10 ամիսէն — 304 օր: Առաջին ամիսն էր Մարտ, զոր կը կոչէին Ապրիլ, Մայիս, Յունիս. Կուինսիլիս, Սեփսիլիս, Սեպտեմբեր, Հոկտեմբեր, Նոյեմբեր, Դեկտեմբեր:

Նուժա Պոմպիլիոս (716 Ք. ա.) աւելցուց երկու նոր ամիսներ, Յունուար և Փետրուար, տարին վերածելով 355 օրուայ:

Յուլիոս Կեսարը, ուրիշ գիտնականներու խորհրդակցութեամբ, ընդունեց տարին 365 1/4 օր հաշուելու սկզբունքը: Այս սկզբունքով տարին պէտք է ունենար 365 օր և ամէն չորս տարին մէկ անգամ 366 օր: Այս լրիւ տարիները կոչուեցան նահանջ:

Յուլիոսը չի փոխեց Նուժայի 12 ամիսներու շարքն ու ամիսները. միայն մէկ քանի ամիսներու վրայ յաւելումներ ըրաւ. որով Յունվար, Մարտ, Մայիս Կուինտիլիս որ ինքը Յուլիոսի փոխեց իր անունովը, Սեքստիլիս (որ անոր յաջորդ Օգոստոս կայսրը Օգոստոսի փոխեց, Հոկտեմբեր և Դեկտեմբեր ունեցան 31-ական օր, Ապրիլ, Յունիս, Սեպտեմբեր, Նոյեմբեր 30-ական օր, իսկ Փետրուար 28 օր՝ սովորական տարիներու և 29 օր՝ նահանջ տարիներու համար: Յուլիական տօմարը, որ գործածութեան զրուեցաւ Քրիստոսէ 45 տարի առաջ, շատ ընդհանրացաւ իր գիւրդմբունքի և կանոնաւոր ընթացքին համար: Այս տօմարը, որ յայտնի է «Հին Տօմար» անունով, միայն կը գործածուի երուսաղէմի հայերու, յոյներու և ուրիշ արեւելեան ազգերու միջև. Թուրքիան ալ նոր տօմարը սկսած է գործածել ելեւմտական հաշիւներու համար:

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՏՈՄԱՐ

Յուլեան տօմարը, իւրաքանչիւր քառամեակին մէջ մէկ նահանջ տարի ընդունելով, աստղաբաշխական հաշիւներու բոլորովին չէր համապատասխաներ. այնպէս որ Ժ. Գարու վերջերը աստղաբաշ-

ՍԻՄՄՈՆ ԼԱԲԼԱՍ Երեւելի երկրաչափը ծնաւ 1759ին Դաղդիոյ Քալվասոս նահանգին մէջ եւ մեռաւ 1827ին 76 տարեկան: Լաբլաս 19 տարեկան չափագիտութեան դասաւոս եղաւ. սա Նիուրքնի գծած ձգողութեան օրէնքը պարզեց եւ ժողովրդական դարձաւ իր հանձարեղ գրութեանովը: Աստղաբաշխութեան վրայ շատ մը կարեւոր պատշոններ կատարեց:

խական տարուայ մէջ արդէն տասը օրուայ տարբերութիւն էր գոյացեր: Զանազան գիտնականներու առաջարկութեամբ Գրիգոր Ժ. Պապը որոշեց ուղղել այդ սխալը: Նա 1582 թ. Հոկտեմբեր 5-ի վրայ 10 օր աւելցուց, որով Հոկտեմբեր 5-ը եղաւ Հոկտեմբեր 15:

Գրիգորեան տօմարի համեմատ, իւրաքանչիւր երեք տարիէն վերջ, հետեւեալ չորրորդ տարի սկիզբի տարին նահանջ է. այսպէս 1600ը նահանջ էր, 1700ը, 1800ը, 1900ը նահանջ չէին: Իսկ 2000ը դարձեալ նահանջ պիտի լինի, և այսպէս յաջորդաբար նահանջ պիտի ըլլան դարազլիսի այն տարիները միայն, որոնք բաժնուած են 4-ի վրայ: Յուլեան տօմարի և Գրիգորեան տօմարի մէջ եղած տարբերութիւնը 1582ին 10 օր էր, 1700—1800՝ 11 օր եղաւ, 1800—1900՝ 12 օր, իսկ 1900—2000՝ 13 օր պէտք է ըլլայ, որովհետեւ 2000 տարին նահանջ է՝ երկու տօմարներու հաշիւով ալ:

Գրիգորեան կամ Նոր Տօմարը ընդունեցին 1582 թուին Իտալիան, Ֆրանսան, Սպանիան և Բելգեան, 1584ին՝ Աւստրիան և Դերմանիացի հռովմէադաւան գաւառները, 1700ին Պրուսիա և Հոլանտիա, իսկ 1752ին Անգլիա, 1928էն ի վեր ընդունած են հայերն և յոյները, ինչպէս և Թուրքերը:

ԱՅՁԸԳ ՆԻՈՒԹԸՆ (Իսահակ Նեւսոն) Անգղիացի երեւելի գիտունը ծնաւ 1642ին եւ մեռաւ 1727ին 85 տարեկան, որ առաջին կարգի չափագիտ, աստղաբաշխ եւ բնագիտ էր: Սա Քեմպրիճի հալստրանը աւարեց իր ուսումը. 25 տարեկան չեղած հանրահաշուի մէջ ամենեւնի երեւելի գիւտերն ըրաւ: Նիուրքն գաւ ձգողութեան օրէնքը խնամորի մը անկումէն: 1692ին պատահած հրդեհի մը իր բոլորուն մեծագոյն մասը այրելով քեւեւս պատահաւ եղաւ սորա խելին վայրկեան մը ցնորելուն, որ արդէն շատ յոգնած էր: Դարձեալ Նիուրքն գաւ լուսոյ բաղադրութիւնը եւ լուսաբանութեան շատ մը գրքերն օրէնքները: Հեռադիտակն ալ ասոր հանձարին ծնունդն է: Նիուրքն շատ մը գիտական նմարաններու անդամ եղաւ եւ շատ մը բաղադրական կարեւոր պատշոններ ալ կատարեց:

ՊԱՍԿԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐ

Ա. Յունվար 1—10 Գլ. է Շբ. Ծննդեան Բարեկենդանի օրերը :

Բ. Ծննդեան տօնի ութօրեկից մէջ (Յունվար 21—25) :

Գ. Անուանակոչութեան վերջ մինչև Առաջաւորաց պահոց Բարեկենդանի Շբ. օրը (Յունվ. 28 — Փետր. 23) :

Դ. Առաջաւորաց պահոց Շբ. օրէն մինչև Բուն Բարեկենդան (Մարտ 2—16) :

Ե. Նոր Կիւրակի յաջորդող Բշ. օրէն մինչև Վարդավառի Բարեկենդանի Շբ. օրը (Մայիս 13 — Օգոստ. 3) :

Զ. Վարդավառի յաջորդող Գլ. էն Ս. Աստուածածնի վերափոխման Բարեկենդանի Շբ. օրը (Օգոստ. 13—17) :

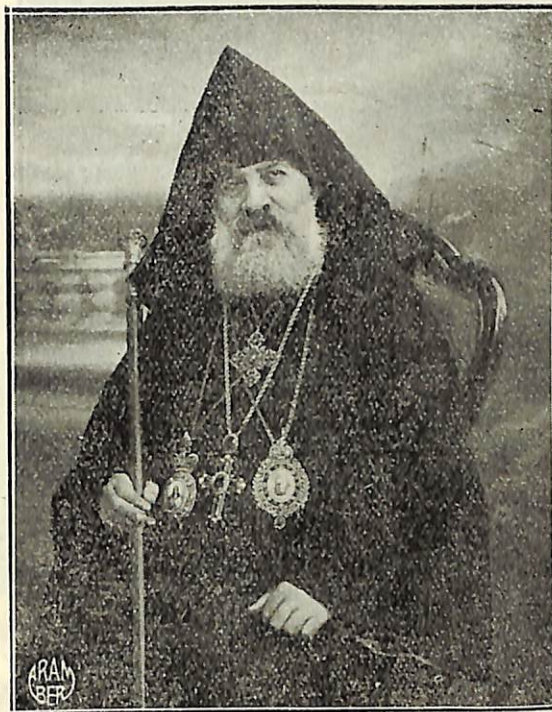
Է. Վերափոխման տօնի յաջորդող Գլ. էն մինչև Խաչվերացի Բարեկենդանի Շբ. օրը (Օգոստ. 27 — Սեպտ. 21) :

Ը. Խաչվերացի յաջորդող Գլ. էն մինչև Յիսնակի Բարեկենդանի Շբ. օրը (Հոկտ. 1 — Նոյ. 30) :

Թ. Յիսնակի Բշ. էն մինչև Դեկտ. 29ի յաջորդող Բշ. և Գլ. օրերը : (Դեկտ. 9—31) :

Ասոնցմէ դուրս կարելի չէ պսակ դնել Կիրակի, Դշ. և Ուրբաթ օրերը, Տաղաւարներու, Մեռելոցի, Ինչպէս նաև Ս. Ծննդեան, Անուանակոչութեան, Տեառնընդառաջի, Աւետման, Համբարձման, Մեծ Պահոց և Զատիկի առաջի եօթնեակի օրերուն, այսինքն Բուն Բարեկենդանէն մինչև Նոր Կիւրակի Բշ. օրը, Առաջաւորաց հինգ տաղաւարներուն և Յիսնակի շաբաթապահոց հինգ օրերուն մէջ :

ՔԵՅԻԼԻՐ ալ Գերմանացի աստաբաշխ մ'եր ու 1571ին վիւրքեպերկի մեջ ծնաւ եւ 1650ին մեռաւ 59 տարեկան : Քեբլեր Կոպեռնիկի դուրսիւնը աւելի հաստատ հիմերու վրայ հաստատեց եւ արդի աստաբաշխութեան ամենեւնի մեծ սկզբունքները ինք գտաւ, անձանց մոլորակներու դուրսիւնը գուշակեց եւ ուրիշ շատ մը աստաբաշխական գիւտեր քաւ :

ԲԱՐՁՐԱՇՆՈՐՀ

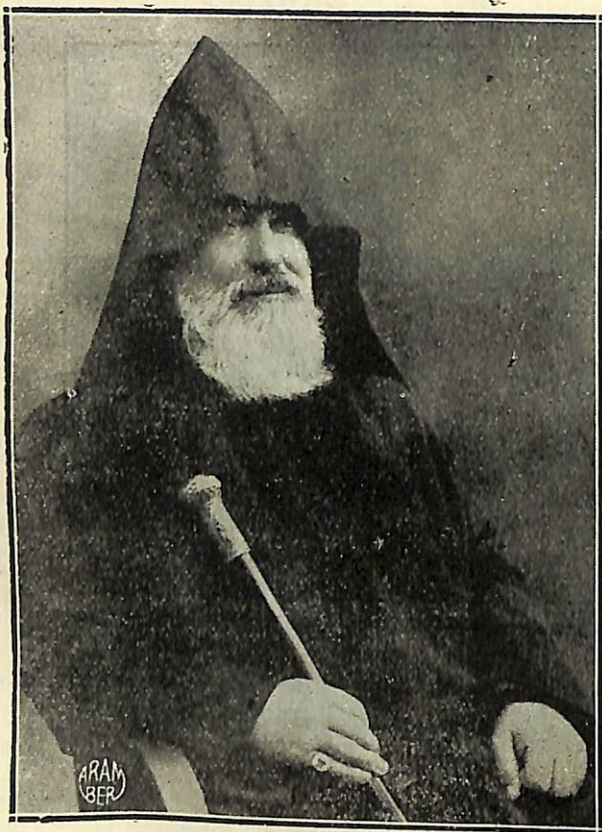
ՏԵՐ ԵՂԻՇԷ ՍՐԲՁ. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ

Բարեխնամ Պատրիարք Երուսաղէմի Առաքելական

Ս. Աթոռոյ Սրբոց Յակոբեանց վանոց

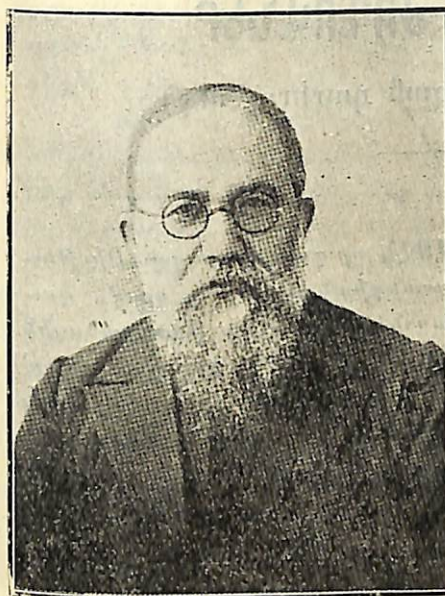
որուն Ազգովին Դրական Յիսնամեակը տօնուցաւ Քրիստոսակոխ
Ս. Երկրին մեջ՝ արտակարգ շքով մը : (1929 Հոկտ. 26) :

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԻ
Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ ԵՊԻՍ. ՆԱՐՕԵԱՆ
Պատրիարք հայոց Թուրքիոյ

Ծնած է Մուշ. եղած է Արմաշական վարդապետ. առաջին անգամ
է Դուրեան Պատրիարքի. Եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն
ստացած երկարէ՛ Պատրիարք ու ապա Կարողիկոս Ա. Էջմիածնայ
Իզմիրեան Հայրիկէ: Ընտրեալ Պատրիարք Կ. Պոլսոյ 1927-ին:

ԴԵՐ. Տ. ԲԱԲԳԷՆ ԵՊԻՍԿ ԿԻԻ.
ԼԷՍԷՐԵԱՆ ԲԵՐԻՅ Այնթապցի, եղած
է Արմաշական առաջին Օրման-
եան Սրբազանի: Եպիսկոպոսա-
ցած է Իզմիրեան Կարողիկոս:
Երբեմն Առաջնորդ Գաղասիոյ (Էն-
կիւրի): Մեծ պատերազմէն առաջ
անցած է Ամերիկա, ուր մնացած
է մինչեւ պատերազմի վերջաւո-
րութիւնը: Ապա անցած է Եւրո-
պայի, ուր ներկայիս մեծ եռան-
դով կը վարէ կրօնական «Սիօն»
ամսաթերթի խմբագրապետութիւ-
նը: Ունի բազմաթիւ գրական,
պատմական երկեր եւ բարոգագիւր-
մը: Բաբգէն Սրբազան կորովի եւ
զարգացած մեր բարձրաստիճան ե-
կեղեցականներէն է. իր բարոգները
Օրմանեան Սրբազանի թօնը ունին:

Հանգուցեալ Տէր ՎԱՀՐԱՄ ԱՐՔ.
ԵՊԻՍ. ՄԱՆԿՈՒՆԻ. ծնած է Պը-
րուսայի մէջ. առաջին անգամ
բաւարական Պրուսայի Առաջնորդ եւ
երբեմնի Պոլսոյ Պատրիարքական
Տեղապահ Տ. Բարսեղիմէոս Արքե-
պիս. Չամչեանի: Քսանիքցա-
նայ հասակին Եպիսկոպոսական
ասիանոս ստացած է իր Հոգեւոր
հօրմէն՝ Գեորգ Դ. Կարողիկոս
(Պոլսեցի):

Օրմանեանի Պատրիարքութեան
օրով Պոլսոյ Վարչութեան կողմէ
իբրեւ Ազգ. Բնիկ շրջապատ
է Եւրոպայի Արիւմեանի ընկե-
րակցութեամբ եւ 200 ոսկի նախա-
պարհաճախս առած է վաճառելու
Պոլիս վերադարձած է առանց
արդիւնք մը տուած ըլլալու:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

(Գումարուած զանազան դարերու մէջ)

Ա. ՆԻԿԻՌՅ ԱՌԱՋԻՆ ԺՈՂՈՎՆ՝ որ գումարուեցաւ Բիւթանիոյ (Իզմիր) մէջ յամին 325, Կոստանդիանոս կայսեր օրով, դատապարտեց Արիստը և անոր համախոհները, որոնք Աստուածային բնութեան միութիւնը կ'ուրանային, կամ ուրիշ կերպով ըսենք՝ Աստուածային անձերու զանազանութեանը համար, Աստուծոյ վրայ բնութեան զանազանութիւն կը դնէին։ — 318 հայրապետներ գումարուած էին այս ժողովին մէջ, ուր կը գտնուէր նաև մեր սուրբ Արիստաքէս Հայրապետը։

Բ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԱՋԻՆ ԺՈՂՈՎՆ՝ որ գումարուեցաւ յամին 381 Մեծին Թէոդոսի օրով, դատապարտեց Մակեդոն և Ապոլինար աղանդապետները, որոնք Հոգւոյն Սրբոյ Աստուածութիւնը ուրանալով իբրև արարած կը ճանչնային և թէ որդին Աստուած առ առջօր մարմնացաւ և չէ թէ իսկապէս։ — Այս ժողովոյ մէջ գումարեալ 150 հայրապետներէն մէկն էր մեր սուրբ Հայրապետ Մեծն Ներսէս։

Գ. ԵՓԵՍՈՍԻ ԺՈՂՈՎՆ՝ որ գումարուեցաւ յամին 431 փոքր Թէոդոս կայսեր օրով, դատապարտեց Նեստոր աղանդապետը, որ Քրիստոսի վրայ երկու բնութիւն և երկու անձնաւորութիւն դնելով՝ սուրբ կոյսն՝ մարդածին կը դաւանէր և ոչ Աստուածածին։

ԼԱՆԿՐԱՆԺ ԺՈՂՈՎՆ ԺՈՂՈՎՆ 1753 ին Թուրքիոյ մէջ եւ մեռաւ 1815 ին ի Փարիզ 69 տարեկան. առաջին 19 տարեկան հասակին Թուրքիոյ բրնդանօրացի վարժարանին չափագիտութեան դասատու եղաւ։ Փարիզի գիտութեանց ակադեմիոյ անդամ խնդիրներ առաջարկեց, հինգ անգամ ալ Լանկրանժ լուծեց այդ խնդիրները։ Սա Պերիկի, Թուրքիոյ եւ Փարիզի ակադեմիաներուն անդամ եղաւ եւ Նաբոլիոն իրեն շատ պատիւներ տուաւ չափագիտութեան մէջ ըրած գիտելուն համար։

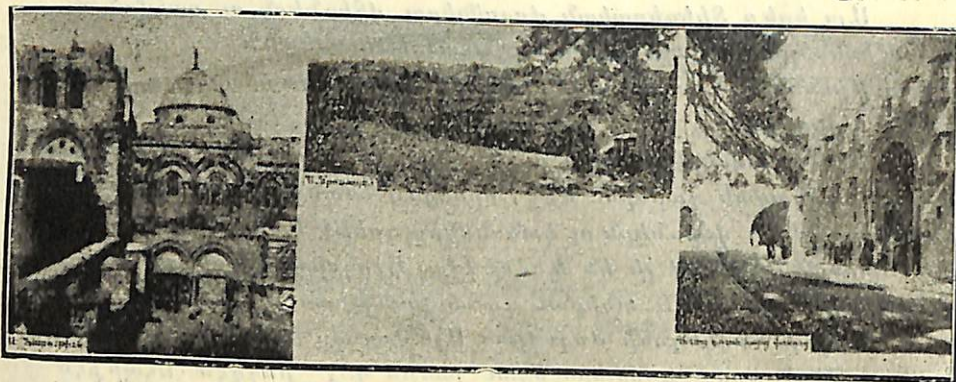
Այս երեք Տիեզերական ժողովներու վճիռներն ու սահմանադրութիւններն առաքեալներու դաւանութիւններուն ու վարդապետութիւններուն համաձայն ըլլալով, մեր Հայաստանեայց եկեղեցին կ'ընդունի։

Այս ժողովներէն զուրս ուրիշ ժողովներ ալ եղան այլ և այլ տեղեր, զանազան դարերու մէջ, որոնցմէ ոմանք Տիեզերական երեք ժողովներու վճիռներն ու կանոնները գրեթէ կը կրկնեն, ոմանք ալ մոլորութիւններով լինեն և Հռովմայ Պապերու այլանդակ վարդապետութիւններու և անիրաւ գահասիրութեան ոյժ կուտան։

Գալով Քաղկեդոնի ժողովին։ Այս ժողովը Մարկիանոսի ինքնակալութեան օրով գումարուեցաւ յամին 451 ընդդէմ Եւտիքէս աղանդապետին, որ Քրիստոսի Աստուածային և մարդկային բնութիւնները չփոխելով մի Անձնաւորութիւն և մի բնութիւն կ'ըսէր։ Այս ժողովը ասորիներու Հայրապետ Դէոսկորոսն ալ կը դատապարտէր, որ Եւտիքէս մոլորութեան դէմ մի բնութիւն կ'ըսէր մարմնացեալ Փրկչին համար, անչփոխ միանալով սուրբ հայրերու ուղղափառ դաւանութեան և վարդապետութեան համաձայն։ Այսպէս Քաղկեդոնի ժողովը երբ Եւտիքէսի մոլորութիւնը կը դատապարտէր, ինքն ալ Նեստոր աղանդաւորին մոլորութեան մէջ կ'իյնար, Դէոսկորոսի ուղղափառ վարդապետութեան հակառակելով։

Հռովմայ Պապն այս ժողովքին արդիւնքը առ Փլաքիանոս եպիսկոպոս Կ. Պոլսոյ, կը գրէ վեց գլխէ բաղկացեալ ընդարձակ թղթով մը՝ որ լինէ Նեստորական և ուրիշ աղանդաւորներու մոլորութիւններով։ — Այս թուղթն է որուն դէմ գրեցին մեր եկեղեցւոյ վարդապետներէն շատեր անուանելով զայն տուժար Լեւոնի։

ԿԱՍԷՆՏԻ ԺՈՂՈՎՆ 1592 ին եւ մեռաւ 1655 ին ի Փարիզ 65 տարեկան. առ Տիեզերական ըստելու արժանի գիտուն մ'էր, վասն զի նշանաւոր էր իբր փիլիսոփայ. առ բնածին գաղափարաց դէմ խօսելով կը հաստատէր թէ՛ ամեն գաղափար զգայարանաց միջոցաւ կ'ընդունին։ Կասենցի աստղաբաշխութեան մէջ ալ կարեւոր գիտելիքներ տուաւ։

Ս. Յարութեան
սահար

Երուսաղեմ

Հայոց Ս. Յակոբեանց
մայրավանքը

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ^(*)

Պատմական վայրեր. — Ս. Յակոբեանց վանքը. — Ժառանգաւորաց վարժարանը. — Գրադարան-Մասեմադարանն ու Տպարանը. — Միաբանութիւնը :

Երբ առաջին անգամ ուղեւ մէկը այցելել Երուսաղէմ, այդ նուիրական քաղաքին փրկչական սրբավայրերը մէկիկ մէկիկ, մէն մի քայլափոխին կը հանդիպի Մեծ Վարդապետին, բարոյախօս

(*) Սուրբ Երկրին գլխաւոր քաղաքը Երուսաղեմ, Միջերկրական ծովէն երեսունըօր մը հեռու, իսկ Բաղդադէն մը փրայ շինուած. Քրիստոնէից համար աշխարհի բոլոր քաղաքներուն մէջ հրաշաւորագոյնը. քաղաքին վաղեմի անունն է եղած Սաղիմ. Ծննդ. ԺԴ. 18. Սաղմ. 29. 2. յետոյ կոչուած է ան Յերուս, իբրեւ քաղաք Յերուսաղեմ. Դաւ. ԺԺ. 10, 11. Դաւիթ յարձակմամբ առած է անոր ամրոցը. Բ. Թագ. Ե. 6, 9 եւ անկէ վերջ ստացած է ներկայ անունը եւ

մարդասէրին, Չարչարանքի, Թաղման ու Յարութեան անջնջելի յիշատակներուն, որոնց վրայ կառուցուած են հոյակապ տաճարներ եւ ուխտատեղիներ, փոքր ու մեծ, ամէն ազգի ու կրօնի յատուկ, որոնցմէ շատերը կը կրեն իրենց վրայ տարիներու ու դարերու մեծ դրօշմը :

Ի տես այս դարմանահրաշ վայրերուն, անկարելի է որ մարդ պահ մը չի վերանայ սրտով, մտքով ու հոգիով, դէպի այդ նախապատմական դարերը, որոնք ոչ միայն մարդացեալ Փրկչին, այլ եւ՝ գրեթէ բովանդակ Քրիստոնէութեան ճշմարիտ նկարագիրը կը ցոլացնեն դուրս. մանաւանդ երբ մէն մի քայլափոխից կը պատահի նուիրական քարէ սիւնի մը կամ սուրբի մը մասունքին, որբավայրի մը եւ կամ հոյակապ տաճարի մը՝ իրենց ճակատը սըրբազան անուններով դրօշմուած : Հոն աղօթքը միամբմունջ վեր չի բարձրանար երբեք, այլ միշտ՝ խառն ի խուռն, եւ ամէն ազգ որ քրիստոնեայ է, իրաւունք մ'ունի այդ վայրերուն մէջ, իր եկեղեցական արարողութիւնները լրիւ կատարելու՝ իր ըմբռնած եղանակով, եւ՝ հոն՝ այդ պահուն, կրօնքներու ցուցահանդէս մըն է որ կը պարզուի աչքիդ, նոյնիսկ երբեմն իր անհաճոյ մասերով, որ՝ նոյնքան հաճելի կը թուի սակայն :

Ահա՛, այդ նշանաւոր, նոյնքան փառաւոր ու դարաւոր Տաճարներուն մէջ, առաջինն է պիտի ըսեմ Ս. Յարութեան հոյակերտ Տաճարը՝ իր յաղթ կամարներով, որ դարերու դրօշ մը կը կրէ իր վրայ : Կոստանդինոսի Հեղինէ Թագուհին կողմէ կառուցուած այս հսկայ շէնքը, որ արեգական ճառագայթներէն զուրկ գրեթէ՝ բազմաբաւիղ մասերէ բաղկացած է, ունի իր կեդրոնը բոլորաձեւ գաւիթ մը սիւնապատ. ճիշտ մէջտեղը կառուցուած կռանիթեայ քարերով Փրկչի Գերեզմանը, որ յաւիտենական ուխտավայրն է Քրիստոնէի համար :

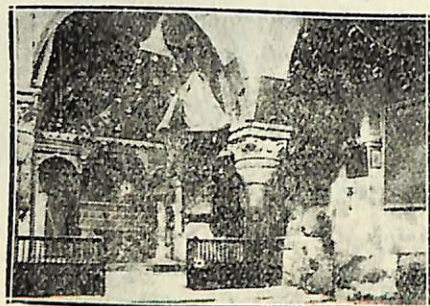
Կոչուած է «Քաղաք Դաւիթ» : Այնուհետեւ եղած է կրօնական եւ քաղաքական կեդրոն եւ հետզհետէ ընդարձակուած եւ զարդարուած ու ամրացուած :

Տասը ցեղերու լբաժանումէն վերջ Երուսաղեմ եղած է միօս մայրաքաղաք Յուդայի քաղաւորութեան. քանիցս գրաւուած եւ կողոպտուած եւ հուսկ յետոյ քանդուած է Բաբելացոց գերութեամբ : Դ. Թագ. ԺԴ. 13, Բ. Մնաց. ԺԲ. 9, ԻԱ. 16, ԻԳ. 23, ԻԵ. 23, ԼԵ. 3, 10, 17-20 :

Հրեաները եօթանասուն տարիներ վերջ շինեցին Երուսաղեմը

տոնեայ աշխարհի՝ վրան չհսկայ և լայնածաւալ զմբէթով մը ծածկուած :

Հո՛ս՝ այս յարկին մէջ են Գողգոթան, Ս. պատանատեղին, հանդերձ բաժանումի, փուշ պսակի և Քրիստոսի Գ. բանտ կոչ-

Ս. Լուսաւորիչ ազգապատկան
եկեղեցին գեանայարկ
Ս. Յարութեան սանտիք մեջ

ուած վայրերը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ճգնարանն հանդիսացած հայոց սեփական հնամենի եկեղեցին գետնայարկ, ու Գիւս Խաչի ստորերկեայ սրբատեղին :

Հայ միաբանութիւնը հո՞ս այս տաճարին մէջ, յոյն ու լատին միաբանութիւններուն հետ՝ համահաւասար իրաւունքներ ունի գրեթէ : Ս. Գերեզմանին վրայ՝ նախ կը պատարագէ յոյն Արչիւ մանդրիտը, ապա Հայ Կղերը, հուսկ յետոյ Լատին Բաթէրան. առաջինը կը ներկայացնէ բոլոր

Օրթոտոքս տէրութիւնները, երկրորդը — հայը — միս մինակը կը ներկայացնէ դարերու բարբարոսութիւններուն մէջէն իր ազգը, իր մարտիրոսացած եկեղեցին ու կրօնը Առաքելական, ու հայ անունը նախապէս ճանչցուցած է ատով օտարներուն, մինչ լատինը կը ներկայացնէ միւս կաթոլիկ ազգերը :

Նոյնպէս նշանաւոր է բերդապատ քաղքէն մի քիչ հեռու, Գեթսեմանիի ձորին մէջ, դարձեալ Հեղինէ թաղուհիի կողմէ կառուցուած քառասունէ աւելի աստիճաններով ստորերկեայ մութ ու

յամի 536ին նախ քան զՔրիստոս, իրենց գերութենէ դարձին . եւ շատ ջանացին իր նախկին պայծառութիւնը բերել, Քրիստոս 332 տարի առաջ Նուսադէմ հպատակեցաւ Մեծն Աղեքսանդր Մակեդոնացիին, որուն մահէն քիչ վերջ Նիքիոսի Պատմեոս քաղաւորն առաւ զայն յարձակմամբ շաբաթ օր մը, մինչ հրեաներն ինչպէս կ'ըսուի, մեղք կը համարէին պատերազմիլ, 170 ին, Քրիստոս առաջ : Նուսադէմ ինչպէս Անթիոքի Նիքիոսի բռնութեան տակ որ կործանեց քաղաքին պարիսպները . Արամազդի պատերը կանգնեց Տանարին մէջ եւ ամեն կերպով ջանաց ժողովուրդը կռապաշտացնել :

տամիկոտ Աստուածամօր Գերեզմանը, որուն վրայ բարձրացած է համանուն տաճարը, որուն յաղթ կամարները՝ դարերէ ի վեր,

Ս. Աստուածամայ Գերեզման

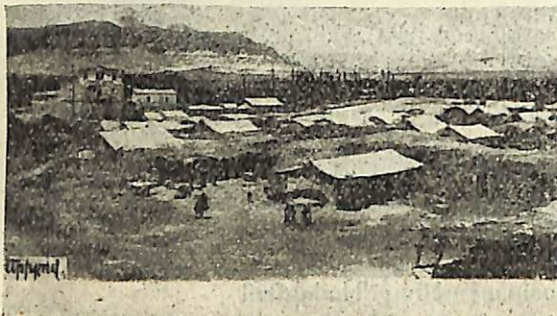
ի ձորն Յովսէփարու ու սեփական է միայն Հայոց եւ Յունաց

տասնեակ հազարներով հոն գիւմու ջերմեռանդ հաւատացեալներու աղօթքներէն ու պաղատանքներէն կը ծեծուին օրն ի բուն, և որոնք մուշկ գոյն մը ստացած են կարծես, հոն վառող ու մխացող ամենօրեայ կերոններու ու բուրվառներու ծուխէն ու մուխէն և ուր միայն Հայն ու Յոյնը իրաւունք ունին պատարագելու, թէև բաց է միշտ ան՝ նոյնիսկ հեթանոս ազգերու առաջ, որոնք ուխտի ու ծնրադրութեան կ'երթան մերթ ընդ մերթ :

Ձիթենեաց լեռան սարակին վրայ, Տիրամօր գերեզմանէն քարքնէց մը հեռու կը գտնուի Գեթսեմանիի ծաղկալից պարտէզը ուր Աստուածորդին իր չարչարանքի օրերէն առաջ, Աւագ Հինգշաբթի գիշեր մը իր աշակերտներով դացած ինքնամփոփ աղօթած է հոն արտասուելից ու պարպած իր մահուան դառն բաժակը

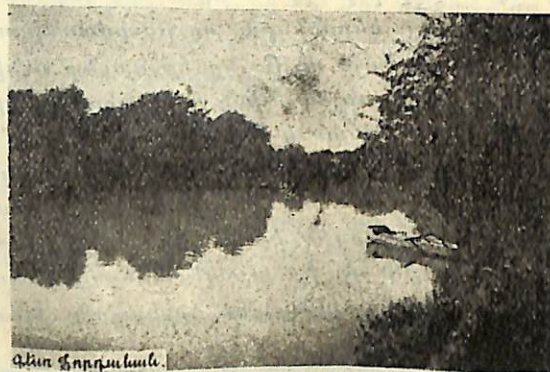
Մակաբայեցիներու օրով հրեաները եղան ինքնիշխան Քրիստոս 163 տարի առաջ, եւ ապա դար մը վերջ Հռոմայեցիք սիրեցին քաղաքին. Մեծն Հերովդէս բազում ծախք քաղաքը բարեկարգելու համար : Ժամանակներու կասարուելուն մէջ Մեսիան եկաւ այս քաղաքն ու անոր Տանարը ու զանոնք փառաւորեց իր ոսկերուն տակ. սակայն մեծեղով ու խաչելով զայն, Նուսադէմ լեցուց իր անօրինութեան բաժակը. Տիսոս առաւ եւ հիմնադրեց քաղաքն ու Տանարը Քրիստոսի 70-71 քուականին : Նուսադէմի բոլոր կառույց-

անցնելու իրմէ նոյն օրը, մինչ իր աշակերտները մի քիչ հեռու իր աղօթավայրէն ժայռերու վրայ խորունկ քունի մէջ ընկղմած սկսած են խորդալ: Հող, այդ պարտէզին մէջ ահա երկու յաղթ հնամենի ձիթենիներ կան ցարդ, սրոնք նազովրեցի Մեսիան տե-

Նրիֆով

լինուած կան դամբաններ, ամբողջովին միւզաիֆեայ քարերով սալարկուած և ուր կը կրէ հայ լեզուով արձանագրութիւն մը. «Այս է դիր Նրանելոյն Շուշանկայ Մաւրն Արսաւանայ». Հողի ժիւ. և որուն ներքեւ կը տեսնուին թռչնանք-կարներ, ձուկեր ու ծաղկանկարներ, ամբողջովին գունազեղ

Գետ հորդաւան.

Յորդանան գետ

ուածքէն մնացած են միայն երեք առարակներ եւ մեկ մասը .առեւմտեան պարիսպին:

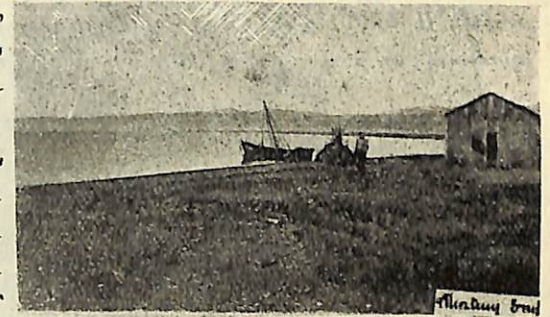
Այս երբ հրեաները վերադառնալ սկսան հոն ու կը խլրտէին, Ասրիանոս կայսրը Հռոմէական գաղթականութիւն մը հաստատեց հո'ն 135ին ու ահաւորեց բոլոր հրեաները, արգիլելով անոնց վերադառնալը:

սած ըլլալ կը թուին: Այս գերեզմանին արեւելեան կողմէն կը բարձրանայ Համբարձման լեռը ձիթատաններով, զոր արաբները ձեպիլը բուր կանուանեն — թիւ բառէն — որ թռչիլ կը նշանակէ. այս բարձունքին վրայ Ռուբինեանց թագաւորութեանց ժամանակէն

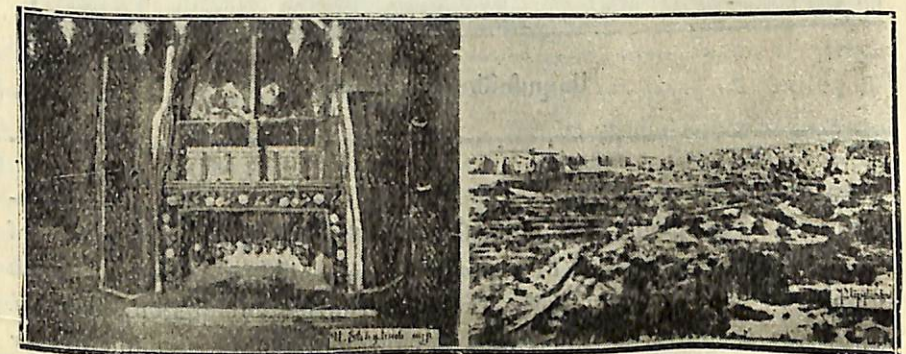
քարերով շարահարուած վերէն վար, և որ կէս դարէ ի վեր և թերեւս ա'լ աւելի ըլլալով կը գտնուի Ռաւս կրօնաւորներու ձեռք և որ տեսակ մը ուխտատեղի դարձած է ո'չ միայն մեզ, հայերուս, այլ եւ եւրոպացի զբոսաշրջիկներու առ հասարակ:

Հոս, այս միւզաիֆեայ սալաշատակին տակ կը տեսնուի կոփուած քարէ դագաղներ, սրոնք երբեմն իրենց մէջ պարփակած են՝ մեր Ռուբինեանց հայ իշխաններու և իշխանազուններու մարմինները, ուր

հիմա միայն կ'երեւին իրենց չոր ոսկեաւորիկները անխօս... Այս դարաւոր վայրին կից կառուցուած է Ռուսաց վանքն ու

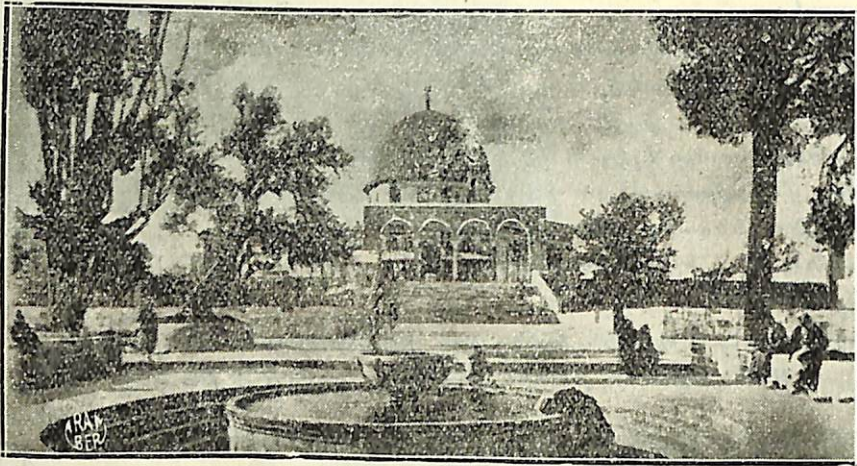
Մեռեալ ծով

Բերլեհեմ քաղաք եւ Ս. Փրկչի Ծննդեան վայրը

մահուան պատիժի սպառնալիքով: Ասրիանոս փոխելով քաղաքին անունը *Էլիա Գաբրիաոլինա* կոչեց զայն ու նուիրեց հեթանոս աստուծոնեւրու. կարելի եղածին չափ պղծելու համար քաղաք եւ ինչ որ ձեռնահաս էր ընել ըրաւ ջնջելու համար անկէ հրեական ու քրիստոնէական բոլոր հետքերը: Այդ միջոցէն վերջ *Էլիա* անունը ընդհան-

եկեղեցին իր կողին ցցուն հսկայ զանգակատունով, որուն վրայէն կ'ընդնշմարուին, Արեւելքէն Նաբաւ լեռը, Երեքովը, Յորդանանն ու Մեռեալ ծովը, Հարաւէն Քրիստոսի գեղջուկ ծննդավայրը, Բեթ-լեհէմ, Արեւմուտքէն Չարչարանքի քաղաքը (Երուսաղէմ), պարբերապապատ, ուր ընդարձակածաւալ տեղ մը դրաւ Սողոմոնի Տաճարը

Սողոմոնեան Տաճար

րացաւ եւ Երուսաղէմ անունը պահուեցաւ հրէից եւ քրիստոնէայ գիտուններու մէջ միայն, բայց Մեծն Կոստանդիանոսի օրով Երուսաղէմ սացաւ իր հին անունը՝ եւ որ պահուեցաւ մինչեւ այսօր։ Հեղինէ քաղուհի, մայր Կոստանդիանոսի շինեց երկու եկեղեցի Բերլինիմի եւ Չիքենեաց լեռան վրայ 326 թուին Քրիստոսի, եւ Յուլիանոս որ իր հօրմէն վերջ քաղաւորեց իր հօրեղբօր Կոստանդիանոսի տէրութիւնը, մտադրեց նորէն շինել Տաճարը, բայց իր դիտաւորութիւնը, ինչպէս նաեւ հրէիցը, որոնց պաշտպանն էր Յուլիանոս, պարտաւ ելաւ, ինչպէս ժամանակակից պատմիչներ կը պատմեն երկրաշարժներով եւ հրեղէն գնդակներով, որոնք կը պայթէին գործաւորներու մէջ Քրիստոսի 363 թուականին։

Ասկէ վերջ Երուսաղէմի պատմութիւնը խիստ համառօտ է պարսից խոսքով քաղաւորը 61-ին առնելով Երուսաղէմը, հոն սպաննեց 30,000 մարդ եւ ամէն գնով ջանաց ջնջել ինչ որ նուիրական էր քրիստոնէից համար։

գեղակերտ ու լայնանիստ, որուն պարիսպներուն տակ է Հրէից Լացի պատը, Սողոմոնի հին տաճարին վերջամնաց յիշատակներէն

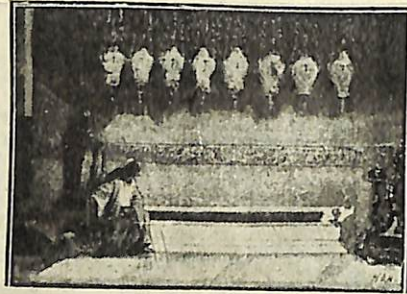

Հրէից Լացի արբավայրը
Սողոմոնեան Տաճարի հին պարիսպներուն տակ։

մեծղի որմնաքարերով հիւսուած պարսպապատը արտաքին, որ ներկայ ամենանուիրական միակ ուխտավայրն է դարձած Հրէական ազգին։ Եւ ահա շաբթէ շաբթ այր, կ'ին ու մանուկ իրենց հրէական հին տարազներով խումբ խումբ կը դիմեն այդ հինաւուրց պարսպին տակ ու հոն միաբերան կը կարգան Երեմիայի սրտառուչ ողբը՝ աղեխարշ լաց ու կոծով մը ու կը կռեն բռնեցքներով իրենց կուրծքն ու գլուխը ու դառնօրէն կ'ողբան Մովսիսական օրէնքէն իրենց մեծ փառքին անէացումը։ Ահա հոգ, այդ Տաճարին

Հերակղիոս կայսրը 627ին յաղթեց Խոսրովու եւ Երուսաղէմ անցաւ միւս անգամ Յունաց։ Քիչ ժամանակէն ելան մահմետականները եւ Էօմէր Ամիրապէս 637ին առաւ Երուսաղէմը քրիստոնէաներէն չորս ամսուայ պաշարումէ մը վերջ։ Երուսաղէմը մնաց ընդ իշխանութեամբ Պաղասի ամիրապետներուն մինչեւ 868։ Սոյն թուականին Եգիպտոսի բուրք իշխանը Ահմէս առաւ քաղաքը. իբր 220 տարի եղաւ հպատակ այլ եւ այլ բուրք Սարակիմոս տէրերուն, մինչ 1099ին խաչակիրները առին զայն առաջնորդութեամբ Կոստանու Պալլիոնի որ եւ ընտրուեցաւ քաղաւոր Երուսաղէմի։ Անոր յաջորդեց իր եղբայրը

մէջ, անյայտացած է կ'ըսուի, Դաւթի օրերէն մնացած հին Տապանակ ուխտին, և որուն պատճառաւ ո'չ մէկ հրէա կը համարձակի մտնել, այդ Տաճարի պարիսպներէն ներս:

Քսի Ս. պատանակի

ու խոնարհութեան վսեմ դասը, անձամբ խոնարհելով իր աշակերտներուն ոտքերը լուսիւ և ազա մատնանշած թէ՛ իր աշակերտներէն մին քիչ վերջ պիտի մատնէր զինքը երեսուն արծաթի:

Սիւնազարդ Գաւիքը եւ Ս. Ծննդեան Տաճարն ի Բերլինի

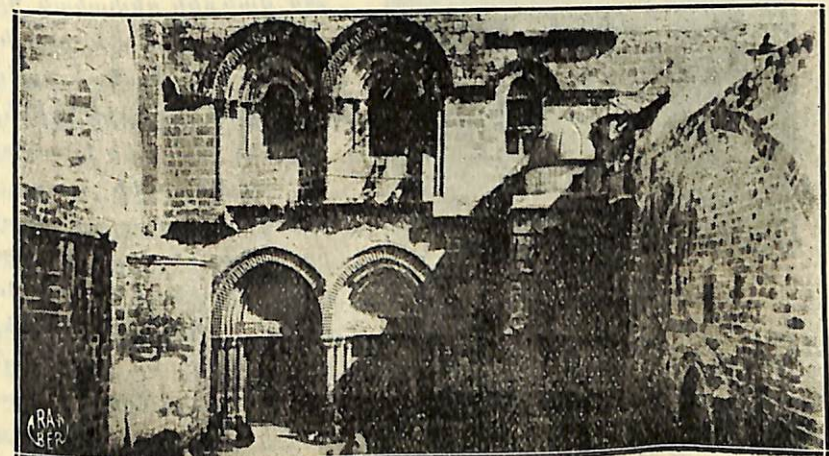
Պալատին, որ մեռաւ 1118ին: 1187ին Սալասին Արեւելի Սուլթանը. գրաւեց քաղաքը մասնութեամբ Տրիպոլսոյ կոմս Բայմոնի, որ մեռած գտնուեցաւ իր անկողնոյն մէջ այն օրը առաւօտուն, երբ պիտի մտնուէր քաղաքը:

Այդ պատմական վայրը, որ երբեմն լատինական եկեղեցի ալ եղած է, արաբական արշաւանքներուն վերածուած է մզկիթի,

Ս. Նուսադեմ

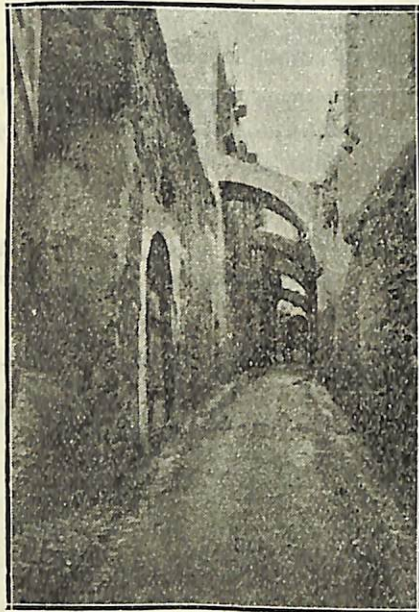
Չարչարանքի քաղաքէն երկու ժամուան հեռիտան հեռաւորութեամբ մը, դարձեալ գէպի հարաւ, կը տեսնուի մարգարեալ Փրիչին գեղջուկ ծննդավայրն ալ

Ս. Յարութեան Տաճարը

Նուսադեմ տնուցաւ կրկին 1242ին Լասին իսլամներու ձեռնով Դամասկոսի էմիրին՝ Սալէն Իսմայիլի. 1291ին տնին զայն եգիպտոսի սուլթաններուն որ պահեցին զայն մինչեւ 1382. Օսմանեան Սուլթան Սէիմ Գուանեց եգիպտոսն ու Ասորեստան Նուսադեմի հետ միասին 1517ին. եւ անոր որդին Սուլթան Սուլէյման շինեց կամ ճորտեց այժմու պարիսպը 1534ին: Այն քուականէն մինչեւ 1918 կը

Բեթլէհէմ, համակ փոքր ու մեծ քարուկիր շէնքերով կազմուած և օձագալար կառուղիով մը յօդուած այդ գիւղաքաղաքը, երկու կողմը հարթ հաւասար դաշտերով, մերթ խորդ ու բորդ ժայռերով շրջապատուած. այս կառուղիին կէս ճանապարհին կանգուն

Խաչին ճանապարհ

կայ կեցած ամրակուռ վանք մը յունական՝ Ս. Նիխա ա- նունովը ծանօթ. մի քիչ անդին ահա կ'երեւի Նոյն շաւղին վրայ, Ռաքէլի գերեզմանը, հրեայ կիներու արգասաւորման ուխտատեղին. խիստ անկէ դէպի արեւմուտք նեղ արահե- տով մը կ'երթուի ահա Հա- յոց վանքին սեփական Պա- րոնտէրի այգին և ուր խիստ ձեռքով մշակած որթա- տուններն ու ձիթենիները շարի ի շար՝ մեծ խնամքով կը պահպանուին ցարդ և որոնց մշտադալար ոստե- րուն ներքե կը նշմարուի ահա սրբակեաց Գրիգոր Պա- րոնտէր Պատրիարքի եր-

մնար Երուսաղէմ Օսմանեան իշխանութեան տակ: Միայն շատ քիչ ժամանակ, այն է 1832-1834 Երուսաղէմի տիրած է Նեպոլէոնի Իպ- րանիմ փաշա: Երուսաղէմ զարդիս կը պահանգի Անգլիական հօգօր կառավարութեան եւ ունի յաւուկ իր կառավարիչը, 1919էն ի վեր, ահաւոր մեծ պատերազմին գրաւած ըլլալով զայն:

Երուսաղէմ կը գտնուի Հրէաստանի դաշտին միջեւ իբր 2400 քսֆ Միջերկրական ծովէն բարձր, դէպի Արեւելք սկիզբէն՝ մեղմ եւ

նիս մարդացեալ Փրկչին գեղջուկ ծննդավայրը, Բեթլէհէմ, շրջա- պատուած Հայ, Յոյն ու Լատին վանքերով, բայց բուն Տաճարին մուտքը՝ հարկ է խոնարհիլ բերդանման որմի մը ճակատը բացուած ցածուկ դռնակէ մը, որուն առաջ խոնարհած են Երուսաղէմ այցե- լող գրեթէ բոլոր թագաւորներն անգամ, որուն առջին մուտքը կը տեսնես փոքր ու խաւարշտին Գաւիթը Հայոց վանքին և ուր կ'ե- րեւի բուն Տաճարի առաջին փայտեայ մեծղի փեղկերով դուռը՝ շինուած Հայոց Ռուբէնեանց թագաւորութեան խիստ ժամանակ և որուն վրայ քանդակուած կան արդէն յիշատակարաններ՝ Հայկական տառերով իրենց թուականներովը ցցուն, մինչ գաւիթը ամբողջ զարդարուն երկու գրկաչափ հաստութեամբ միակտուր կռանիթեայ հսկայ սիւներով, որոնք կը կարծուին զետեղուած ըլլալ Հայոց Տրդատ թագաւորի խիստ ձեռքով: (Տե՛ս էջ 34):

Այս ընդարձակ գաւիթէն ներս է բուն Ծննդեան Այլը Քրիս- տոսի գետնայարկ որ բոլորակ սանդուխներով վայրէջ մ'ունի, ուր մինչ արեւը իր ճառագայթները զլացած է, ահա երեք աղբաց — Հայ, Յոյն և Լատին — միաբանութեան կողմանէ կան մշտավառ կանթեղներ չքեղաչուք, ահա Քրիստոսի այդ անշուք ծննդավայրին վրայ, Հայ և Յոյն կղերը միայն կը պատարագէ ամէն օր, խիստ Մսուր յորջորջուած սրբատեղին ուր պաճուճապատանդուած է Յի- սուս իր Տիրամօր կողմէ, Լատին միաբանութեան ինքնայատուկ է միայն, ծննդեան վայրէ հազիւ մի քանի քայլ հեռո՛ւն օրօրոցի մը ձեւով, կռանիթեայ քարերով սալարկուած:

Բեթլէհէմէն դէպի հարաւ, քարքարուտ լեռներէն և բլուր- ներէն քիչ անդին, ծործորներու կողքին ահա հինաւուրց գիւղակ մը Նփրաթայ, որ երբեմն պանծալի հանդիսացած է Սողոմոնեան

ապա սասիկ զառիվայր, ուր ուրեք ուրեք կան երկիզներ որ կը կա- րաւին Յովսափասու ձորին կամ որ նոյն է, կեդրոնի հեղեղափն վը, րայ: Նոյն բարձր գետինն է դէպի հարաւ կը յանգի խոր եւ նեղ Ննովմա ձորը, որ քաղաքին հին հարաւային սահմանն է եւ որ նմա- նապէս արեւմտեան կողմէն դէպի զառիվը երբալով՝ կը հանգի հիւ- սիսային արեւմտեան բարձրավանդակը:

Բայց նոյնիսկ քաղաքին մեջ կան երկու ձորակ կամ նեղ հո- վիտներ, որոնք քաղաքին շինանիստ մասը կը բաժնեն երեք գլխաւոր բաղերու կամ բլուրներու:

չըջանին, իր պտղաշատ պարտէզներով՝ ոռոգուելով ընդմիջտ կընքեալ աղբիւրի անապական ջուրովը, որ կը բղխի ստորերկրեայ ապառաժներու անքննելի բաւիղներէն: Այսօր երկաթեայ խողովակներով կ'անցնի կ'երթայ մինչև Երուսաղէմ, Սողոմոնի հսկայ Տաճարին խոշոր աւազանը լեցնելու:

Եփրաթայի առնթեր, դարձեալ երկու լեռներու միջև, ընդարձակ ձորի մը մէջ ահա կը պարզուի աչքիդ երեք լայնածաւալ աւազաններ իրարու կից, դարձեալ՝ Սողոմոն իմաստունի կողմէ շինուած, որուն մէջ շուրջանակի կան մինչև յատակը վայրէջ աստիճաններ: Այս աւազանները ձմրան յորգառատ անձրեւներէն մինչև բերանը առլցուն, կարծես փոքրիկ լճակներու տպաւորութիւնն է որ կը թողու ճամբորդին, և այս կը տեսէ մինչև դարուն գրեթէ և ահա ամրան տօթերուն աւազանի ջուրն ամբողջ շոգիացած՝ ցընդած յորգահոս հեղեղներու հետ սահող թանձր հողով մը ծածկուած է անոր յատակը, որուն վրայ Փէլլահը մաճն ու արօրը առած՝ գութաններով կը հերկէ զայն ու լիաբուռն կը ցանէ իր դարին, իր հեղեղուն ու խաշներուն առատ բերք հասցնելու համար միայն:

Աւանդութիւնը կը հաւաստէ մեզ սակայն թէ՛ Գեղեցկուծեան երգիչը՝ իմաստուն՝ հոգ այդ հսկայ աւազաններու շուրջ գրած ըլլայ թերեւս իր «Նեզ Նեզոց»ը և հո՛ն ըմբոշխնած կեանքի բոլոր վայելքները իր հաճոյքի ժամերուն, նոյն այդ աւազանի բարձունքներէն դիտելով անշուշտ լողացումը իր պալատան հարձերուն ու թագուհիներուն և անոնց ամբողջական մերկ ու հոլանի գեղեցկութիւնները հոգեթով:

Մինչև հոս՝ արդարեւ նշանակելի են այդ պատմական ու պատուական վայրերը մի առ մի, բայց աւելի նշանակելի են և սքանչա-

ՍիՕՆ, սա՛ բլուրներուն բարձրագոյնը ըլլալով՝ քաղաքին հաւաքային արեւմտեան բաղն եր եղած. որուն հարաւային եւ արեւմտեան կողմէն կ'անցնէր Ենովմայ խորանօրը, իսկ հիւսիսային եւ արեւելեան կողմէն Սիօնի, «պանրագործներու» ցեղագոյն. ձորն եր կամ Տիւրոպեոնի որ արեւելեան հարաւէն կ'անցնէր դէպի Կեդրոնի հեղեղաքը, նոյնպէս Տիւրոպեոն կը միանար Սիօնի հիւսիսային արեւելեան ստորոտին մօտ՝ հիւսիսէն դէպի վար իջնող ձորի մը հետ: Սիօն կը կոչուէր նաեւ «Քաղաք Դաւթի», որ Յովսէփոս, հրեա պատմագրին կողմէ յիշուած է «Վերին քաղաք», սա ժամանակին պատկերուած

ցունձի արժանի Երուսաղէմի պարսպապատ քաղաքէն ներս Հայոց Ս. Յակոբեանց մայրավանքը, կառուցուած Սիօնի խնկաբոյր բարձունքին վրայ՝ յաղթ պարիսպներով, որ և հազար տարիներու դրօշմը կը կրէ իր վրայ ու թերեւս ա՛լ աւելի, ըլլալով նախապէս առաքեալներու խմբատեղին Քրիստոսի համբարնալէն վերջ:

Ասոր մէջ է՝ Մայր Տաճարը գեղանկար պատկերներով ու յախճապակեայ քարերով զարդարուն, որուն հիւսիսային կողմը կիսաբոլոր մատրան մը մէջ ամփոփուած է կ'ըսուի. Յովհաննու Աւետարանչի եղբօր Ս. Յակոբ զլխադրի գլուխը: Մինչ մարմինը կը գտնուի Սպանիա, եկեղեցւոյ մը մէջ և ուր ուխտատեղի է դարձեալ:

Ս. Յակոբայ Տաճարին աւագ սեղանին ներքև, ամփոփուած է դարձեալ Տեառն եղբայր յորջորջուած Յակոբոս Առաքեալին — անդրանիկ պատրիարքին Երուսաղէմի — ոսկերոտիկը և այս պատճառաւ կոչուած է ան Սուրբ Յակոբեանց վանք ու Առաքելական Սուրբ Աթոռ, որ ունի այսօր իր մէջը հիւրամեծար արքայազայել մեծ դահլիճ մը՝ լայն տարածութեան մը վրայ, երկարածիք, որը միապաղաղ կամարով մը ծածկուած ու զարդարուած համակ մեծանուն այլ և այլ արքայական գեղանկար կենդանագիրներով, ուր նշանակելի են Յրանս Ժօզէֆ կայսեր Աւստրիոյ և Գերման Վիլհէլմ կայսեր կողմէ վանքին նուիրուած իրենց բնատրիպ իւղանկարներն ու հռչակաւոր ծովանկարիչ Այվա-ղովսքի կողմէ նուիրուած ինքնատիպ մէկ նկարը, նոյնպէս Յովհաննէս ու Եսայի Երջանկայիշատակ պատրիարքներու իւղաներկ կենդանագիրները, և այլ աղգային մէկ քանի գէմքեր:

Երուսաղէմի՝ Հայոց Ս. Յակոբեանց վանքը:

Ըլլալով պարիսպներով ու խորանօրերով քաղաքին ամբողջ մասը կը կազմէր, ուր էին նաեւ միջնաբերդը եւ բազալտին պալատը:

Տիւրոպեոն ձորը կը բաժնէր Սիօնը հիւսիսի կողմէն Ակրայէն: Ակրան Սիօնէն աւելի բարձր եւ անոր արեւմտեան հիւսիսային պարիսպէն անդին գտնուող գետինէն:

Հոս, այս վանքին կից է նաև ժառ. վարժարանը քարուկիր, նախապէս իբր եկեղեցի կառուցուած, ապա յատկացուած հոգեւորականութեան հակամէտ երեսունի չափ աշակերտներու: Իսկ առնթեր պատրիարքարանին՝ կայ վանքին տպարանը, այս ամէնքը շինուած Յովհաննէս Զմիւռնիացի շինարար պատրիարքի իսկ ծախքով, որոնց շուրջ բարձրացած են յաղթ հնամենի մայրիկներ, և որոնց հովանիին ներքե վոքրիկ դաշտանկարի մը տեսարանն է որ կը պարզուի կարծես առջեւ:

Քոյր Գամառ Քաթիպայի քեյսանդանը
Յրուսաղէմի ժառ. վարժ. Գի Տեսչարանին առջեւ: քին մէջ է նաև հայոց մայրապետանոցը՝ որ տեսակ մը պատասպարանը դարձած է գրեթէ պառաւ կիւներու, որոնց միակ միւլթարութիւնն է եղած Վարդապետներու, Սարկաւազներու և Զուլլու կոչուած հասարակ աշխատաւոր միաբաններու լուացքն ընել, ու միաբանութեան սնունդը պատրաստել և սակայն իբր վարձատրութիւն իրենց այդ ծառայութեան, միայն պարզ սնունդ մը կը մատակարարուի անոնց մութ ու խոնաւ խըցիկներու մէջ փակուած օրն ի բուն:

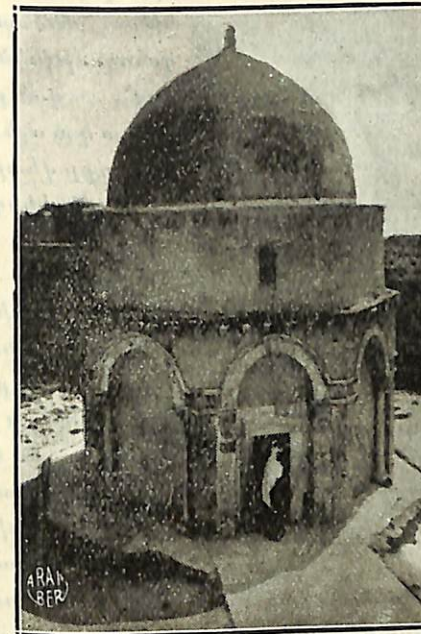
Ակրա կոչուած քաղը կը կոչուի Յովսէպոսէն «Ստորին քաղաք»:

ՄՈՐԻԱ սուրբ լեռը կայ Սիօնի արեւելեան հիւսիսի կողմը, որուն հետ կապուած էր հին ասէն իր մօտագոյն ծայրէն կամրջով մը Տիւրոպէոնի վրայ: Բոպէնսոն այս կամրջին մնացորդները գտած կը համարի:

Սոյն վարժանին առնթեր կայ Ս. Հրեշտակապետի վանքը, ուր կը գտնուի Քրիստոսի առաջին բանտը, որ ժամանակին Աննա քահանայապետի տունն է եղած. հոն էր որ ապտակուեցաւ Մաղքոս ծառայէ մը Քրիստոս:

Հոս՝ այս վանքին

Այս վանքին Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին կը մատակարարէ տեղւոյն հայ քաղաքացիներուն հոգեւոր պէտքերը՝ վանքի կողմէ

կարգուած տեսուչ վարդապետի մը միջոցաւ: Ինչպէս նաև անոնց երկսեռ տղայոց ուսում ու կրթութիւն կը տրուի ձրիօրէն:

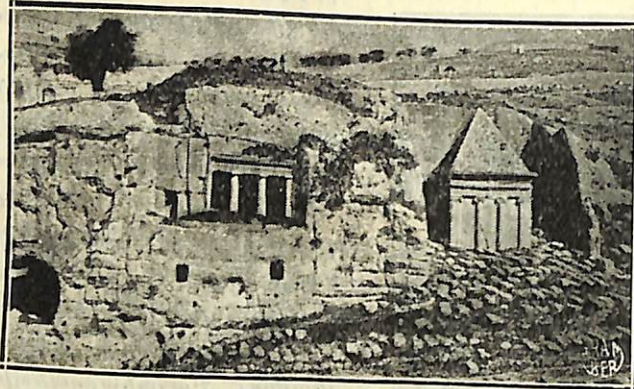
Իսկ քաղաքին պարիսպէն դուրս գէպի հարաւ կը գտնուի բո՛ւն Սիօնի վերնատան մօտիկ, ուրիշ վանք մը՝ Ս. Փրկիչ անունով, որ ժամանակին եղած է կալիփայ Քահանայապետին տունը, հո՛ս է դարձեալ Քրիստոսի Բ. բանտը և Պետրոսի երկցս իր Տէրը ուրացման վայրը, ուր հրնութիւններ եւս երեւան ելած:

Այս վանքին ներքնադաւթին մէջ թաղուած կան այժմ երուսաղէմի հայոց Պատրիարքներ, եպիսկոպոսներ, նոյնպէս Սսի կաթողիկոսի մը մարմինը. իսկ եկեղեցւոյն դրան առնթեր կը հանգչի ոսկերտութիւնը

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՍՐԲԱՏԵՂԻՆ ուրանկիւնի վրայ շինուած 7-8 մէր տրամագծով եւ վրան գմբէթով որ նախապէս Հայոց սեփական եղած է, բայց յայտնի չէ թէ որ դառն ի վեր:

Մորիան սկիզբէն փոքր բարձրաւանդակ մըն էր, բայց ի վերջոյ ընդարձակուեցաւ, բաւական բլլալու համար Տանարին: Քաղաքին արեւելեան կողմը երկայնածիգ բլուրին մասն էր, եւ կը նայէր կեդրոնի խոր հեղեղափն վրայ: Մի քիչ կորանալէն վերջ, կիկին բարձրանալով կը կազմէ Բեզեքա կոչուած բլուրը, այն է «Նոր քաղաք» ըստ Յովսէպոսի, իսկ հարաւէն խոնարհելով կը կազմէր Ոփազ կոչուած բլուրը:

անուանի Գրիգոր Շղթայակիր պատրիարքին . իսկ դաւթի սեղանին առաջ նշանաւոր Հաննայ պատմագիր Եպիսկոպոսը երուսաղէմացի ,

Զաւարեա եւ Ս. Յակոբայ գերեզմաններ

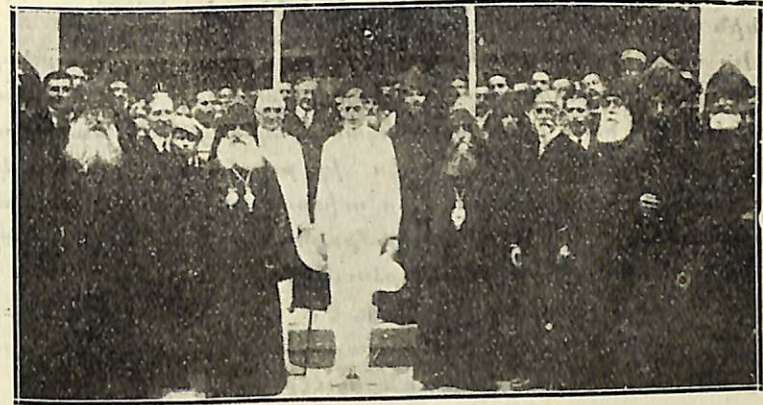
որոնք ժամանակին մեծամեծ զոհողութիւններով՝ վանքին պատկառելի պարտքը վճարելէ վերջ՝ եկեղեցական ալիք ալ թանկարժէք անօթներով ճոխացուցած են նաեւ Մայրավանքին գանձարանը : Ասոնց կարգին կա-

մարներու տակ կ'երեւին Ագրիանապոլսեցի Քարաբըլան Պօղոս պատրիարքի ու Նալեան Յակոբոս պատրիարքներու գեղակերտ շիրիմները . ինչպէս նաեւ , Զմիւռնիացի Յովհաննէս շինարար պատրիարքի , Եսայի ու Յարութիւն Վեհապետեան պատրիարքներու , փախանորդներու ու լուսարարուպեաներու դամբանները , ասոնցմէ շատերը քով քովի ձեւացուցած են մատրան արտագաւթին սալարկը , որ տեսակ մը երուսաղէմի հայ կղերական բարձր դասուն բանդիօնն ըլլալ կը թուի :

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է արդարեւ Շղթայակիրներու , Հաննայ պատմագիրներու կարգին հանգչող անուանի Զմիւռնիացի Յովհաննէս Շինարար Պատրիարքը որ իր կենդանութեան , իր անձնական զոհողութիւններով կառուցած է , 1853 թը-

ժՅԶԵՖ ՖՈՒՐԻԷ՝ ծնաւ Գաղղիոյ մէջ 1768ին , մեռաւ 1820ին՝ 62 տարեկան : Սա Բենեդիկտեանց վանքին մէջ ուսանելով իր ուսումը կ'ընթացնէր Եւրոպայի մէջ , բայց ինք նախաձեռնեց համարեց գիտութեան հետեւիլ : Ֆուրիէ շատ մը փառափառ եւ գիտական կարեւոր պատգամներ կ'ստանար , նմարանի անդամ եղաւ , սա նշանաւոր հանդիսացաւ մանաւանդ տարեկան վրայ բրած խուզարկութիւններով :

ւականներուն , Ս . Յակոբեանց վանքին հոյակերտ Պատրիարքարանը , Ժառանգաւորաց վարժարանն ու Տպարանը , ու անոր յարակից ուխտաւորաց յատուկ յարկաբաժինը՝ Պանչէ քաղ կոչուած , իր շարի շար 50ի չափ սենեակներով , համակ քարուկիր , ուր ներկայիս տեղաւորուած են հայ գաղթականներ , ահաւոր պատերազմէն ազատած հայ բեկորներ , որոնք իրենց ձեռագործներով՝ իրենց ապրուստը կը ճարեն արդարեւ :

Ս. Յակոբեանց Մայր Տանարին գաւթին առջեւ Անգլիոյ Վեհափառ ձօն քաղաւորին Գ. որդին Իսլամ ձօն եւ Միաբանութիւնը :

Սոյն վանքին շրջափակին մէջ կը տեսնուի դարձեալ՝ կարգ մը բրածոյ հնութիւններ , մանր ու գունազեղ մուգալիքներով սալարկուած , խոյակներ ու խաչքարեր եւայլն : Ու ասոնց քով , չէզոքացած վայրի մը մէջ , կը բարձրանայ ահա համբաւաւոր Թալասցի Յակոբ Աշըգեանի մահարձան կոթողը երկինքն առնէր իր սրածայր տեսքովը , որուն ներքեւ ամփոփուած է նաեւ իր կողակիցը :

Աւելորդ չըլլայ յիշել թէ այս բոլոր յիշատակելի վայրերը համազգային ուխտատեղի մ'է կարծես դարձած այսօր , ո՛չ միայն

ԿԵՍԵՆԻ , ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՊԵՆԻՈՍ , ծնաւ 1516ին Յուրիս եւ մեռաւ 1565ին 49 տարեկան , սա իր աղիասութեան դժուարութեանց հակառակ ամենայն եռանդով աշխատեցաւ բնական պատմութեան եւ բժշկութեան եւ շատ երեւելի եղաւ :

քիստոնեայ յարանուանութիւններու, այլև թուրք ու արաբ ցեղերու, որոնք հաւատքի թունդ զգացուցներով առլցուն՝ ուխտի և երկրպագելու կուգան՝ այդ խնկելի սրբատեղիներուն:

Այս ուխտավայրերուն մէջ սակայն, ամենէն աչքառուն ու շքեղը, ըլլալով Ս. Յակոբեանց դարաւոր վանքը՝ յաջո տարաց նախանձելի դիրք մը կը գրաւէ քաղքին պարխապներէն ներս՝ իր ամրակուռ շինուածքով ու մայրապատ պարտէզներով:

Կ'արժէ սակայն այս վանքին արտաքին հրապոյրին հետ բուն ներքինին վրայ ծանրանալ:

Իր հոյաչէն Պատրիարքարանով, Ժառանգաւորաց վարժարանով, Տպարանով ու ձեռագրաց ճոխ թանգարանով ու մատենադարանով, ինչպէս նաև իր հնագիտական, եկեղեցական թանկարժէք սրբազան անօթներով ու վերջապէս իր բազմաբաւիղ սենեակներով լիք այդ հաստատութիւնը ուր ուխտաւորներ կ'երթան բնակելու Տօնական այդ մեծ օրերուն, ամբողջ վեց ամիս, Գիւտ խաչի տօնի օրէն գրեթէ մինչև Համբարձում, և որ դարերու մէջէն մեր նախնիքներէն մեզ աւանդ թողուած է, և որուն միակ ժառանգորդն է ազգը, պէտք է միշտ հետաքրքրուի այդ վանքով, քանի որ մեր մեծատուններու լիաբուն նուէրներէն սկսեալ մինչև յետին աղքատին ճակտին քրտինքն է ինկած հոն, և որ հակառակ իր ունեցած մեծամեծ ու հասութեաբեր կալուածներուն, պանդոկներուն ու կրպակներուն, ցաւալի է ըսել թէ 80 հազար ոսկիներու պատկառելի պարտքի մը տակ կը հեծէ նա այսօր, գրեթէ սկիզբի մէկ օրէն յոռի մատակարարութեան մը երեսէն:

Հաստատութիւն մը որ հինէն ի վեր նպաստներով ու նուիրատուութիւններով մատակարարուած է, ներկայիս ունի սակայն իր բազմաբաւիղ եկամուտները, ինչպէս գիտենք, օժտուած ան

ՃԵՅՄՍ ՔՈՒՔ, Անգլիացի Գաւառացի Ժնաւ 1728ին յետքայր եւ մեռաւ 1779ին 51 տարեկան, սա ինք իրեն եւ առանց վարպետի չափագիտութեան եւ ցաւակութեան հարկաւոր աստղաբաշխութիւն ուսաւ: Քուք Անգլիոյ կառավարութեան հրամանաւ երեք անգամ երկրիս շուրջը պտտեցաւ եւ Նոր-Քալիֆոռնիա կղզին, Նոր-Ձեկանայի եզերքները եւ ուրիշ կղզիներ գտաւ: Վերջին ցանկապարհորդութեան ատեն Ամերիկայի բնիկներուն հետ իր ցաւասիներու ունեցած մեկ կռիւին մէջ Քուք զարնուեցաւ մեռաւ:

հսկայ երկու օթէններով որոնք հաստատուած են քաղքին կեդրոնը ու բազմադան կալուածներ, ըլլան երուսաղէմի մէջ թէ Եաֆա՝ թէ ալլուր, ամենքն ալ արդիւնաբեր ըլլալով վանքին, արդ, ինչպէս կ'ըլլայ որ նոյն Միաբանութիւնը ցարդ չէ կրցած թօթափել այդ անաւոր բեռը պարտքին իր ուսերուն վրայէն: Ո՛չ ոք թափանցած է այս մեծ զաւտնիքին, հակառակ անոր որ ամէն անգամ քննիչ

Վանքապատկան մեծ պանդոկը, Երուսաղէմի մեծ հրապարակին վրայ:

յանձնախումբեր ու լիազօր պատուիրակներ ալ զրկուած են հոն՝ կեդրոնէն: Ինչպէս գիտենք Տօքթ. Սէրվիլէններ, Ստեփան փաշա Արսլանեաններ, Թէլեաններ, խաչատուրեաններ, Գէորգ Արսլանեաններ, Մանկունի Եպիսկոպոսներ ու Արիս Ֆէսճեաններ, Հայկ խօճատարներ, Պարզե փափաղեաններ, Տեղապահ Յակոբեաններ, Յակոբ Աշոտ Եպիսկոպոսներ, Հայկազուն Պէկեաններ, Գէորգ Ֆիքրիներ — Դատական քննիչ —, հուսկ յետոյ Օրմանեան-Թէքեան, և այս ամենքը ինչո՞ւ զրկուեցան սակայն և ինչո՞ւ այնքան մե-

ԲԵԹՐՈՒՍ ՌԱՄԻՍ Ժնաւ 1515ին եւ մեռաւ 1572ին 57 տարեկան, սա հռչակաւոր եղաւ փիլիսոփայութեան եւ չափագիտութեան մէջ, բողոքական ըլլալու համար, Ա. Բարթոլոմէոսի կոտորածին ատեն խեղդուեցաւ:

ծամեծ գումարներ մսխուեցան անոնց համար, իբրև ճանապարհածախս կամ իբրև պարգև... Այս բոլորը տարիներու ընթացքին իրարու ետեւէ դացին երուսաղէմ միմիայն խօսեցան ու գրեցին, պատրաստեցին տեղեկագիր տեղեկագրի վրայ և սակայն արդիւնք... ոչինչ, և այս ամէնուն պատճառը շատ պարզ է:

Ժառանգաւորաց վարժարան մը հիմնուած երանաշնորհ Ջիւլիանիայի Յովհաննէս Շէրարար պատրիարքի մը կողմանէ. ու թաւացի Եսայի պատրիարքի օրով յատկացուած ան 20—30ի չափ աշակերտներու կրօնաբարոյական ուսուցումին, անշուշտ անկէ միայն պատրաստելու համար վանքին կղերական դասը, և որուն համար տարեկան 1000 ոսկիներու պատկառելի գումար մը կը ծախսուի միշտ, այնու հանդերձ սկիզբի մէկ օրէն սպասուած արդիւնքը չէ տուած անքերք ազգին, քանզի վանական հնաւանդ յոռի սովորութեան մը համաձայն կղերականներու մեծագոյն մասը կը պատրաստուէին վանքի բարձրատիճան եկեղեցականներու քով սպասաւորող ու մակարիմական կեանքի վարժ սարէն ու ձորէն հաւաքուած անձերէ, հոգ չէ թէ անոնք ոչ միայն մտային զարգացումէ զերծ, այլ և Աւետարանի մը պարզ ընթերցումին խիստ անդիտակ, կարողութիւն մ'իսկ չունենային շատ անդամ. բաւ է որ նոյն այդ փոքրաւորն ունենար միայն մի քիչ մարմնական գեղեցկութիւն, առնական կազմ, ու ասոր անոր քմայքին խնկարկելու անօրինակ բնոյթը: Այս պարագան նշանակելի է արդարեւ, մանաւանդ անոր համար, երբ պատրիարքի մը կամ լուսարարապետի մը ընտրութեան օրերուն զուգադիպէր սարկաւազական կամ վարդապետական ձեռնադրութիւններ, անպայման այս կամ այն կուսակցութիւնը իր կամքը պարտադրելու համար, պէտք ունէր յաճախ անոնց քուէի առաւելութեան, ուստի առանց քննութեան ու հարցումի ահա շատ անգամ կը ձեռնադրուէին կարգ մը անուս ու բախտախնդիր անձեր վարդապետ ու սարկաւազ, ժամ առաջ բերել միացնելու համար իրենց ձայնն ու քուէն այն ինչ կուսակցութեան որ զէթ ժամանակի մը

համար կարողացած է առնել վանքին իշխանութեան ղեկը, և ահա այս ու այն կուսակցութեան ձեռք խաղալիկ դարձած այդ մարդամեքենայ գործիքներ, լոկ իրենց շահն ու նպատակը ապահոված՝ այլեւս չէին հետաքրքրուեր վանական զեղծումներով՝ գործուած անոնք քանի մը ամբարիշտ եկեղեցականներու կողմէ, որոնք Տեսուչ Ս. Տեղեաց կամ վանական Խորհուրդ անուանը կը կրէին և որոնց ապերասան ու անպատասխանատու գործունէութեան երեսէն էր որ տարիներէ ի վեր տուած էր ու կը տուէ այդ դարաւոր հաստատութիւնը՝ վանքը այսինքն, մինչեւ այսօր: Ապացոյց այսօրուայ 100 հազար ոսկիներու պատկառելի պարտքին տակ ընկճուած ԸԼԼԸ վանքին:

Հոս բացառութիւնները յարգելի են անշուշտ. երբ յիշենք ժառանգաւորաց վարժարանի նախկին Տեսուչներէն Չիլինկիրեան, Սարաճեան և Նշան Եպիսկոպոսները, որոնք խղճի մտօք ջանացին ամէն գնով բարձրացնել վարժարանին կրթական մակարդակը, և առ այն ահագին զոհողութիւններ ալ ըրին գրեթէ, թէ ոչ առաջնակարգ գոնէ երկրորդական վարժարանի մը ծրագրին հաւասարացընելու դայն՝ և այս ուղղութեամբ ալ յաճախ ուղեցին նոր ու կարող ուսուցիչներով օժտել վարժարանը, սակայն, աւա՛ղ, օրուան վանական խորհուրդներն ու անոնց արքանեակները, ամէն անգամ, ամէն գնով հակառակեցան և ջանացին այդ լուսոյ վառարանը խաւարեցնել, իրենց անձնական կիրքն ու եսն առաջ տանելով, մինչև տեղի տուին, իրարու ետեւէ այդ Տեսուչ վարդապետները հրաժարելով ու հեռանալով ժամանակ մը վանքէն:

Ասոնցմէ վերջ եղան ուրիշ Տեսուչներ, որոնք արդարեւ աւելի նոյն վարժարանը մտնելու և շատ բան ուսանելու պէտք ունէին և ցաւալի է ըսել սակայն որ դարձեալ կարգուեցան Տեսուչ այդ յարկին, լոկ անձնական հաճոյքի և զուարճութեան համար մտան հոն: Բառին բուն իմաստով կիւնիկեան աղանդաւորներ, որ իրենց սեւքեմին տակէն սկսան տղոց բարոյականին հետ ալ խաղալ մերթ

ՀԱԻԻՑԷ Գաղղիացի Երեւելի հանգաբանը ծնաւ 1745ին Եւ մեռաւ 1822ին 79 տարեկան. սա նշանաւոր է հոգեբանութեան մեջ բրած գիւետովը. բիւրեղագործութիւնը ասի հնաւեց:

Փարիզի ամենէն բարձր վարժարաններուն մեջ հանգաբանութեան դաս տուաւ:

ՀԷՅՏՆ Գերմանացի Երեւելի երաժիշտը ծնաւ 1732ին Վիեննայի մեջ Եւ մեռաւ 1809ին 77 տարեկան, սա Լոնսոն կանչուելով մեծ համակրութեամբ ընդունուեցաւ Եւ իր Երեւելի գործերէն շատ այնքալ շարադրեց: Հէյճն շատ մը երաժշտութիւններ գրած է որոց մեջ ամենէն Երեւելին իր Création (արաչագործութիւն) օրաթիօն է:

ընդ մերթ ու կառավարիչներ ալ կարգուեցան նոյն յարկին նոյն-
քան անբարոյ ու ամբարի՛շտ, և սակայն Միաբանութեան լրջամիտ
գասը չուտով արթնցաւ և միանգամ ընդ միշտ մաքրագործեց
այդ պիտիներէն՝ այդ Լուսոյ յարկը :

Իսկ գալով վանքի Տպարանին (*) որ ունի իր առատ տաւերն
ու ձուլարանը և Խրիմեան Հայրիկի առաջնորդութեամբ Տէր Ներ-
սէսեանի կողմէ ժամանակին նուիրուած տպագրական մամուլ մը,
պարզ Օրացոյցի մը կամ Տօնացոյցի մը տպագրութենէն անդին ան-
ցած չունէր. պատերազմէն առաջ թէ վերջ գտապարտուած էր
ան բացարձակապէս ամլութեան, դառնալով յաճախ իր մամուլն
ալ ամուլ :

Ներկայիս նոյն Տպարանէն «Սիօն»-ի վերհուսն ալ այնքան
միխթարական ըլլալ չի թուիր չիտակը՝ իր հին ու փթած դաղա-
փարներու պարունակութիւններով. երբ հայ ժողովուրդը տհաւոր
պատերազմէն ասդին անցած ըլլալով անուր հալածանքներէ ու
տառապանքներէ, պէտք ունի աւելի դործնական յառաջիմութեան
քայլերու ու եզրայրական կարկառուն ձեռքերու : «Սիօն» առաջի
օգտակարութիւն մը չեն ունեցած մեր ժողովուրդին համար կրօնա-
բարոյական տեսակէտով ալ, այլ ուռուցիկ ու թռուցիկ խօսքերով
ու կենսունակութիւնը թառամեցուցած, բայց Սուրբ Յակոբեանց
պէս հաստատութենէ մը ասկէ աւելի բան սպասելը արդէն յիմա-
մարդ կը յառաջդիմէ և աշխատութեամբ հոգին ու մարմինը մի-
այն կ'ազնուանայ, և «Սիօն» կը մնայ միշտ հո՛ն, ուր որ էր ասկէ

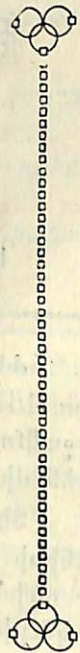
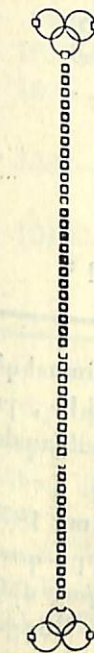
Մինչ ձեռագրաց թանգարանն ալ որ կը գտնուի Ս. Թորոս
մատրան մէջ և որ գրական հնութիւններու ճոխ մթերք մը կը պա-
րունակէ, միշտ փակ կը մնայ միաբանութեան առջև, ամբակուռ
դռներով : Ուսումնասիրութեան և ուսուցման ո՛չ մէկ միջոց ցոյց
կը տրուի գոնէ, քիչ շատ զրատէր միաբանի մը փափաքին, որ-

(*) ՏՊԱՐԱՆԸ, 1124 բուին հայոց՝ վերելի բաղերով նախա-
փայտառու, մինչ 1866ին նապի պատրիարք Գորգիլով Տպարանը փո-
խադրած է հոն :

պէս զի ան օգտուի և օգտակար դառնայ մէկ օր այն վանքին, ու-
րուն իբր թէ ժառանգը կը համարուի ինք :

Ան իր մատենագարանի դռները լայն կը բանայ միայն օտար-
ներու առջև, որոնք շահագործումի լաւ աղբիւրներ կը դարձնեն
զայն, ինչպէս տեսանք Բրօֆ. Մառ և Չօպանեաններ. փոխանակ
վանական իշխանութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առնելով
ինք իսկ շահագործելու, որով կարելի պիտի ըլլար անչուշտ շահու
աղբիւր մ'եւս ստեղծել վանքին և՛ հետեւաբար, քաջալերած միա-
բանութեան մտաւորական դասը :

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Տ. ՄԱՆՍՎԵՍՆ

Նորին Օծուքիւն Տ. Սահակ Կաթողիկոս
Քառասմբակ երիվարով դեպի Մակարայ վանք, Կիպրոսի մէջ :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԷԶԵՐ

ՀԻՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԳԱՂՏՆՆԻՔՆԵՐԸ

Ութսուն քիլոմէթր երկայնութեան մը վրայ, Տէլլայի գաւաթէն մինչև Փայումի ճիւղաւորեալ երկաթուղին, Նեղոսի Հովիտը եզերուած է կրային ընդարձակ լեռնադաշտով մը լի անապատի աւազներովը։ Աստ անդ կը կուտակուին անջատ բուրգեր, Ապու-Ռօքի, Մէյտումի բուրգերուն նման և կամ թէ խմբաւորուած Կիզէի, Ապուշիի, Սաքարայի կամ Տաշուրի բուրգերուն նման։ Հին կայսրութեան մեռելներէն շատերը հոտ կը հանդէն։ Յրդ և 11րդ հարստութիւն. Շէօբս Գէֆրէն, Ունէս, Ֆէօբս Էայլն, 2900է 2000 Տ. Ն. Ք. Ք.)։

Այո՛, եթէ բաւական կը ճանչնանք Միշին կայսրութիւնը 12րդ և 16րդ հարստութիւնը Սէսոթրիս, Ամէնեմպէթ, 2000ին (1850 Ն. Ք. Ք.) և ասոնց յաջորդներէն Ամօսիս, Թութան-Պամօն, (1580էն 1090) Ն. Ք. Ք.) ասոր հակառակ շատ քիչ բան գիտենք՝ բուրգերը շինող հին կայսրութեան սկիզբներուն վրայ։

Այս նախնական շրջանին համար բոլոր նոր վաւերացումները թանկագին են, որովհետև այն ժամանակներ սկսած են՝ եգիպտական արուեստի էն մաքուր ձեւերը։

Հին կայսրութեան վերջաւորութենէն կ'սկսի (5րդ և 6րդ հարստութիւն, տեղի 2700ին 2350 Տ. Ն. Ք. Ք.) գաղաթնակէտը, այն հրաշալի քաղաքակրթութեան, որուն շողջողումները մեզ կը շրջեն։ Ապու-Ռօսի վերջին գիւտերը մեզ կը լուսարանեն նոյն ժամանակներու մասին, որոնք ցարդ մթին կը մնային ուր Եգիպտացիք իրենց հսկայ շինութիւնները կատարելով հանդերձ, գեռ չէին մօնադործեր իրենց մեռելները։

ՏԱԿԵՌ լուսանկարիչներէն մին ձեռք 1788ին և մեռաւ 1851ին 63 տարեկան։ Մեսադէ Կալսակներու վրայ լուսն ազդեցութեամբ պատկերներ շինելու գիւտը ու՛ 1879ին ըրաւ, որուն համար Էմս մը պատկերներ և վարձատրութիւններ ընդունեց։

Գահիրէի արեւմտեան կողմը, Փրանսական հաստատութեան կողմէ որոշուած դիրքը, բարձրաւանդակ մը Լիպիոյ անապատին ծայրը, որուն կտրուած եզերքները կը բարձրանան Նեղոսի Հովտին բարձրէն, և որուն կրային սեղանը և սպիտակ աւազները ուժգին հակապատկեր մը կը կազմեն մշակուած սև հողերու հետ,

ՍՖԻՆՔՍ, որուն ոտները աւազի մեջ քաղուած էին, երեսն հանուելով նորոգուեցան։

արմաւենիներու անտառներու կանաչներովը և քիչ մը վար, մեխակներու գաշտերովը։

1500 մէթր ետ, գէպի արեւելք, կը տնկուի Ապու-Ռօսի անաւարտ խոշոր բիրամիտը, որուն քովը կը գտնուի Փրանսական հաստատութեան պատկանող տունը, ուր տարուան սկիզբը, Փրանսացի հնագէտները կատարած են առաջին չափումները։ Կրցան հաստատել որ, այդ բուրգը պարտէր լինել դամբանը Թէթֆ-Ռէի, որուն կրանիթէ մեծ գլուխը, խոշոր մեծութեամբ, առաջին խուզարկութեան միջոցին դուրս հանուած, կը գտնուի Լուվրի Միւզէին մէջ։

ԳԼՕՏ ԼՕՌԷՆ ձեռք 1608ին և մեռաւ 1862ին ի Հոլովմ 82 տարեկան. սա նշանաւոր է մանաւանդ գիւղական և ծովային նրկարներու մեջ։

Թէթֆ-Ռէ կամ Տիտուֆրի, յաջորդ Շէօքսի, թագաւոր մ'է որ կը պատկանի 4րդ հարստութեան (2850ին 2700 Տ. Ա. Բ. Ք.) որ շինեց կիզէի մեծ բուրգերը, ութ քիլոմէթր դէպի հարաւ:

Ամբողջ այս գաւառին մէջ կը գտնուին հինգ հազար տարուան բազում դամբաններ, որոնց մէջ ֆրանսական խուզարկութիւնք կատարուեցան կրկնակ նպատակով. հաստատել եգիպտական շիրմին պատմութիւնը, մոմեաներու շինութենէն առաջ և ջնջել մթութիւնը կարեւոր իշխանութեանը այս թագաւորին, զոր լուսանցեր էին հին եգիպտացի պատմագէտները:

Հոտ, մէկ հէքարէ աւելի տարածութեան վրայ, ֆրանսացի Պիշօն Տը Լա Ռօք յաջորդեցաւ գետնին տակէն երեւան հանել ամբողջ շիրմաստան մը որ կը պարունակէ 20ի չափ պղտիկ բուրգեր մասքապա կոչուած, որոնք երեք դարու մէջ շինուած են, — 4րդէն մինչև 5րդ հարստութեան վախճանը — և միեւնոյն շրջանին պատկանող աւելի քան յիսուն նախկին դամբաններ: Այս մեռելային քաղաքը անփոփոխ է և լոկ կորսուած է իր շէնքերուն վերի կողմի մասերը, որոնք գործածուած են իբրեւ քար Գահիրէի շինութեան համար և կամ թէ կիր պատրաստելու համար:

Կարելի է մաստաֆները նկատել իբրեւ միջնորդ արձան մը՝ նախնական հողակոյտներու և բուրգի միջեւ: Կեդրոնը ծեփուած հողէ է. և չորս դէմքերը հսկայ քարերէ: Իրենց մեծութիւնը Ապու-Ռօսի մէջ 50 է 18ի վրայ կամ 20ով 11 խարխուխն վրայ:

Արեւելքի նայող իրենց բարակ պատերուն մէջ կան սենեակներ՝ մեռելներու պաշտամունքին յատկացուած: Միեւնոյն ատեն, ասոնք պղտիկ տաճարներ են, իրական կամ առասպելային շրջապատուած մակերեսի բազմաթիւ մասերէ, որոնք խորհրդանշան են՝ մեռելներու թագաւորութեան մէջ մուտքի:

Հող է որ ծնողը և քուրմեր աղօթք կը կարդային և կը բերէին մասնաւոր սեղանի մը վրայ՝ նուէրներ, կերակուրներ և ըմ-

ՄՕԼԻԷՐ, ծիծաղաւարտ բանաստեղծներու իշխանը, ծնաւ 1622ին ի Բարիզ և մեռաւ 1673ին 51 տարեկան. սա՛ բազմաթիւ զաւեսներ գրած է, զորս մինչեւ հիմա ո'չ ոք գերազանցած է եւ նոյնիսկ ոչ ոք հաւասարած է անոր: Մոլիէր սփանչելի կերպով կը նկարագրէ մարդոց բնավորութիւնը և շատ վարպետութեամբ կը ծաղրէ անոնց մոլութիւնները:

պելիք, ապահովելու յետագայ կեանքի պիտոյքը: յահախ մեռելին անունը կը գրէին արձանի ծակերէն միոյն կամ գուռներուն վրայ:

Ուէ պարագայի, մարմինները չէին զետեղեր այս շէնքերու գետնէն վերի մասերուն վրայ: Զանոնք կ'իջեցնէին քառակուսի

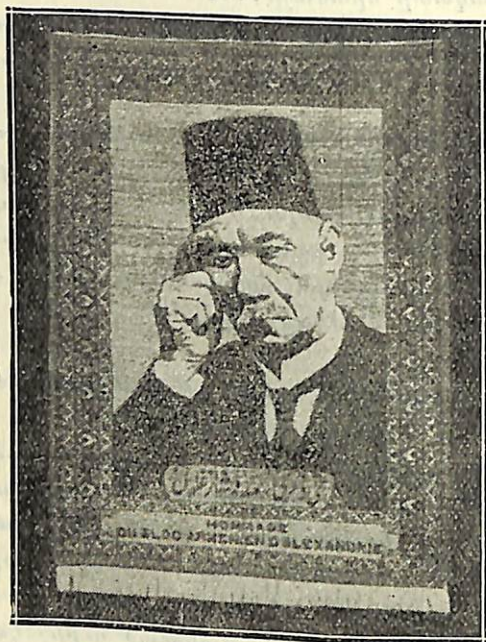

Թուրքանի Ամոնի պեղումներու վայրը, եգիպտոսի մէջ:

ուղղահայեաց հորերու միջոցաւ — կողմերէն երկու մէթր հեռաւորութեամբ — ստորերկրեայ սենեակներու մէջ, որոնց խորութիւնը փոփոխական էր տասնեւհինգէն քսան մէթրի միջև: Այս սենեակներէն իւրաքանչիւրը երեսուն քարայր ունէր:

Մասթապաներու գաղաթին վրայ է որ այսօր գտած են մուտքը հորերու որոնք նախ կ'իջնան խորը շէնքին մէջ և յետոյ բնական ժայռէն ներս: Վարը կը բացուի դէպի Հարաւ, երկուքէն երեք մէթր երկայնութեամբ նրբանցք մը որ կը տանի մեռելային սեն-

ՊԱՍԼԷՆ ժամանակակից բանաստեղծ, աղբափ զաւակ. ընդարձակ այգիներ ուներ և իր գինիները իր երգերուն չափ երեւելի էին:

ՋԵՌԱԳՈՐԾ ԳՈՐԳԸ ԶԱՂԼՈՒԼ ՓԱՇԱՅԻ ՆԿԱՐՈՎ

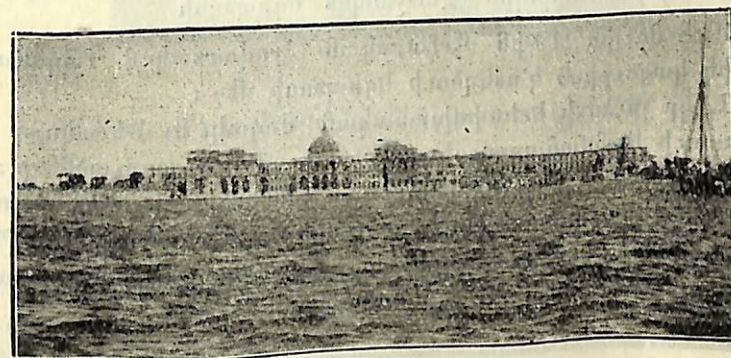
ՆՈՒԻՐՈՒՄ ՄԱՏԱՄ ՍՕՖԻԱ ԶԱՂԼՈՒԼ ՓԱՇԱՅԻ

1928 Մարտ 8-ին Հայ Ազգ. Պօֆի կողմանէ ձեռամբ Տիար Ներսէս Կեսարեանի եւ Մէր Շահպազի. այս առթիւ շնորհակալութեան եւ գնահատական նամակներ յղած են Ազգ. Պօֆին՝ Մասամ Զաղլուլ եւ օրուան վարչապէս Մուսթաֆա փաշա Նահաա եւ վաճար՝ այս գեղեցիկ անակնկալին առթիւ :

ՇէֆՍԲԻՐ Անգլիոյ առաջին բասերեզակ բանաստեղծը ծնաւ 1864ին . իր հայրը մասվանաւ մը կամ բուրդի վանառական մ'ըլլալ կը կարծուի : Շէֆբիր հանճարաւոր մարդու մը ամեն յակուրթիւններն ունի . իր նկարագրութիւնները շատ սխալելի եւ ճիշդ են : Արդի վիպասանական դպրոցին Հայրը Շէֆբիր կը համարուի, որ 35 տարբեր գործեր գրած է, որոնց մէջէն երեւելիներն են Մաքպէթ, Համլէթ, Յուլիոս Կեսար, Վենետիկի Վաճառականն եւլն. : Շէֆբիր 1616ին մեռաւ 52 տարեկան :

ՏԻԿԻՆ ԶԱՂԼՈՒԼ ԲԱՇԱ

Արփայական պալատը Աղեփանդրիոյ ծովեզրին վրայ :

ՌԸՊՈՒԼ, հացագործ բանաստեղծը, աղփաս ընտանիքի մը զաւակ. ծնաւ 1796ին եւ մեռաւ 1864ին :

ՄՈՒՀԱՄԵՏ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ

Նախկին Վարչապետ Եգիպտոսի

1928 Յուլիս 19-ին Արֆայական Հովարսակով ֆաղափական բացառիկ կացութիւն կ'ստեղծուի Եգիպտոսի մէջ :

Ա. կը լուծուի Երեսփոխանական ժողովը եւ Ծերակոյսը , կը կախակայուի Սահմանադրութեան 89րդ եւ 155րդ յօդուածները :

Տասներեկոյ ամիս իշխանութեան զլուխ մնալէ վերջ՝ Մուհամետ Մահմուտ փաշա կը ֆաշուի պաշտօնէ իր տեղ զիջելով վսեմ Ասլի փաշա Եկենի որ խորհրդարանական ընտրութեամբ կը վերահաստատէ Սահմանադրական կարգն ու կանոնը :

ՏԻՔԻԻՅՅՈՐԷՆ ծնաւ 1777ին եւ մեռաւ 1835ին 58 տարեկան . սա՛ ալ դեռ մասաղ հասակէն դաստնութեան սկսաւ եւ վիրաբուժութեան մէջ շատ մը նորանոր գիտելիքներ ըրաւ . իր փորձերէն մէջ այնքան յանդուգն եր որ զինքն անգղայ եւ վայրենաբարոյ մէկը կը համարէր :

ՆՈՐԻՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ ԱՏԼԻ ԵԷԿԷՆ ՓԱՇԱ

Արդի Վարչապետ Եգիպտոսի

ՄՕՆԹԷՅՆ Յրանաացի բարոյախօս փիլիսոփայ ծնաւ 1533ին եւ մեռաւ 1592ին 59 տարեկան . սա նշանաւոր է զանազան նիւթերու վրայ գրած հառերովը :

ՅՈՒՐԲԵՐՈՒՄ ծնաւ 1755ին Բարիզի մէջ եւ մեռաւ 1809ին 54 տարեկան . սա նախ տարբարանութեան դասատու եղաւ , յետոյ շատ մը ֆաղափական կարեւոր պաշտօններու մէջ մտաւ եւ վերջապէս հասաֆաղափական կարեւոր պաշտօնեայ եղաւ եւ մեծ եռանդով աշխատեցաւ բարձրագոյն վարժարանները բարեկարգելու . տարբարանութեան մէջ շատ մը գիտելիքներ ըրաւ :

ՍԸՐ ՓԸՐՍԻ ԼՕՐԷՆ

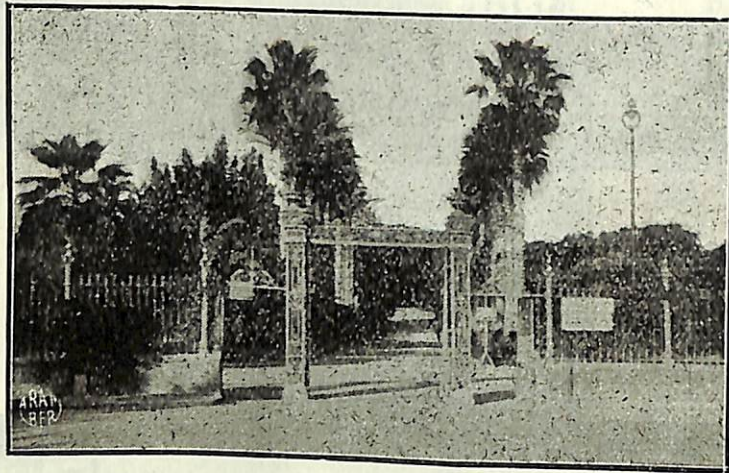
ԵԴԻՊՏՈՍԻ ԲԵՒՏԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐ ՔՕՄԻՍԵՐ

ՊԻՖՅՈՆ Ֆրանսացի բարոյախօս փիլիսոփան ծնաւ 1707ին Էլ մեռաւ 1788ին 81 տարեկան . սա կանույն հասակէն բնական գիտութեանց համար եռանդուն փափաք ունենալով ինքզինքը անոնց նուիրեց , որոնց մէջ շատ երեւելի էրաւ : Ուստի Էլ գիտութեանց նեմաւարանը զինքը անդամ ընդունեց : Ֆրանսական նեմաւարան ալ իր ոնին գեղեցկութեան համար , իր անդամներուն մէջ առաւ Պիւֆօնը , աւտօր ամենէն երեւելի գործն է բնական պատմութիւնը որ շատ սքանչելի ոնով գրուած է բայց գիտութեան արդի տեսութիւններուն յարմար չէ :

Թիէրի պատմաբանը ծնաւ 1795 Էլ մեռաւ 1856ին : Շարուրեան զինքը պատմութեան Հոմերը անուանած է :

Նգիպական ֆոնկրէներու Նամակադրօւմներ

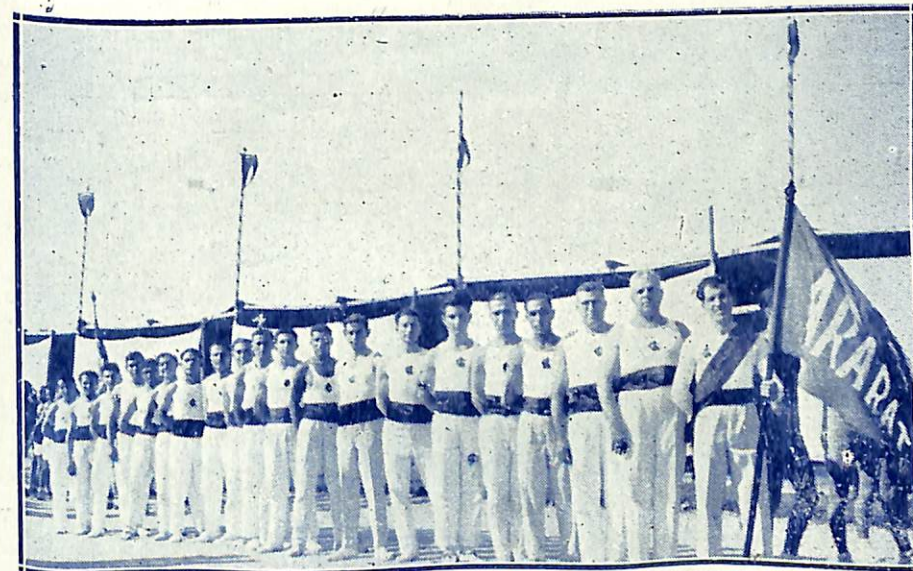
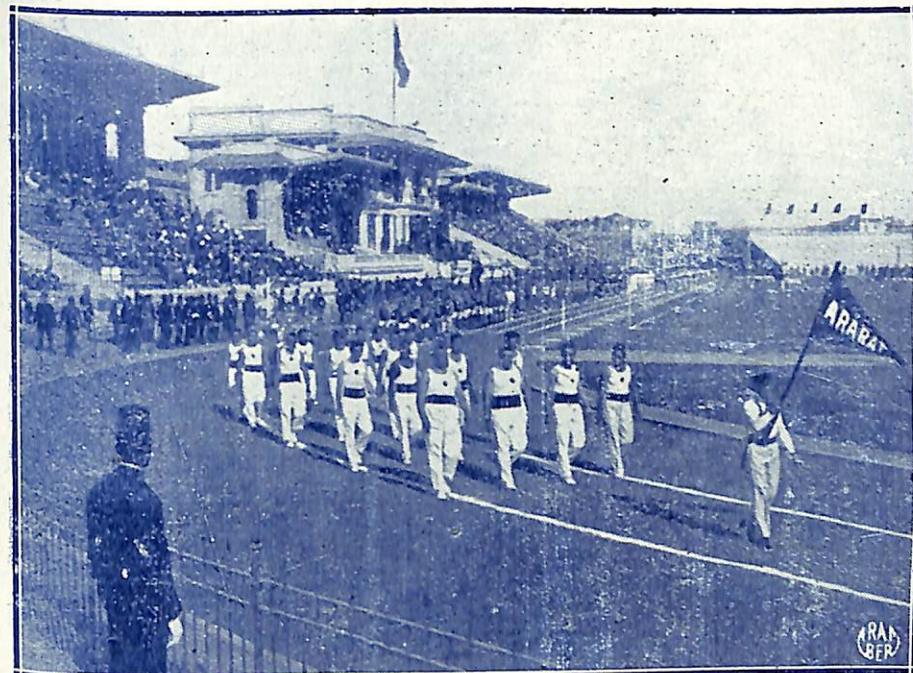

Աղեֆանդրիոյ՝ կենդանաբանական պարտեզը :

Նրկարուղւոյ նոր կայարան Աղեֆանդրիոյ :

ԺԱՆ ԺԱՔ ՌՈՒՍՍ հռչակաւոր գրագէտը ծնաւ 1712ին ի ձե-
նովա, իր հայրը ժամագործ մըն էր. սա նշանաւոր հանդիսացաւ
իր փիլիսոփայական մտածութիւններովը զորս հրատարակեց ընկերա-
կան դաշն. յաղագս սկզբան անհաւատարութեան ի մարդիկ եւ էմիլ
փիլիսոփայական վիպասանութեան մէջ : Ռուսո մեռաւ 1778ին 60
տարեկան :

Աղեֆանդրիոյ նոր Սրափ բացման հանդէսին մէջ Հայ «ԱՐԱՐԱՏ»
Մարզիկներու Տողանցքը 1929 Նոյեմբեր 17-ին, Կիւսկի օր :

Հայաստէր ԺէՆէրԱ.Ն ԱՏՈՐԱ

Նախկին Հօ Գօմիսէր Երուսաղէմի եւ արդի կառավարիչ Կիպրոսի

ՔՐԻՍՏՈՅ ՔՕԼՕՄՊ ծնաւ 1456ին ի ձենովա . սա աշխարհագրութիւն , երկրաչափութիւն , աստղաբաշխութիւն եւ տեղագրութիւն ուսանելէն յետոյ , բոլոր ծանօթ աշխարհին ծովերը նաւարկեց եւ այն ասէն ըսաւ քէ Եւրոպայի արեւմտեան դին , Ադրանտանէն անդին ուրիշ աշխարհներ ալ ըլլալու են կամ անկէ շիտակ Հնդկաստան երթալու հանապարհ ըլլալու է . այս խուզարկութիւնը ընելու համար ձենովացոց եւ Բորբուկացոց դիմեց , բայց անոնք չընդունելով Սպանիոյ Ֆերսինանս քաղաւորին գնաց եւ 8 տարի շարունակ քախանձելէ յետոյ վերջապէս երեք նաւ առնելով մեկնեցաւ եւ 65 տր նաւարկելէ յետոյ 1492 , Հոկտեմբերի 8ին ցամաքը գտաւ , ապա Սպանիա վերադառնալով նոր գտած երկիրներուն փոխարէն եղաւ . 1493ին երկրորդ հանապարհորդութեան մը ձեռնարկեց եւ երրորդ , չորրորդ համբորդութիւններով շատ մը երկիրներ գտաւ եւ Ամերիկայի եզերքները պարզեցաւ : Դժուար 1506ին 70 տարեկան մեռաւ յոգնութիւններէ եւ հիւանդութիւններէ ծանրաբեռնեալ :

Մօնամեհ Ալիի հրապարակը, Ադեֆանդրիա

Ադեֆանդրիոյ հնագիտական թանգարանը

ՎՕԼԹԵՐ ծնաւ 1694ին ի Փարիզ կամ անոր շրջակայները եւ մեռաւ 1778ին. սա նշանաւոր է իր հանգանակին ընդհանրականութեամբը, վասն զի երեւելի հանդիսացած է բանաստեղծութեան ամեն հիւղերուն, փիլիսոփայութեան, պատմութեան եւլն.ի մէջ :
ԿՌԱՀԱՄ ՊԵԼ հնարիչ հեռաձայնի. ծնած է 1847ին եւ մեռած 1922 Օգոս. 2ին, ի Սիսեկ :

Մահը օրէնքին վրէժն է էականերու մեղանշումին դէմ :
Մահը հունաւորութեան ազդարար զանգակն է : Մահը յաւիտենականութեան յաղթանակն է չափուած ժամանակին դէմ :

Մահուան վրայ մտածողին շուրթերը իրար կը փակչին և է՛ն պերճախօսը յամբ կը դառնայ :

Մահը յոռետեսութեան ամբողջն է, անմահութեան դիտարանը : Շիրիմին քարը Աստուծոյ դարբինն է. հո՛ս անհաւատը կը պապանձի. մահը կեանքին սիրտն է :

Մահը մէքսն է որով կը չափուի ապրողին արժանիքը :

Մահը մառախուղն է՝ ուր կը խարխափին հոգիները. մա՛յրն է, ուր կ'իջնեն հողին զաւակները :

Մահը տառապեալին վերջին ապաստանարանն է, յանձնապարտին՝ քաւարանը, և անձնասպանին յենարանը :

Մահը առաքինութեան մեծ ազդակը, կենաց վերջալէտը և յաւերժութեան չուկէտն է :

Մահը այն սև պատն է՝ ուրկէ անդին չեն գօրեր թափանցել ո՛չ տեսողութիւնը և ո՛չ բանականութիւնը մարդուն :

Մահը յոռետեսութեան յեսանաքարն է :

Մահը սրտին քնարահարն է. անոր չափ թունդ եղանակ մը ո՛չ մէկը կըցաւ զարնել : Սիրտը մահուան քնարն է : Շիրիմին մէջէն, դամբաններու ճակատէն իսկ մարդկային սրնափառութիւնը կը բարբառի : Հոգիները շիրմէն երկինք կ'ելլեն, և սիրտերը հոնկէ Աստուծոյ կը բարձրանան :

ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԱՆՐՋԱՆՔ

(Իրական երազանք ներհանում)

Երազանքի մեջ իմանալ ,
 Կը դեզերիս օրն ի բուն ,
 Ու չեմ գիտեր դիմեմ ո՛ւր
 Զուր կը փնտռեմ անշուք բոյն ,
 Զըրիսի թող ան ապարանք
 Արհայական , շէն՝դ խիստ :
 Զ՝ուզեմ ես փա՛նք , մեծարանք ,
 Այլ՝ իմ գիտու ճեղ մ՝հանգիստ...
 Ահ, իմ միակ երազս ան...
 Անըջանք անըջանք
 Թո՛ղ գայ այնտեղ իմ մուսան...
 Մեղմեղ արհիս իմ անըջանք :
 Աշխարհ աչքիս իսկ անհամ
 Վայելցնեն աղ ունայն , սին ,
 Ցաւերու հեռ միանամ
 Թո՛ղ անոնք միշտ ինձ խօսին ,
 Աղջամուղջին մեջ սարսամ
 Մրափիս մեջ շեշտակի
 Զուգեմ դառնալ իսկ փարթամ
 Այլ խնդրեմ սիրս մ՝հրեշտակի՛ ,
 Որ ցաւերու մեջը լուռ
 Դառնայ ինձի միսիքար ,
 Ու վշտերու մեջ անշուք
 Ըսե լոկ ինձ — մի՛խիքար...

ՍԱՐԿԱՒԱԳ

ԵՍ ԻՄ ԱՆՈՒՇ...

Ես իմ անուշ Հայաստանի արեւահամ բառն եմ սիրում .
 Մեր հին սագի ողբանուագ շաղկունած շարն եմ սիրում ,
 Արևանման ծաղիկների ու վարդերի բուրը փառման ,
 Ու Նայիրեան աղջիկների հեզանկուն պարն եմ սիրում :
 Սիրում եմ մեր երկինքը մութ , ցերքը ջինջ , շինքը լուսե ,
 Արեւն ամբան ու ձմեռուայ վիշապաձայն բուրը փստ .
 Մութում կորած խրճիթների անհիւրընկալ պատերը սեւ .
 Ու հնամեայ ֆաղափների հազարամեայ ֆարն եմ սիրում :
 Ուր էլ լինեմ , չեմ մոռանայ ես ողբաձայն երգերը մեր ,
 Զե՛ւ մոռանայ աղօթք դարձած երկաթագիր գրքերը մեր ,
 Ի՛նչքան էլ սուր սիրս խոցեն արիւնաֆառ վերքերը մեր ,
 Էլի՛ ես որք ու արնափառ իմ Հայաստան ես եմ սիրում
 Իմ կարօտած արհի հաւսար ո՛չ մի ուրիշ հեփեաք չըկայ .
 Նարեկացու , Բուշակի պէս լուսապսակ ճախս չըկայ .
 Ինչպէս անհաս փառքի ճաւթայ՝ ես իմ Մասիս սարն եմ
 սիրում :

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑ

ՄԻՍԹԻՔ ԽՈՂԵՐ

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Գիշերին մեջ բարբառին
Աստղեր երկնի կամարին .
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն . . . :

Լորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Մեջն անքափանց գիշերին
Ասուպներն ալ մերք բռին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն . . .

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Հսկայ լեռներն աշխարհին
Երկինգն ի վեր կառկառին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Մենուքիւնն ալ անտառին
Գոգցես խորհուրդ մ'ե վերին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Թուխ ամպեր սակն արեւին
Կայծակնացայտ երեւին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն . . . :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Սեպ ժայռերը ծովեզրին
Միշտ պէտաց դեմ մափառին՝
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն . . .

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Անհունին մեջ բափառին

Բիւրաւորներ նման երկրին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Ամայութեան մեջ բռին
Բիւր խոկմունցներն ալ մերին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն . . . :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Աչքերու մեջ ահ վառին
Ներքին յոյզեր, սէր՝ խորին,
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Տանարի սակ կամարին
Ի՛նչ հառաչներ կը մարին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Կանքեղի պէս մարմին
Օր մ'հոգիներն ալ մերին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Յուրս դամբաններն ալ մերին
Ո՛հ, յաւիտեան պիտ խորհին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն :

Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն
Սեւ նոնիներ մեր սնարին
Թո՛ղ առ յաւե՛ս օրօրին
Խորհրդաւո՛ր ու լռի՛ն . . . :

ՍԱՐԿԱՒԱԳ

ՇԱՐՔԵՐ ԽՈՍՒՔԻ

ԱՐԾԱԹ, ՈՍԿԻՒ

1. Մարդը ամարդի
Նմա՛ն է յարդի՛
Թեթեւ հողմաւա՛ր . . .
Երբ շրջի վե՛ր, վար :

2. Իրապէս թէ դո՛ւն
Մէկըն ես գիտուն
Համեստ ու անչար
Կը կոչուիս հանճար :

3. Ես կ'ըսեմ անկի՛ն
Մարդը է՛ն անդին .
Եւ ոչ սուրբ կրկին
Փակուող մէջ վանքին :

4. Հոռոտող միշտ վարդ
Մի՛ կարծեր զուարթ ,
Ոչ արդուզարդ ,
Կրող ամէն մարդ :

5. Ի՞նչ է այս աշխարհ
Թէ ոչ ողբ , աշխար .
Երջանիկ են յար ,
Էջ , կոյն ու ոչխար . . .

6. Ի՞նչ ունի արժէք ,
Աշխարհ ի՛սկ շարժէք . . .
Քանի գուք վարժ էք ,
Սոսկալ մահէն սէ՛գ . . .

7. Մարդը բուն յիմար՝
Զերդ արեւ՝ ի մայր .
Գիտունն արդարեւ
Մագող զերդ արեւ :

8. Ես կ'ըսեմ անի
Է բուն գեղանի ,
Որմէ գեղանի
Խունկ , բոյր սեղանի :

9. Ան որ քեզ առատ
Կը խօսի խրատ ,
Սէր ունի վրադ .
Նա՛ է մէկ հրատ . . .

10. Դէմքն ամէն կուտին
Զէ՛ երբէք լուսին ,
Անոնցմէ խուսին
Յաճախ ակեր սին :

11. Մարդ որ ունի յարդ
Անոր մէկ ակնարկ
Ունի շատ մեծ վարկ՝
Թէ իսկ հոգեվարք :

12. Երբ ունիս դու սէր
Ուրիշին մըսեր ,
Զըլայ իր յոյսեր
Քեզմէ խէ սէր :

13. Ո՛հ , ամէն օտար
Մի՛ կարծեր նօտար .
Իրմէ նախ հոտ առ
Զի փոխուած՝ է դար :

14. Բարբառ ընտանի՛
Քեզ զրախտ տանի .
Իսկ լեզու չա՛ր , վատ՝
Շխտակ խորխորատ . . .

15. Կեանքը դժոճար, խիստ .
Վերջ գտնէ հանգիստ...
Իսկ կեանք թոյլ հեղկ, մեղկ
Գործէ ամէն մեղք...
16. Մէկ դաստիարակ
Որ երկար բարակ
Խօսի քեզ առակ
Խոյս տուր դու արագ...
17. Նա որ անվեհեր՝
Ցցուի գլխուն հեր .
Իսկ աչքն իր սեւեռ...
Յիշէ դու խեւեր...
18. Դէմինդ երբ անբան՝
Գիտցի՛ր մասամբ ա՛ն...
Է չաղփաղփաբան
Փոխէ քու ճամբան...
19. Տե՛ս առաջուց ա՛խ
Ով որ աջ ու ձախ
Արձակէ ծիծաղ...
Միտքն է իր ծանծաղ:
20. Մի կարծեր բարի
Որ լաւ բարբառի .
Այլ այն որ արի՛,
Սրտով քեզ բարի...
21. Գիտցի՛ր արդարեւ,
Երկի՛ր, մարդ, արեւ
Կենդանիք տերեւ
Ձը շարժին թերեւ:
22. Առաջի օրէն
Հաստատուած Օրէն...
Բայց կ'ըսեմ նորէն
Մարդիկ անօրէն...
23. Ձմեռ թէ ամառ
Կեանքէն դու համ ա՛ռ
Բայց մ'ըլլար յամառ
Տես գլխուդ կամար:
24. Քանի՛ եղանի
Կինը գեղանի...
Կարծես զեղանի
Իբրեւ եղ անի՛...
25. — Ո՛չ, կ'ըսեմ, բայց ո՛չ
Մի՛ հաւտար կնոջ,
Որքան ըլլայ ջոջ,
Ձի չունի՛ նա ոճ...
26. Մարդը անճարակ
Կ'ապրի անճրագ .
Իսկ մարդը չարակ
Է մեղքի ճարակ:
27. Եթէ ձեր վիճակ
Տափակ ու միջակ
Պէտք է որոճաք
Գոնէ մէկ խեչակ...
28. Երկի՛ր, դու երկի՛ր
Երբ տեսնես երկ-իւր
Իբրեւ այս երկիր
Վախճանդ երգի՛ր...
29. Այո՛, իրաւ որ
Նա՛ է վերաւոր
Երբ վիշտ բիւրաւոր
Չանցնիր դիւրաւ օր...
30. Նայէ միշտ հեռո՛ւն
Քու հին օրերուն .
Փառք տուր նորերուն
Երբ սիրտդ է եռուն:
31. Բուն ոճրագործ մարդ
Դիւանագէտն արդ
Իր շահ՝, փառքն ու զարդ
Ստեղծել միշտ ջարդ:
32. Արդեօք չէ՞ր բաւեր
Մեծ աշխարաւե՛ր
Մարտի հըրաւէր
Որ դեռ ջարդ աւեր:

33. Հայե՛ր, ո՛վ Հայեր,
Ձո՛ւր ձեր լաց վայե՛ր
Կենալը մահ էր
Հանեցէք ահեր...
34. Վիճակնիս երբ գէ՛շ
Պէտք է մեզ կառք, է՛շ
Առնենք զէնք յաւէժ
Գնանք հանել վրէժ...
35. Մեզ իշխողն է թո՛ւրք
Ձը տանք այլեւս տուրք
Այլ վառենք մեր հուրք
Կործանենք այդ կուռք
36. Ո՛ւր է Հայաստա՛ն
Եւ ո՛ւր հայն ա՛ս տա՛ն
Գացէ՛ք բացաստա՛ն
Զոհե՛ր ձեզ ցոյց տան...

Տարեցոյցիս հը 51ին վրայ երեւցող եզրակացական Գօնկրեհերու
դրօժարութիւնը բացատրութիւնը .

Ա. ԿԱՐԳԻՆ ձախէն աջ

1. Բաւալակի գօնկրե հրօշմաթուղթ. 1927ին հրապարակ ե-
լած . վրան բամպակի ճիւղերով, 5 միլիէմնոց:
2. Նաւային գօնկրեին նամակի դրօշմով, 15 միլիէմնոց:
3. Եզրակացական ցուցահանդէսին դրօշմաթուղթը վրան եղնե-
րով, 10 միլիէմնոց:

Բ. ԿԱՐԳԻ ձախէն աջ

1. Բօրք-Ֆուրսի բացման առթիւ վրան վեհ . թագաւոր Ֆուստ
Ա.ի կենդանադրով:
2. Միջազգային քօնկրէի դրօշմաթուղթը եզրակացական ստի-
լով նկարը 1925ին հրապարակ ելած .
3. Գահիրէի մարտամըցումին համագումարին վրան Սֆինքսի
նկարով, 5 միլիէմնոց:

Գ. ԿԱՐԳԻ ձախէն աջ կը ներկայացնէ Անգլիոյ թագուհիին
նկարով Մորիս կղզիին 4000 ոսկի արժողութեամբ դրօշմաթուղթը
որ տպագրական սխալմամբ դրուած է եզրակացականներուն կարգը .
որ ներկայացնէ դրօշմաթուղթերը կը ներկայացնեն 1867
և 1872 թուականներու դրօշմաթուղթերը, որոնք մեծ արժէք կը
ներկայացնեն:

Աղգային մեծ բարեար ՊՕՂՈՍ ՊԷՅ ԵՈՒՍՈՒՅ

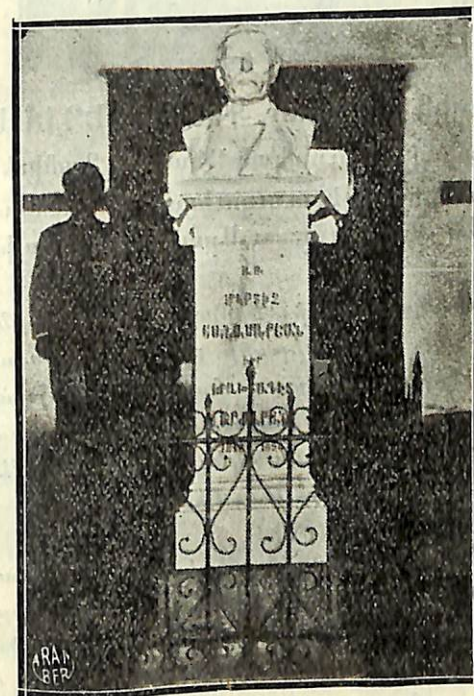
Բնիկ Զմիւռնիացի է, լեզուագէտ, մեծահանճար քաղաքագէտ, մեծ վերանորոգիչ. արտաքին գործոց և առեւտրական նախարար 1824—44 Մուհամէտ Ալիի օրով, միեւնոյն ատեն ունենալով նախարարապետի մը իրաւասութիւններն. այսպէս եղած է նաև պետական գանձուն տեսուչն ու մեծ փաշային ներքին քարտուղարն ու խորհրդականը. վայելած է Մէհմէտ Ալիի անսահման վրաստանութիւնն՝ ցոյց տուած ըլլալով կատարեալ անձնուիրութիւն, մեծ իմաստութիւն ու փորձառութիւն, որով 1839ին, Մուհամէտ Ալի իր Սուտան ճամբորդած միջոցին շատ մը հրովարտակներ ստորագրելով՝ պատրաստ վիճակի մէջ (blanc—seig) յանձնած է Պօղոս պէյլի՝ ի հարկին ըստ կամս գործածելու համար զանոնք:

Իր շնորհիւն է որ Եգիպտական կառավարութիւնը զանազան առանձնաշնորհումներ տուած է նախ Հայոց Առաջնորդարանին ու յետոյ ուրիշ առաջնորդարաններու, որոնցմէ մէկ քանին երկրին տակաւ առ տակաւ ընդգրկած վարչական ու դատական նորանոր կազմակերպութիւններուն բերմամբ ջնջուած են ետքէն:

Պօղոս պէյլի այս Երկրին և Եգիպտահայութեան մատուցած ծառայութիւնները նկարագրել հոս մեր Մարկաւազի Տարեցոյցի սահմաններէն դուրս ըլլալով՝ սա չափով մը միայն կը բաւականանանք յիշատակել հոս թէ Եգիպտահայութեան մէջ անոր արժանաւոր յաջորդ մը չէ գտնուած դեռ:

Պօղոս պէյլ ունենալով իր չարամիտ հակառակորդներն ու քաջ տեղեակ ըլլալով անոնց սագրանքներուն, 1844ին բոլորովին կը հրաժարի իր պաշտօնէն՝ և կը մեկուսանայ Աղեքսանդրիոյ իր բնակարանին մէջ, հառկապէս որոշելով անունդ չառնել ու մեռնիլ խաղաղ կերպով: Մուհամէտ Ալի լսելով այս պարագան, բարձրաստիճան պաշտօնատար մը կը զրկէ իր մօտ ու կը հրամայէ որ սընունդ առնէ երկարելու համար իր յոյժ թանկագին կեանքին թէլը:

Պօղոս պէյլ կը հնազանդի և պաշտօնատարին ներկայութեան սակաւ ինչ բան մը կ'ուտէ, բայց իր ներքին գործարանները՝ անսուղութեան պատճառաւ փրստուած ըլլալով օգուտ չընէր և 1844ի Յունուար ամսոյն մէջ կը վախճանի 75 տարեկան հասակի մէջ: Եւ պետական ամենաբարձր պաշտօնատարի զիրքին համապատասխան չքով կը թաղուի իր իսկ արդեամբ և ծախիւք կատարուած տեղւոյս հայոց Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյն կից:

Սահապարեանի մահարձանը Կարնոյ մէջ, այժմ փանդուած:

Ազգային բարեխար ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԵՍԵԱՆ

Նախկին Ռուսական Դեսպան Գահիրեի

որուն նուիրացուութեամբ կառուցուեցաւ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին
Ավրնիւ Ռէն Նազը (Շարա Աբասի) պողոտային վրայ :

Գահիրէի Ս. Լուսաւորիչ նորաշէն եկեղեցիին օծումը տեղի ունեցաւ 1928 Փետր. 12ին Կիրակի օր, յոգնախուռն հայ թէ օտար բազմութեան մը ներկայութեան, հրաւիրուած ըլլալով պետական պաշտօնատարներ, Հրէից խախամապետ, Յոյն Սպտի Օրթոտոքս, Սպտի Կաթօլիկ բարձրաստիճան եկեղեցականներ, Ամերիկայի ներկայացուցիչ Մր. Տէյվիտսըն : Օծումը կատարեց Տ. Թորգոմ Եպիս. Գուշակեան :

Սոյն եկեղեցւոյն յետսակողմի խորանին կամարակապ պատին վրայ գծագրուած կը տեսնուին Քրիստոսի պատկերը և առաքելներու շարքը այլակերպ որոնց համար Իտալացի գծագրիչի մը վճարուած է կ'ըսուի 50 եգիպտական ոսկի և 500 ոսկի բացառիկ ճանապարհածախս մը բոլորովին յումայէտս վատնուած, որով յիշեալ նկարիչը երուսաղէմ այցելած էր իբր թէ Հայ եկեղեցւոյ

արքայիկ նկարները ուսումնասիրելու համար : Մինչ այդ նկարները կը յիշեցնեն հին Լատին եկեղեցիին նկարչական ձևը պարզապէս : Եւ Գահիրէաբնակ հայ ժողովուրդը տակաւին կը հանդուրժէ աղօթել՝ այդ արտասովոր, անշնորհ պատկերներուն առջև ծնրադիր . . .

Գահիրէի նորակառոյց Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին
որուն հարստապէս է եղած Նախկեան

Ա.ԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ

Հանգ. ԳՐԻԳՈՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Գ. Մելքոնեան ծնած էր Կեսարիա 1841ին. իր կրթութիւնն ստացած էր իր ծննդավայրին Աղգային վարժարանին մէջ և անտիական հասակէն նետուած էր կեանքի պայքարին մէջ, իբրեւ առեւտրական. 1882ին եկած հաստատուած էր Եգիպտոս. նախ Զակաղիկ, և ապա Աղեքսանդրիա, Ֆէյումի և Սուէանի մէջ ճիւղ մը կը հիմնելով ծխախոտի 1888 թուականներուն:

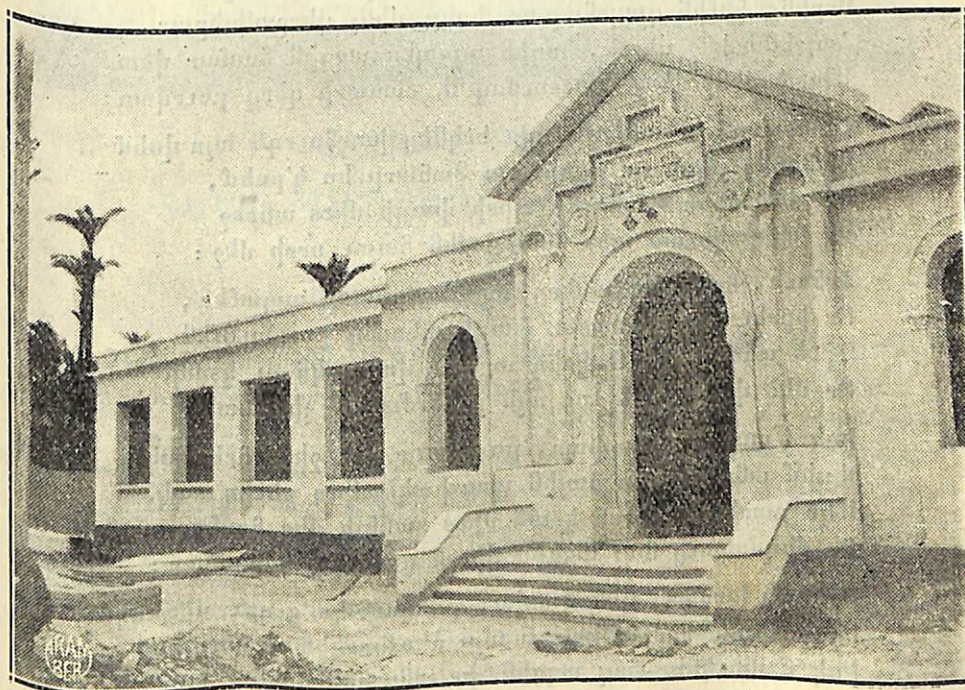
1900ին Գ. և Կ. Մելքոնեան տունը կը փոխադրուէր Գահիրէ, իր նորակառոյց սեփական գործատեղիին մէջ, որուն սիկարէթի արտադրութիւնը կը հասնէր մինչև վերջերս 15 միլիոնի պատկառելի գումարի մը: Իր այս ձեռնարկը սկսած է 40 տարի առաջ ամենահամեստ միջոցներով. որուն փայլումը, անշուշտ կը պարտէր իր հիմնատէրերուն անխոնջ աշխատութեան:

Մելքոնեան Գրիգոր որքան կ'ապրէր աղգային գործերէ հեռու, նոյնքան աւելի կը շահագրգռուէր սակայն անոր ներքին կեանքով որուն ցայտուն ապացոյցը, յաճախ ցոյց տուած է ի կենդանութիւն այրիներու, որբերու և բազմաթիւ չքաւոր ընտանիք-

ներու օգնելով նիւթապէս ու բարոյապէս. իսկ վերջինն եղաւ իր ըրած պատկառելի կտակը մերձ իման Հայաստանի հանրապետութեան, զոր ի վերջոյ իր կտակակատար բարեհամբաւ եղբայրը՝ Տիար Կարապետ Մելքոնեան բարեփոխեց զայն ամբողջովին կտակելով Բարեգործականին, այդ գումարին տարեկան տոկոսէն՝ ամէն տարի նուիրելով 1000 ական Եգ. ոսկի՝ Երուսաղէմի վանքին, Աղգ. Հիւանդանոցին և Երեւանի հայ կառավարութեան հիմնած համալսարանին:

Մելքոնեան սիկարէթի տունը այսօր վաճառուած է Էսքերն Գոմբանի ընկերութեան 600,000 Եգիպտական ոսկիի և այսպէսով վերջացած է համբաւեալ գործ մը՝ պատկառելի գումարի մը փոխանակութեամբ, որ տարիներէ ի վեր կանգուն մնացած էր հայ աշխատաւոր ձեռքերով:

Տեար Կարապետ Մելքոնեան հիմնած է Որբանոց մը Կիպրոսի մէջ և վերջերս մանկապարտէզ մը Աղեքսանդրիոյ մէջ:

Մելկոնեան Գորակառոյց Մանկապարտէզը
Աղեքսանդրիոյ Պօղոսեան վարժարանի առընկեր

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐ ՏԵԱՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ԿԵՍԱՐԱՅԻ

Անմահ մուսայդ հայրենի, հնչէ՛ քնարդ ա՛լ ուժգին,
Ներքողելու առ յաւեւ անգուգական վեհ հոգին .
Մեղփոքեանի Կարապետ, Ազնուաւոյ փառապան
Որ նուիրած է Ազգին սիրուն ու աւիրն, բոլոր զանա :
Տիպար հայն այս արքնամիտ, բազմալստակ մեծասուն,
Գլեց անցաւ նմաններն իր գործովն իսկ մեծ ցայտուն
Որ արժանի դրօշման ոսկեհառով արդարեւ,
Հայ պատմութեան մեջ յաւեւ պիտի փայլի զերդ արեւ :
Այր բարեգործ մեծանուն, համեստ, զգոն ու արդար .
Որքին, հիփին գաղտնաբար, եղաւ մինչ վերջ մխիթար .
Հայրենասէնջ սիրուն, հոգին այսպէս ազգին համար վառ .
Մխած մինչ վերջ պաշտումով Ս. Տահաթի զերդ բուրվառ :

Ահա սե՛րն իր անխառնալի երկնեց խորհուրդն այս վսեմ
Կանգնեց յոյսի ու յոյսի այս Տահաթը եւ կ'ըսեմ,
Ուր Մեղփոքեան անունը պիտի փայլի միշտ անեղ
Ու փանդակուած պիտի մնայ ամեն հայուն սրտի մեջ :

Հրեմուէ՛, հոգի ազգասէր, հպարտութեամբ ապաւեն,
Որ իբրեւ ջան լուսասու փայլի անունդ բարձունքէն
Դիտե՛ ահա՛ վեհ հակսիդ արդար վաստակն ու կտակ,
Որ մեծ փառքիդ է քու այն յաւերժական յիշատակ :

Իսկ Մասիսի վեհափառ, լուսաբոյր դու ջինջ հրեշտակ
Վսեմ անունն այս հային պարփակէ միշտ քելիդ տակ .
Մեծ բարեբար սիրուն է ան միշտ տանելի մեզ համար
Որ մեղմացուց հայ ազգին վիշտն ու ցաւը անհամար :

Այլ դո՛ւ խոյս, վեհ Մասիս, կանգուն կա՛ց դու, միշտ վկայ,
Այս ազգասէր մեծ հայուն այս ձեռնարկին որ արդ կայ
Իսկ մանուկներ հայ ազգին, իր անունին համար բոլ
Իրենց սրտին մեջ կ'անգնեն, անհակեղի մեկ կոթող :
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Տ. ՄԱՆԱՎԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՏԵԱՐ ԲԱՐՍԵՂ ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ

— Կենսագրական գիծեր —

Բարսեղ Պալըգճեան ծնած է Կեսարիոյ մէջ 1878 թուական-
ներուն, որդի Գրիգորի որ վախճանած է 1880ին :

Որք փոքրիկը միմիայն մօր աշխատութեամբ և խնամքով
կը մեծնայ : 1884ին ձրի կը յաճախէ Ս. Աստուածածնայ մանկա-
պարտէզը և ապա նախակրթարանն՝ առանց զբաղան պիտոյքի, ստա-
նալով տոհմային դաստիարակութիւն, նոյնպէս ծառայելով Մայր
եկեղեցւոյ դպրաց դասուն մէջ :

Մեծ մօր գուշակութիւններն և մօր խնամքն ու գուրգու-
րանքը և ընտանեկան հսկողութիւնն ազգած էր անչափահաս Բար-
սեղի հոգիին վրայ, միշտ հնազանդելով պատուէրներու և առա-
ջինն հանդիսանալով միշտ իր դասերուն մէջ, ցորչափ մնացած էր
ան առանց զրեւական պիտոյքի :

Հակառակ իր Մօր բաղձանքին, ապրուստի և մօր օգնելու մղձաւանջը կ'տիպեն զինքը որ ձգէ դպրոցը 1892ին, և քարտուղարի պաշտօնով կը մտնայ Յ. Եոսսուֆեան և Ընկ. վաճառատունը. իր չարքաշ աշխատութիւնը, հաւատարիմ և օգտաւէտ ծառայութիւնները գնահատուելով, նոյնպէս Յունարէնի մէջ ունեցած հմտութեան պատճառով՝ առաջին տարին առաջարկուած 5 ոսկիի փոխարէն կը վճարուի տարեկան 12 ոսկի: Անմիջապէս պատանին կ'ազատէ իր մայրն տիւ և գիշեր ձեռագործի աշխատութենէ որով սկսած էր տարիներու ընթացքին տկարանալ աչքերը:

1894ին Կեսարիոյ մէջ ծագած յեղափոխութիւնն և Ժիրայրի արբանեակներէն թաթուլի, Եոսսուֆեաններու աջակցութեամբ պաշտպանած ըլլալուն, կառավարական հետապնդումէ և տանջանքէ ի նախագիւղութիւն, Երուսաղէմ ժառանգաւորաց վարժարանն երթալու պատրուակի տակ, կը մեկնի Կեսարիայէ և կ'ապաստանի Աղեքսանդրիա (Եգիպտոս):

Անմիջապէս գործի կը ձեռնարկէ Գ. և Կ. Մելգոնեան գործատեղին աշխատելու և գրագիրի պաշտօնով ամսական 1½ օսմ. ոսկիով, և կ'սկսի խրատուել ու օգնել իր Մօրը ի Կեսարիա:

1896ին կը հաստատուի Մանսուրա գիւղաքաղաքը, կը ծառայէ բարեօք աշխատութեամբ, խնայողութեամբ ու յարատեւութեամբ օրական 16 ժամ, ամբողջ տարին առանց հանգիստի օր մ'ունենալու: 1901ին զոհած ու խնայած ըլլալով իր անցեալ տարիներու աշխատութիւնը, կ'ստիպուի ծախու առնել խանութն զգալի վճարումի մաս առ մաս մուրհակներով, որմէ ապա կ'ազատէին զինքը Սիմիոնիտիս և Իլիաս Կէմէյի վաճառականները. 1894-1901 տարիները կը դառնան Պալըզճեանի տառապանքի օրերը, սակայն իր մօր պատուէրները, իր հաւատքն, յոյսն ու սէրը կը տոկունցեն զինքը, հաստատ քայլերով յառաջդիմելու և գործունէութեան ազատութիւն ունենալու, որով կ'սկսի առեւտուրի Եգիպտոսի ծանօթ վաճառականներու հետ՝ ընդարձակելով իր ասպարէզը ի Մանսուրա և շրջակայ գիւղերը, յարգուելով և սիրուելով:

Վերգիլիոս Լասին բանաստեղծներու իշխանը ծնաւ Քրիստոսէ 70 տարի առաջ եւ մեռաւ 19 տարի առաջ 51 տարեկան. իր գործերէն Ենեականն ու Մշակականը բարգմանած է դարուս ամենէն երեւելի հայագէտ Հ. Արսէն Բագրատունի:

լով միանգամայն տեղացիէ և օտարներէ, և անմիջապէս իր զաւակի կարօտ մայրն կը բերէ Կեսարիայէ իր մօտ:

Յառաջդիմելով բարեօք տնօրէնութեամբ վաճառականութեան մէջ մասնաճիւղեր կը բանայ Նապարոն, Թալխա, Շրալին, Մահալլի Տեմեհէ և Մեհգէլէի մէջ, հոն դիմող հայ երիտասարդներու շահուն և օգտին համար — այդ միջոցին իր ազգային պարտականութիւններն զուգընթաց կը շարունակէ իր գործունէութեան հետ, տեղւոյն մէջ գիմուսներու գործով և օգնութեամբ, կը թղթակցի և կ'օգնէ նիւթապէս Պոլսոյ Որբախնամ Յանձնախումբի, Միացեալ Ընկերութեան և Ազգային Հիւանդանոցի, նոյն ատեն գնահատական ու օրհնութեան նամակներ ստանալով Տեղապահ և Դուրեան Պատւելարքէ:

1914ի սկիզբը դիմած է Հ. Բ. Ը. Միութեան նախագահին և կտակած կըթական հաստատութեան կարեւոր գումար մը, նոյն հետաշին խոստացած ապագայ հասութեաբեր շէնքն ինք շինել:

Նոյն տարին Մարտին՝ գաղութի կողմէ ներկայացուցիչ եղած է ազգային պատուիրակ Ն. Վ. Պօղոս փաշա Նուպարի մօտ:

1915ին անձամբ Բօրթ-Սայիտ մեկնած ու օգնած է Սուէտացիներու, զրկելով և հաւաքելով հակերով հագուստեղէն՝ մերկերու և ուտելիք՝ չքաւորաց. օգնած գաղթական տարագրեալներու նաւերէ պարպումին և տեղաւորման. եղած է Նպաստամատոյց մարմնոյ Ատենապետ և Գանձապահ Մանսուրա Հայ Ազգային Միութեան և ազգային շահերու պաշտպանութեան օգնած, և գնահատուած նամակաւ Ն. Վ. Եագուպ Արթին փաշայէ...

1919ին շարունակելով իր քառորդ դարու վաճառատունն, տեղափոխուած է գործով Գահիրէ, ասպարէզ ունենալով իր նիւթաւան աջակցութեամբ և զուգընթաց բարոյապէս ծառայելով ազգին:

Որբահաւաք գործին, խառնիսեանի ֆօնտին և Հայկական փոխառութեան, Նահր Օմարի որբերու, Արարատեան որբանոցի տեղաւորման մասնակցած և պաշտօններ ստանձնած. Սովետոյի Յանձնախումբի ու Իզմիրի աղէտի, Լէնինականի շարժի հաւաքիչ և գանձապահ եղած. պաշտօններ ստացած քաղաքական ժողովի ու գանձապահ առաջնորդարանի. կալուածոց հսկիչ ըլլալով օգտաւէտ ծառայած:

Հէլվէթիէի Ֆիլիսոփան ծնաւ 1715ին Բարիզի մէջ եւ մեռաւ 1715ին 56 տարեկան. սա կ'ըսէր քե ամեն մարդոց իմացակալութիւններն ալ հաւասար են եւ միայն դաստիարակութեամբ կը տարբերին:

ռայութեան արձանագրութիւններ ստացած և թեմականի անդամ ընտրուած մեծամասնութեամբ քուէովը Գահիրէի :

Եղած է Ատենապետ և կառավարիչ Յունաստանէն եկող որբունհաց որու միջոցին բարոյապէս և նիւթապէս զգալի բարւոք ծառայութեան թեմական ժողովի կարգադրութեամբ ստացած է 500 որբունհներու նկարով արժէքաւոր ալպիւմ մը օրհնութեան ձօնով, Նախագահ Տէր Թորգոմ սրբազանէ :

1925ին տկարութեան պատճառաւ, Սուրիա Զահլէ գտնուելով, Կիլիկիցի տարագրուած հոծ գաղութին զպրոց և եկեղեցի ունենալը անհրաժեշտ նկատելով, աշակցութեամբ վեհ. Կաթողիկոսի և Թորգոմ սրբազանին, ազգապատկան հող առած, կարգադրած զբարոցն և պիւտճէն Հ. Բ. Ը. Միութեան և իր կողմէ վճարուածով մէն մի տարի : 60 և 40 Ե. Ոսկի :

926 Սեպտ.ին անձամբ սկսած է կառուցանել հասութարեր շէնքն կրթական հաստատութեան՝ ստանալով Հ. Բ. Ը. Միութենէ, զոր նախապէս կտակած էր Ն. Վ. Պօղոս փաշա Նուպարի, 1914ին :

929ի Մնունդին, ընդառաջ երթալով Զահլէցիներու բաղձանքներուն ընդունած է իր արդեամբ և ծախիւք կառուցանել Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին ի յիշատակ հօրն իւրոյ Գրիգորի, որուն շինութիւնն կը շարունակուի ցարդ :

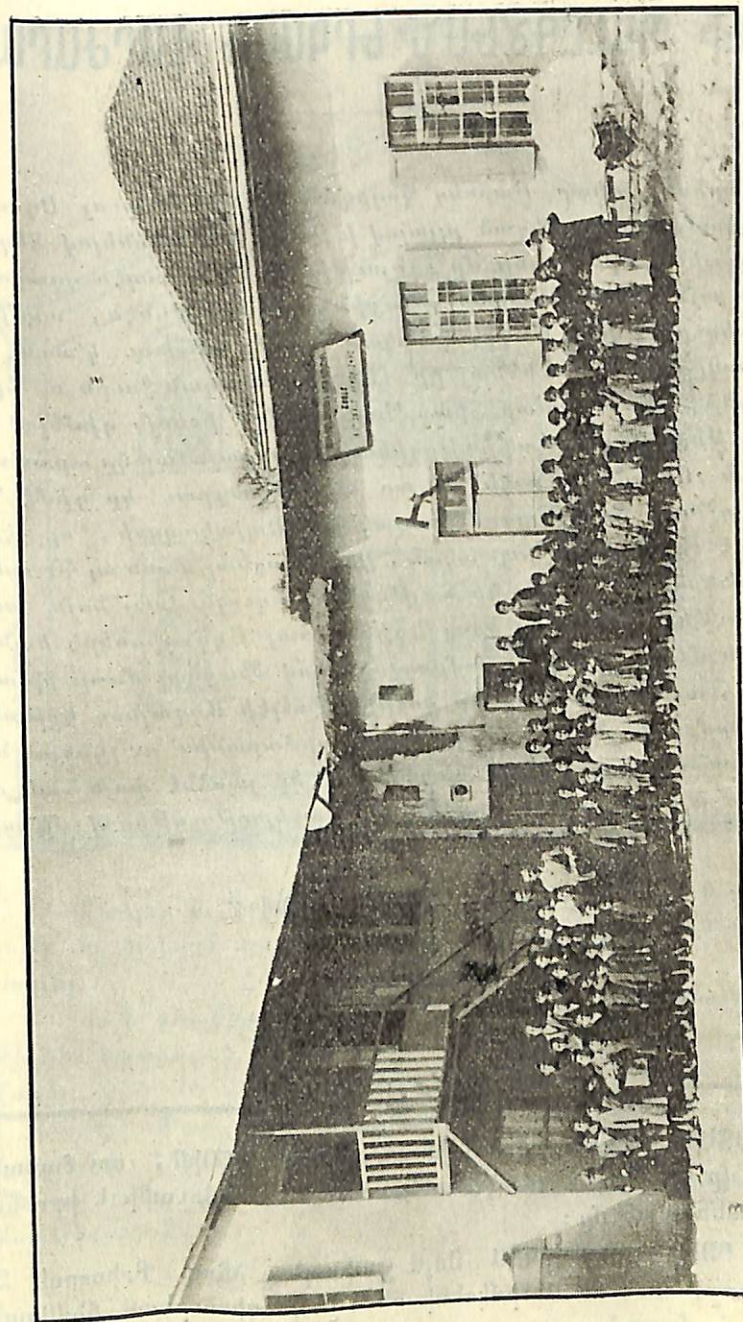
Երկու տարի է հաստատուած ըլլալով իր ազգանուէր հոյակապ շէնքը, կը մասնակցի Հայկազեան Կրթարանի Խնամակալութեան և Հ. Բ. Ը. Միութեան մասնաճիւղին Գանձապահի պաշտօնով :

Առ այս, տակաւին Ազգը անշուշտ կ'ակնկալէ իրմէ՝ մէն մի տարւոյն մէջ, նմանօրինակ ազգօգուտ և կարեւոր ձեռնարկներ իր տառապած ցեղին համար և լիաշուրթն կը մաղթէ իր յարատե գործունէութեան համար արեւշատութիւններ :

ՃՁԻԱ. ՌԷՅՆՕԼՏՍ Անգլիոյ ամենեւեմ երեւելի նկարիչներէն մին ծնաւ 1723ին, մեռաւ 1782ին. սա նշանաւոր եւ մանաւանդ դիմագրուբեան մեջ :

Իր դարուն առաջին կարգի քանդակագործներէն Քանօլա ծնաւ 1757ին Վենետիկի գաւառին մեջ եւ մեռաւ 1822ին ի Վենետիկ :

ԼՕՔ անգլիացի փիլիսոփան ծնաւ 1632ին եւ մեռաւ 1704ին 72 տարեկան. սա՛ նշանաւոր է իր առաքինի վարքով եւ իր սկզբունքի հաստատութեամբ :

Զահլէի Պալպցեան երկու վարժարան :

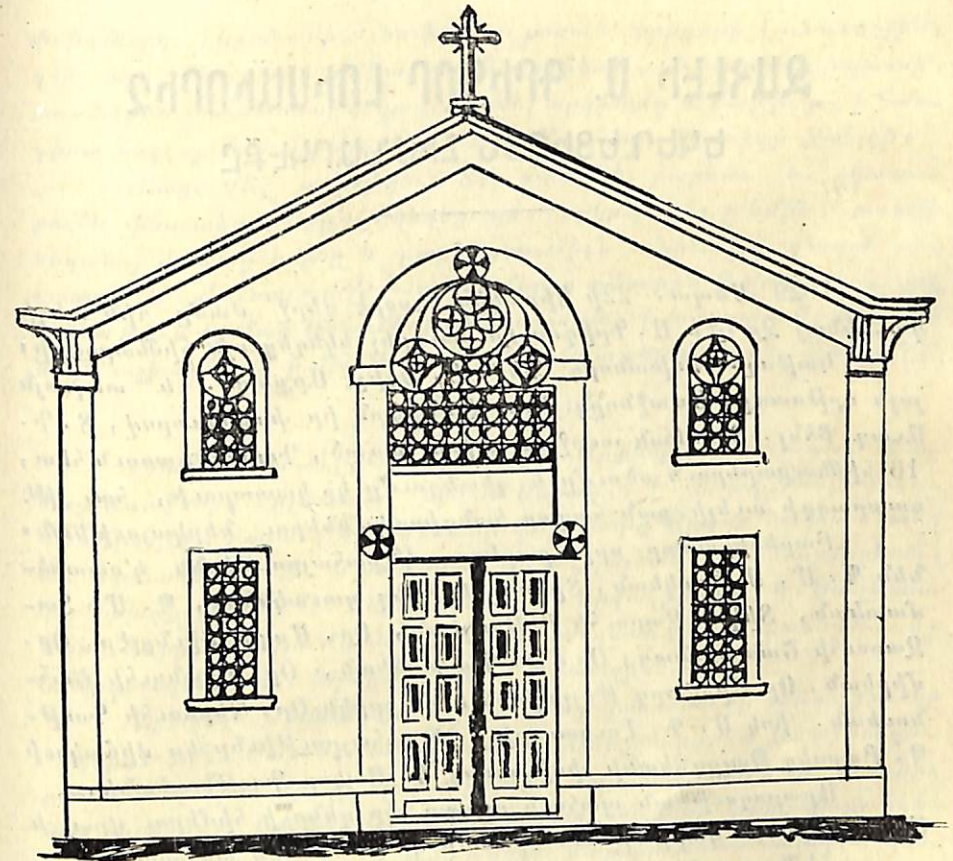
ԶԱՅԼԵԻ ՊԱԼԵՐՃԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Բարեսէր տիար Բարսեղ Պալըզճեան 1925 տարւոյ Օգոստոսին, անձամբ ներկայ եղած ըլլալով ի Զահլէ, ու տեսնելով Տեղւոյն մէջ Ազգային վարժարանի մը չգոյութիւնը և խորապէս զգացուած Ազգային այն յոյժ կենսական պէտքին պակասութենէն, անմիջապէս, տեղւոյս վրայ ազգապատկան հող մը ծախու կ'առնէ 255 հնչուն ոսկիի, որ կ'առնենայ իր մէջ իր սեփական ջուրն ու երկու սենեակներ, որուն համար Տիար Պալըզճեան, իսկոյն դիմելով Նորին Օծութեան Տէր Սահակ կաթողիկոսին, սիրայօժար կը տրամադրէ 80 հնչուն Օսմանեան ոսկի և առ այս հեռագրաւ կը գրմէ Գահիրէ Առաջնորդ Տէր Թորգոմ Գուշակեան Եպիսկոպոսի, որ չէքով մը կը յղէ 115 ոսկի եգիպտական, իսկ մնացեալ մասն ալ 40 ոսկւոյ չափ, հանգանակութեամբ կը հայթայթէ տեղւոյն վրայ նոյն ատեն օգափոխութեամբ ներկայ եղող եգիպտահայ Ազգայիններէ եւն .է. և այսպէս մեծաւ մասամբ ամբողջացնելով մնացեալ մասը իր անձնականէն, ապա նոյն հողը կը նուիրէ Զահլէի Ազգայնոց Կրթական գործին՝ ամբողջացնելով շինութիւնը վարժարանիս՝ ու շինելով նաև մանկապարտէզն ու ջուրի աւազանը, կը յանձնէ զայն տեղւոյն նորակազմ թաղական խորհուրդին՝ իր վաւերաթուղթերով միասին:

ՌՕՊԷՐԹ ՓԻՒ Ծնաւ 1788ին եւ մեռաւ 1850ին. սա քաղաքական շատ մը կարեւոր պաշտօններ կատարած է. անուանի է իբր հարստան ասեմաբան մը:

Ս. ԲՈՒՆՆԻՍ ԲԵՐԿՈՍ Յոյն չափագէտը ծնաւ Քրիստոսէ 244 տարի առաջ, որն որ Արքիմեքսի հետ չափագիտութեան հիմնադիրներէն կը համարուի:

Զահլէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին, կառուցուած արդեամբ եւ ծախիւք բարեհամբաւ Տիար Բարսեղ Պալըզճեանի (Կեսարացոյ):

Սոյն գետինը գնուած և եկեղեցւոյն շինութեան արտօնութիւնն ստացուած է կառավարութենէն 1929 Յունվար 1ին, իսկ Մայիս 25ին 16 պէթօն հիմերուն պեղման հանգէսն կատարուած է Տեղւոյն Թաղ. խորհուրդին և Տէր Դիոնիսիոս Աւագ քահանայ Տրէզեանի, նոյնպէս Յունաց Արշիմանարկա Տէր Նիֆօնի ներկայութեան, մինչ հիմնարկեքին օրհնութիւնը տեղի ունեցած է 1929, Սեպտեմբեր 22ին:

ԶԱՅԼԵԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՆԻՍՆԱՐԿԷՔԸ

1929 Սեպտ. 22-ի Կիրակին կէսօրէ վերջ ժամը 4ին տեղի կ'ունենայ Զահէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն հիմնարկէքը՝ Կաթող. փոխանորդ Գեր. Տ. Եղիշէ Արքեպս. և տեղւոյն յոյն օրթոտօքս Առաջնորդ Գեր. Տ. Նիֆոն իր փոքրաւորով, Տ. Դ. Աւագ Քհնյ. Տրէզեան շուրջառ և խաչ առած, Դպրաց դասուն հետ, 16 հիմնաքարերուն օծումը և զետեղումը կը կատարուի, հայ թէ օտարազգի աւելի քան հազար հանդիսականներու ներկայութեան։ Բարեսիրարար սրբաքարերու կնքհայրութիւնն կ'ստանձնեն Պ. Մ. Մանուկեան, Տիկինը և հինգ զաւակները, Պ. Մ. Տամատեան, Տիկին Զարուհի Բոթուկեան, Օր. Մարի Քիւնցլէր, Օր. Զարուհի Շատարոնան, Օր. Զ. Գասարճեան, Օր. Երանուհի Շահմիրեան, Օր. Սիրվարդ Թէլլալեան և փոքրիկն Օր. Պերճուհի Գութնուեան. իսկ Ս. Գ. Լուսաւորիչի կնքհայրութիւնը կը վիճակուի Պ. Բարսեղ Պալըզճեանի փոխանորդ Պ. Յակոբ Գութնուեանի։

Արարողութեան պահուն ոչխար կը զենուի հիմերու վրայ և Աղքատախնամ վարչութեան ձեռամբ կը բաժնուին աղքատաց։

Հիմնաքարերու օծումէն և արարողութենէն յետոյ կը կարգացուի հետեւեալ յիշատակի մագաղաթը և կ'ստորագրուի պաշտօնական անձնաւորութիւններէ և կը զետեղուի վիճաքարին մէջ։

«Յամի Տեառն 1929 և ի տոմարական թուականիս մերում ՌԵԶԸ. ի Հայրապետութեան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, Տ. Տ. Սահակայ Բ. Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի, շինուեցաւ Մատուռս այս, յանուն Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, ի քաղաքն Զահէ (Լիբանան) ի թաղին որ կոչի Շարա Քարմ, 22 ամսեանն Սեպտեմբերի Կիրակիի, կատարեցաւ հանդէս հիմնարկութեան եկեղեցւոյն Հայոց և օրհնութիւն վիճաց ի ձեռն Տ. Եղիշէ Ս. Եպիսկոպոսի, Կաթող.

ԱՐՆԻԷՆ ԱՒԵԼԻ ՄԵՄ. — Տանխաւարացի աստղագէտ մը գտած է կազի զանգուած մը որ Արեւէն 20,000,000 անգամ աւելի մեծ է։

փոխանորդ Լիբանանի, նուիրելոյ յանուն Գրիգորի Լուսաւորչին, զոր այր մեծահաւատ Բարսեղ Պալըզճեան, ի հայոց Եգիպտոսի, առանձինն սահմանեալ է կառուցանել արդեամբ և ծախիւք, ի հանգիստ հոգւոյ հօրն Գրիգորի, ի ձեռամբ Թաղ. Խորհրդի Զահէի։

«Տացէ մեզ ամենեցուն Տէր տեսանել բարեաւ և զկատարումն շինուածոյ, Սրբոյ եկեղեցւոյս, երկրպագել ի նմին, առաջի սեղանոյ փառաց իւրոց և բարեխօսութիւն ունենալով զհայրն հաւատոյս և զԼուսաւորչին հոգւոց մերոց զՍուրբն Գրիգոր, հայցել զգթութիւն կամաց Աստուծոյ Ամենակալին, ի խաղաղութիւն ամենայն աշխարհի և ի մխիթարութիւն տառապելոց Ազգիս Հայոց։

(Ստորագրութիւնք)

«Կաթ. փոխ. Լիբանանի՝ Եղիշէ Արքեպս. Կարոյեան, Յուսէպ Առաջնորդ Լիբանանի՝ Նիֆոն Եպիսկ., Դ. Աւագ Քհնյ. Տրէզեան Զահէի, Բարսեղ Պալըզճեանի փոխանորդ՝ Յակոբ Գութնուեան, Մ. Տամատեան, Մ. Մանուկեան Յ. Թէլլալեան, Ճ. Շահմիրեան, Յ. Պախդիարեան, Յ. Պէրպէրեան, Յ. Յովակիմեան, Կ. Սուլթան-Յ. Կարապետեան, Յ. Գոճապապեան, Գ. Գրաճեան, Տ. Ալթըզօչալեան, Յ. Աղազարեան, Հ. Քասարճեան։»

Արարողութիւններէն վերջ, որոնց կատարումը հեռագրաւ կը հաղորդուի Պ. Բարսեղ Պալըզճեանին՝ Աղեքսանդրիա Առաջնորդարանին մէջ պահ մը կը հիւրասիրուին եպիսկոպոսներն ու հրաւիրուին հիւրերը։ Յունաց Առաջնորդը մաղթանքներ կ'ընէ քոյր եկեղեցւոյ պայծառութեան և հայ ազգին բարօրութեան համար և հրաժեշտ առնելով կը մեկնի իր հետեւորդներով Ժողովրդեան ծափահարութեանց մէջ։

Տ. Եղիշէ Արքեպիսկ. և Պ. Մ. Տամատեան ճառեր կը խօսին օրուան արարողութեան մասին։

Ներկայ կ'ըլլան բողոքականաց երկու հոգեւոր հովիւները։

Տէր և Տիկին Յ. Գութնուեան և Թաղ. Խորհուրդը Առաջ-

ՆԻՔՕԼԱ ԲՈՒՍԷՆ, Գաղղիական Եկեղեցւոյ հին «Կարոցին Գլխաւորը, ծնաւ 1594ին եւ մեռաւ 1665ին ի Հռովմ։

Նկարչութեան փիլիսոփան կոչուած է սա։

ՄԷԼԱՆՔՔՈՆ Լուսեի ընկերներէն մին որուն հետ միանալով Բողոքականութիւնը հաստատեցին. սա ծնաւ 1497ին եւ մեռաւ 1560ին։

նորդարանի և եկեղեցւոյ մէջ և դուրսը ներկայ հանդիսականները պատշաճօրէն կը պատուաւիրուին :

Հայրենազուրկ Զահլէի Գաղութը յետ տարագրութեան առաջին անգամ ըլլալով կը տեսնայ հիմնարկէքը եկեղեցւոյ շինութեան և շատ կը խանդավառուի լի երախտեօք հանդէպ Վեհ. Կաթողիկոսին և փոխանորդ Տ. Եղիշէ Արքեպիսկ.ին : Տեղացին մի քանի քար կը բերէ հիմին գործածելու , իսկ տարիքոտ անձինք , կը խնդրեն մի քանի օր ձրի աշխատիլ : Ուրախութիւնն ու յուզումը անսահման կ'ըլլայ : Շատ ուշ ժամանակ ժողովուրդը մաս մաս կը մեկնին , հրաժեշտ առնելով կարգադիր յանձնախումբէն . թաղ . խորհուրդէն և փոխանորդ Պ. Յ. Գութնուեանէ :

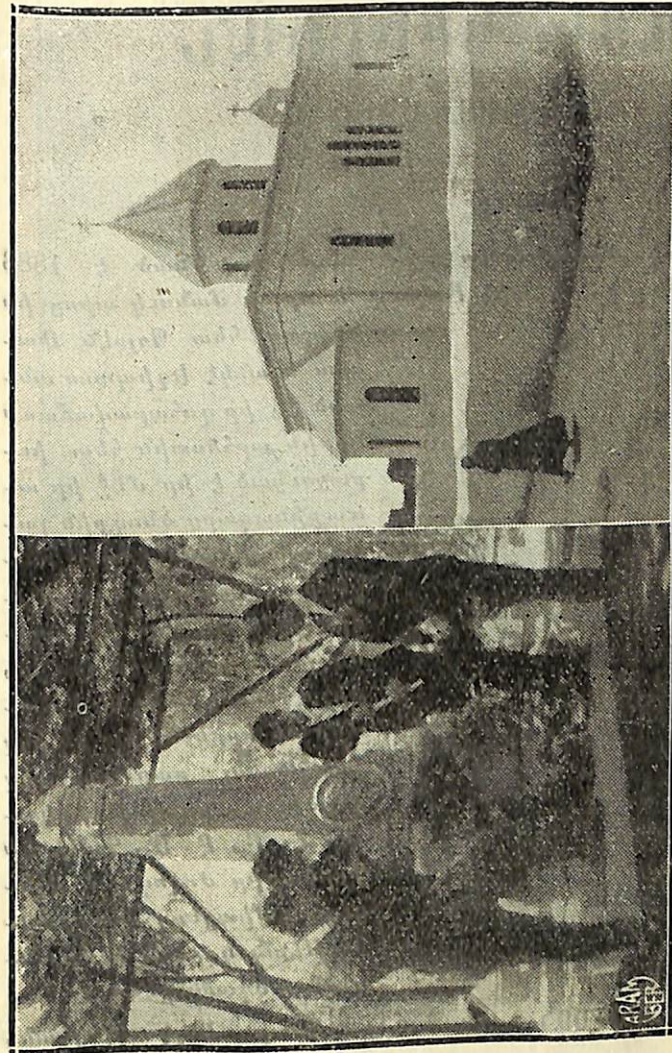
Զահլէի եկեղեցւոյ պէթոն առմէ 16 հորերն և ամբողջ շուրջանակի պէթոն սիման նախապէս լինցած էին տեղւոյն Թաղ . Խորհուրդին և շինութեան յանձնախումբին միջոցաւ : Նոյն կազմին միջոցաւ շինութիւնը յանձնուած է ծանօթ ճարտարապետ Պ. Կարապետ Մելիտոսեանի , որ կ'ստանձնէ բարեխղճօրէն կառուցանել Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին պատրաստուած յատկազօծի համաձայն : Եթէ Տէրը կամի եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Ս. Ծնունդին :

Հիմնաքարերու հասոյթն կ'ըլլայ 16 հազար Սուր . դահեկան , որուն 11000 դահեկանը Թաղ . Խորհուրդը պիտի յատկացնէ դպրոցի պիւտձէին և 5000 եկեղեցւոյ սեղանին խաչ մը շինելու ըստ նուիրատու Պ. Մ. Մանուկեանի բաղձանքին :

ՃԻՊՈՆ ԱՆԳԼԻԱԳԻ պատմաբան մ'Է Ժ.Բ. դարուն :

ՄՕՆԴԷՍԻՒՔԻՆՅՈ Յրանացի գրագէս փիլիսոփան ծնաւ [1689]ին Էւ մեռաւ 1755ին Ը6 տարեկան . սա' քաղաքական շատ մը կարեւոր պատճօններ կատարեց Էւ երեւելի եղաւ մանաւանդ իր մատեաններով :

Ս. ԽՍԶ եկեղեցին Զակազիկի մէջ կառուցուած վսեմ. Արեւմտեակ Պեյ Կամսարականի ծախով , ի յիշատակ իւր ծնողաց : Սոյն եկեղեցիին օծումը տեղի ունեցած է 1929 Ապրիլ 7ին :

Ողբացեալ Ե. ՕՏԵԱՆԻ մանարանը — Մարմինացի Գերեզմանատան մէջ — որուն բացումը տեղի ունեցած է 1929 Ապրիլ 7, ի Գանձիքէ :

ՄԻՔԱՅԷԼ ԱՆՃԷԼՕ Իսալացի առաջին կարգի նկարիչ , Բանդակագործ նախարարեք ծնաւ Թօսֆանայի մէջ 1475ին Էւ մեռաւ 1564ին 89 տարեկան : Իր արձանները , շէնքերը Էւ նկարները վեհուրեման , մեծուրեման Էւ ազնուութեան մեկ մեկ սյանցելի օրինակներ են . սա նշանաւոր էր նաեւ բանաստեղծութեան մէջ :

ՀԱՅԿ ԿԻՒԼԵԱՆ

— ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ —

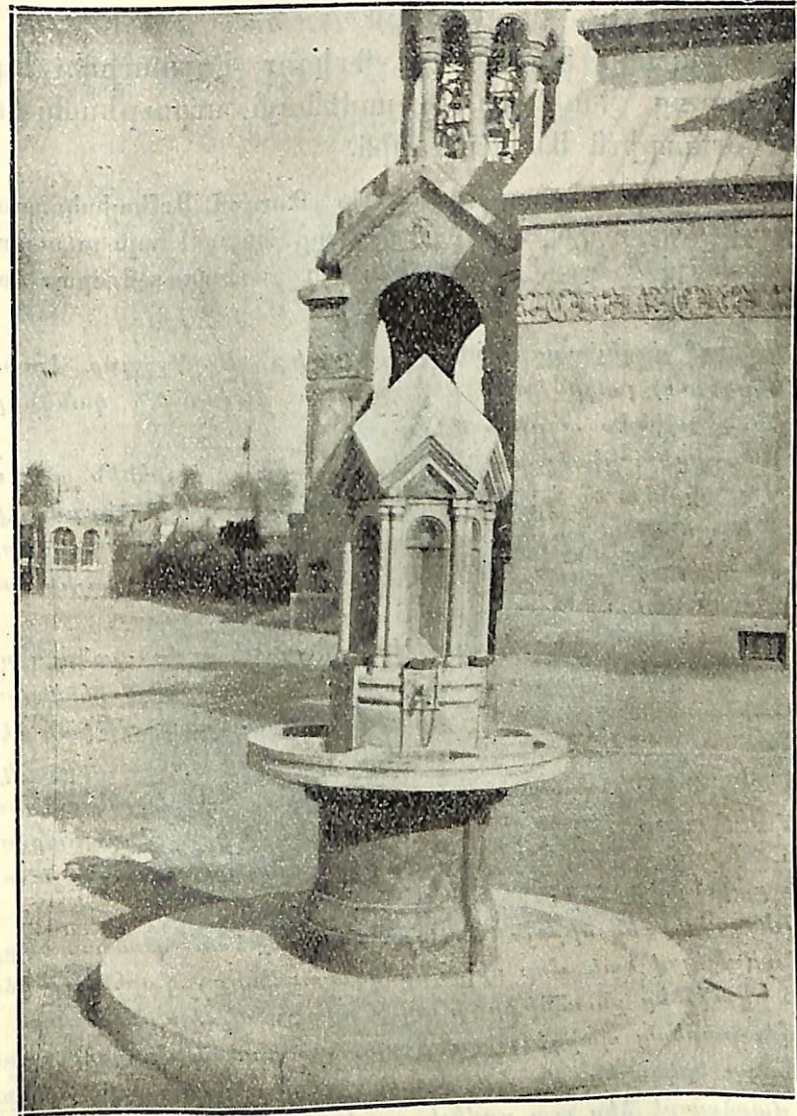
Գահիրէքնակ մեծահաւատ այս հայը՝ որ ծնած է 1888 թուականներուն Պոլիս, Կէտիկ Բաշա, և որ ի մանուկ տիող իր

ՀԱՅԿ ԿԻՒԼԵԱՆ

Տեար Հայկ Կիւլեան, ահա 1929 տարւոյն մէջ գեղեցիկ ու վսեմ գաղափարը կը յղանայ Գահիրէի հոյաչէն Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ շրջաբակին մէջ կառուցանելու աղբիւր մը յորդանոս ջուրի, պապակեալներու, իր իսկ ծախիւք, իր հանգուցեալ սիրակցորդ ծնողացը՝ Բարսեղ Կիւլեանի — Թօմարզացի — և մօրը Էպրոսի — Ռօտոստոցի — յիշատակին համար, և առ ի օրինակ իր հոգեհատոր զաւակներուն և աշակերտներուն՝ ընթանալու համար իր բարեգործական շաւղէն:

Ծնողաց հետ Պօլսէն Ռատոս և անկէ Եգիպտոս անցած է, իր գոհարավաճառի նրբին արհեստին հետ իւրացուցած է իր մէջ իր առաքինազարդ ծնողքին լաւագոյն բարեմասնութիւնները, (հաւատքի, յոյսի և սիրոյ) և առ այս իր բազմաշխատ գործերէն գուրս, միշտ ջանադիր եղած է ժամեր ու երբեմն օրեր իսկ յատկացնել բարենպատակ գործերու. ըլլալով ներկայիս Հ. Բ. Ը. Մ. Գահիրէի Գործադիր Ժողովոյ և եկեղեցւոյ միացեալ Հոգաբարձութեան գործօն և եռանդուն անդամներէն:

Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն կից նորակառույց աղբիւրը որուն վրայ գրուած է հետեւեալ Յիշատակարանը.

Աղբիւրն բարեաց եւ բախտոյն շնորհաց Յիսուս Քրիստոս հասուցե բազում վարձս բարեաց բարեպաշտն Հայկայ Կիւլեան որ կանգնեաց զայս աղբիւր բարեհամ ջրոյ ի բակի նորակառույց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հայոց:

Ի Գահիրէ 1929 Ռ. Յ. Հ. Ը.

Ի հրաւալի Տանարէ Ա. Գրիգոր Լուսաւորեչ եկեղեցւոյ Հայոց Գահիրէի եւ յամենայն սրբութեանց որ՝ ի նմին՝ օրնութիւն Աստուածային.

Եւ ի նոցին Սպասաւորես, ի Տեւ Թորգոմ Արքեպիսկոպոսէ, յԱռաջնորդէ Հայոց եգիպտոսի՝ ողջոյն սիրոյ, առ ամենայն յուսացողս ի պաշտպանութիւն Աջոյ Բարձրեւոյն եւ առ բարեպաշտօն Տիար Հայկ Կիւլեան:

Ամբողջ Ժողովուրդին սէրը գրաւեցիք՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ բակին մէջ ձեր արդար վաստակէն կանգնելով քարաշէն գեղակերտ աղբիւր մը:

Ամէնքը շնորհապարտ են ձեզի եւ սրտանց կ'օրհնեն զձեզ:

Վեց սիրուն ծորակները որոնցմէ կը հոսի Աստուծոյ բարիքը՝ մաքուր եւ զովարար ջուր, ծարաւածներու համար, ազնիւ սրտիդ բարութիւնը կը պատմեն եւ պիտի պատմեն միշտ ազգային այդ հրապարակին վրայ:

Վիճակիս Ազգային Վարչութեան Քաղ. Ժողովը, յանուն ազգին գնահատելով ձեր այս բարեգործութիւնը, իր շնորհակալութիւնը արձանագրեց իր 16 Յուլիսի նիստին ատենագրութեան մէջ: Նոյն ատեն որոշելով որ ամէն տարի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուի Հոգեգալստեան յաջորդ Կիրակին, ինչպէս ծանուցուած է Միացեալ Հոգաբարձութեան, ձեր բոլոր ննջեցեալներուն հոգւոյն հանգստեանը եւ ողջերուն բարւոյն համար:

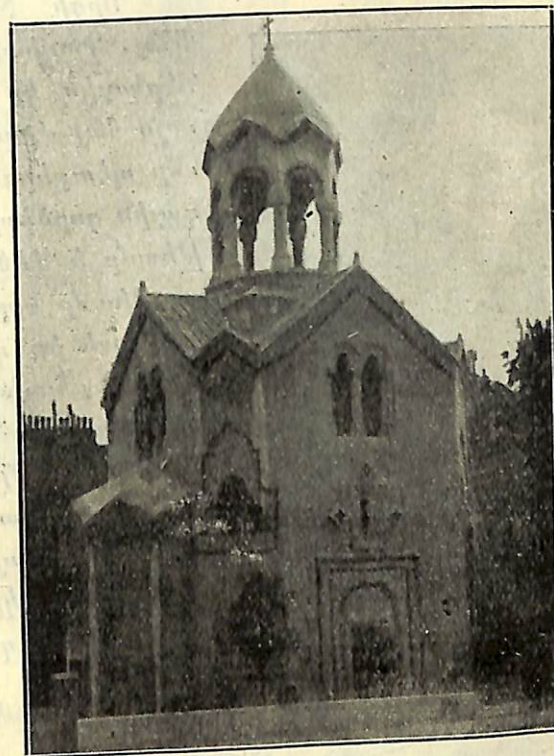
Ժողովուրդին սիրոյն եւ Ազգ. Վարչութեան գնահատանքին վրայ աւելցնելով նաեւ մեր սիրալիր զգացումները, կ'օրհնենք զձեզ եւ բովանդակ ձեր ընտանիքը ի բոլոր սրտէ, եւ կը մաղթենք որ ամենայն բարեաց պարգեւատու Տէրը, որ բաժակ մը ցուրտ ջուրին համար երկնային վարձք խօստացաւ, բիւրապատիկ հատուց մամբ վարձատրէ ձեր այս գովելի բարեգործութիւնը, եւ զձեզ ձեր բոլոր պարագաներով հանդերձ պահէ եւ պահպանէ յաջողութեան եւ երջանկութեան մէջ եւ արժանի ընէ յաւիտեանական կենաց երանութեան՝ ամէն:

18 Յուլիս 1929

Գահիրէ:

Առաջնորդ հայոց եգիպտոսի
ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

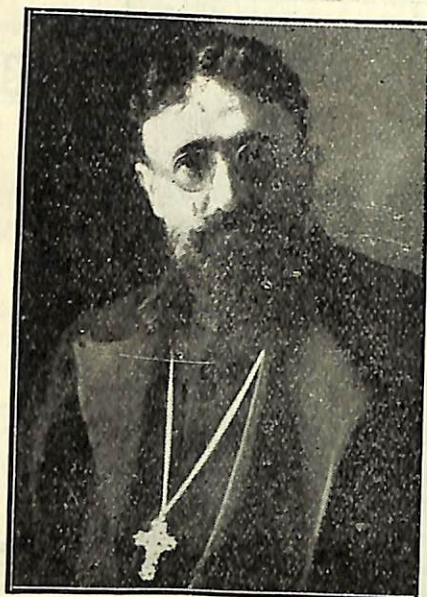
ԼՕՆՏՕՆԻ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ Ս. ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Սոյն եկեղեցին կառուցուած է 1925ին, արդեամբ եւ ծախիւք Լօնտօնաբնակ Ազգային բարերար Տեար Գալուստ Կիւլեանի Լօնտօնի Քինգիմկըրն Բառփին մօտերը ի Վէռնա Կառքըն հրապարակին վրայ, որ իր մէջ կրնայ պարունակել մօտաւորապէս 150 հոգիի չափ Ժողովուրդ. ունի իր փառաւոր խորանը հայկական ոճով, ինչ որ ցոյց կուտայ իր արտաքին տեսքն ալ՝ բոլորովին սրբատաշ քարերով: Ունի նաեւ իր քով փոքրիկ առաջնորդարան մը եւ մէկ քահանայ, յանձին Տէր Մեռութան քհնյ. Տէր Խոսրովի (Մականուանեալն Գալփաքճեան) որ կը վարէ Տեղւոյն հոգեւոր ու Ազգային բոլոր գործերը:

ՏԷՐ ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՔԶՅ. ՏԷՐ ԽՈՍՐՈՎ

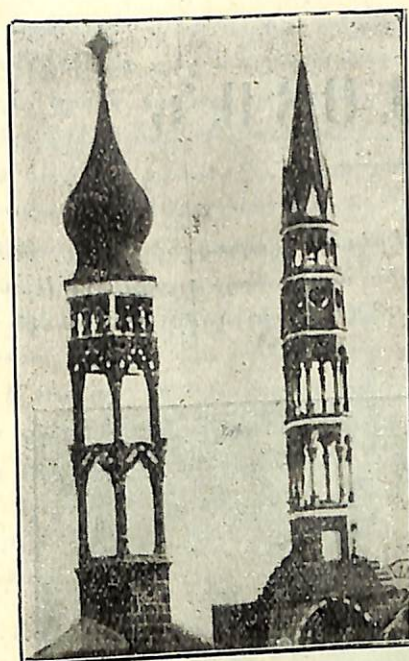
— Հոգեւոր Հովիւ Լօնսօնի —

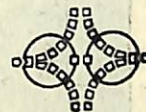
Որդի Տէր Խոսրով
Քհնյ. Գալփաքճեանի, որ
ներկայիս կը վարէ Տեղ-
ւոյն հայ ժողովրդի հոգե-
ւոր պէտքերուն նաև ազ-
գային գործերը՝ արթնու-
թեամբ և մեծ ձեռներե-
ցութեամբ՝ սիրուած ըլլա-
լով նաև իր փոքրիկ հօ-
տէն: Ինք համակրելի տես-
քով՝ հիւրամեծար անձնա-
ւորութիւն մը ըլլալով՝
միշտ յարգուած է Լօնսօն
այցելող ազգայիններէն՝ և
որ պատիւ կը բերէ իր
եկեղեցական դասուն :

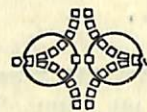
Լիննէ. — Շուէսացի հռչակաւոր բնաբանը ծնաւ 1707ին եւ
մեռաւ 1778ին. սա աղեալ Քահանայի մը որդին եւ երիտասար-
դութեան ասերը կօշկակարի մը քով աշակերտ եղաւ, բայց մեծնալով
իր բնական միտումներուն հետեւեցաւ եւ բուսաբանութեան մէջ երե-
ւելի եղաւ զսաճ գրութեամբ որ բոյսերը իրենց ծննդական անդամ-
ներուն համեմատ կը դասակարգէ :

Տիգրանակերտի Հայ
Եկեղեցւոյ առաջին և վեր-
ջին անգամ շինուած դե-
ղակերտ երկու զանգակա-
տունները, զորս Թուր-
քերը ահաւոր մեծ պա-
տերազմին քանդած են :

Կարնոյ Եկեղեցւոյն Զան-
գակատունը, զոր ահաւոր պա-
տերազմին Թուրքերը քանդած
են հիմնովին :

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՆՑԵԱԼԸ. — Երեւան պարտէզներու ու այգիներու քաղաք մը եղած է անցեալին ու կը մնայ այսօր ալ: Արարատեան դաշտին մէջ, 1042 մէթր (3200 ոտք) ծովի մակերեսէն բար-

Տեսարան մը Հայաստանի արհեստուրդներէն

ձըր, շրջապատուած բլուրներով, մէկ կողմէն հիանալի տեսարան կը պարզեն Մեծ ու Փոքր Մասիսները, իսկ հիւսիսէն Արագածի կատարները: Հրազդանն (Չանգու) ու Գեցառ չայ կ'եզերեն քաղաքը, իսկ մերձակայ Բառասուն ակունքներու (Քըրք պուլաք) յորդահոս ջուրը կ'սուզէ քաղաքին այգիները և միեւնոյն ատեն առողջարար ջուր կը հայթայթէ խմելու համար:

ԼՈՒԻ ՊԵՌՈՎԷՆ հռչակաւոր երաժիշտն ալ ծնաւ Գերմանիոյ Պոն քաղաքը 1770ին, իր վարպետներէն եւ Մօցարթ, Հայսըն որոնց ինքն ալ կրցաւ հաւասարիլ, այս արուեստագէտը կանուխէն խլանալով, նեղ-սիրտ բնութիւն մ'ունեցաւ. սա շատ նշանաւոր քօնսէրթօներ, սոնաթներ, սիմֆօնիներ շարադրած է:

Երեւանի պատմական անցեալը մութ է: Առաջին անգամ տասնըմէկերորդ դարուն Յովհաննէս Կաթողիկոս կը յիշատակէ Երեւանը, որուն համար կը հաղորդէ թէ գոյութիւն ունէր եօթերորդ դարուն: Լինչի այն ենթադրութիւնը թէ Երեւան հայերէն «երեւիլ» բառէն ծագում առած է, պարզ քմահաճոյք մըն է: Նոյնպէս անհաւանական է որ Երեւան անունը աւելի հին ժամանակներէ ի վեր ի թէ ծանօթ չըլլար՝ կարելի պիտի ըլլար հաւատ ընծայել այն պատմութեան թէ 16րդ դարուն Շահ-Խամայիլ (1502 — 1524) իր իշխաններէն Ռեւան-Կիւլին յանձնած էր այս քաղաքը, որ ամրացուցած էր կառուցանելով հոն միջնաբերդ մը և այս պատճառաւ ալ կոչուած է Ռեւան կամ Երեւան: Ամենէն հաւանականը խալտեան շըրջանին գոյութիւն ունեցող համանուն անունն է որ շարունակած է ապրիլ այսքան դարերէ ի վեր:

Երեւան երկար ատեն 16 և 17րդ դարերուն կռուախնձոր մըն էր Օսմանեան թուրքերու և պարսիկներու միջեւ, մինչեւ 1887 երբ ռուսերը գրաւեցին զայն:

ԲՆԱԿԶՈՒԹԻՒՆԸ. — Երեւան բազմամարդ քաղաք մը եղած է անցեալին. 18րդ դարուն հազիւ 4000 բնակիչ ունէր, որմէ միայն մէկ քառորդը հայեր էին: Անցեալ դարու երեսնական թուականներուն, ըստ օտար ճամբորդներու վկայութեան, Երեւան ունէր 10,000 բնակիչ որմէ 3500ը միայն Հայ(*): Լինչ (1901) 15,000 կը հաշուէ Երեւանի բնակչութիւնը, որմէ կէսը հայեր և կէսը թաթարներ, իսկ ռուսերու թիւը միայն 300ի կը հասցնէ:

Պատերազմի յայտարարութեան տարին, 1914ին Թիֆլիս հըրատարակուած Հայաստանի աշխարհագրութեան երկու գրքերը հետեւեալ պատկերը կուտան Երեւանի ազգաբնակչութեան: Ա. Աբեղեան կը գրէ. Երեւան ունի մօտ 30,000 բնակիչ ամենամեծ մասով (26,000) հայեր և թուրքեր, որոնք թուով մօտաւորապէս հասար են»: Աւետիք Տէր-Յակոբեան վիճակագրական աւելի ճշդութեամբ բնակչութեան թիւը կը նշանակէ 27,583, որմէ 12,913ը հայ:

Եւ այդ 27,583 բնակչութիւն ունեցող և միմիայն 12,913 հայ պարունակող երկրորդական քաղաքը այսօր ունի մօտ 70,000 բնակիչ ըստ 1926 Դեկտեմբեր 17ի մարդահամարի. Երեւանի բնակչու-

(*) Տե՛ս Lynch «Armenie» հաս. 1. էջ 209, 210:

թեան թիւն է 64,613, որմէ 57,259 Հայ, 5,109 Թուրք, Պարսիկ՝ Կարափափախ, 1218 Ռուս, 51 Քիւրտ, 22 Յոյն, 78 Ասորի, 91 Վրացի և զանազանք 785, որուն մէջ հաշուած են նաև օտարահր-պատակ հայեր:

Հայ Ոսանի մէջ բամպակամշակում

Երեւան դարձած է այսօր հայութեան կեդրոնը, ո՛չ թէ հայ բնակչութեան ստուարութեամբ, այլ աշխատաւոր հայ ժողովուրդի տնտեսականի ու մշակոյթի ղեկավարութեամբ: Անտարակոյս բոլոր տուեալները այն յոյսն ու հաւատքը կը ներշնչեն թէ շատ մօտիկ ապագային այս կեդրոնը իր փառքովն ու շքովը աննախընթաց պիտի հանդիսանայ մեր պատմութեան մէջ:

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՍՀՄՍՆՆԵՐԸ. — Մեծ չէ Խորհրդային Հայաստանը: Անոր Տարածութիւնը 29,964 քառ. քիլոմէթր է. եթէ զեղչենք Սեւանայ լիճը, կը մնայ 28,562 քառ քիլոմէթր: Մեծագոյն մասամբ լեռնային, անջրգի և ժլատ երկրագործութեան արդիւնաբերութեան տեսակէտէն, թէև մարդկային աշխատանքը կարող է ապագային տնտեսապէս բարգաւաճ ու հարուստ դարձնել:

ԱՆԹՈՒԱՆ ԵՒ ՊԵՐՆԱՐ ՏԸ ԺԻՒՍՍԻԷՅՈ Երկու եղբայրներ են, որոնք ծնան ի Լիօն, առաջինը՝ 1686ին, երկրորդը՝ 1609ին, երկուքն ալ նշանաւոր են բնական պատմութեան մանաւանդ բուսաբանութեան մէջ. Պերնար որ 1777ին մեռաւ ի Փարիզ, բոյսերը բնական մեթոսով մը դասակարգած է բոլոր իրենց յատկութիւնները ի նկատի առնելով:

մեր երկիրը: Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետութիւնը կազմուած է Անդրկովկասեան նախկին երեք նահանգներու՝ Երեւանի, Թիֆլիսի և Գանձակի — Կարսի շրջանի որոշ մասերէն: Մեր երկիրը հիւսիսէն սահմանակից է Վրաստանի Ս. Խ. Հանրապետութեան, որուն մաս կազմող Բորչալուի գաւառը կից է Հայաստանի Լոռի-Փամպակ գաւառին: Արեւմուտքէն Հայաստանի սահմանակից է Թուրքիան: Այս երկու երկիրները բաժնող սահմանը կ'սկսի Չըլար լիճէն արեւելք և կ'երկարի դէպի հարաւ—արեւելք, կը հասնի մինչեւ Արեւմտեան Ախուրեան գետը, որ մինչեւ Արաքս կը կազմէ սահմանագիծ: Այնուհետեւ Արաքս գետն է, որ կը բաժնէ Թուրքիան Խ. Հայաստանէ մինչեւ Նախիջևեանի ինքնավար Հանրապետութիւնը: Հայաստանը հարաւէն սահմանակից է Նախիջևեանի Հանրապետութեան մինչեւ Օրդուբաթ քաղաքը, որուն արեւելքէն Հայաստանի սահմանը կրկին կը հասնի Արաքսին, որ Զանգեզուր գաւառը կը բաժնէ Պարսկաստանէն: Արեւելքէն Հայաստանը սահմանակից է Ատրպէյճանի Խ. Ս. Հանրապետութեան:

ՅՈՎ. Հ. ՅԱԿՈԲՅԱՆ

Պետական մարդը
Վ. ՅԱՆ. ՊՈՂՈՍ ՊԵՅ ՕՏԵԱՆ

Պոլոս Պեյ Օտեան
Աջ ու ձախ Կարապետեան Եղբարք

ՏԸԼԱՄՊՐԸ Գաղղիացի աստղաբաշխ մ'եր որ ծնաւ 1749ին Էւ մեռաւ 1822ին, սա նախ գրագիտութեան դաս կուսար Էւ 36 տարեկան Էր երբ աստղաբաշխութեան սկսաւ:

ՏԱԼԹՕՆ Անգլիացի բնագիտ. տեսնաբանը ծնաւ 1766ին Էւ մեռաւ 1844ին, Մանչեսթրի մէջ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՐԳԸ

Մի երգ գիրտեմ ես աննման —
Հզօր մուրճի թափի նման ,
Որոտի պէս հատուռ, խրոխտ
Մի երգ գիրտեմ ես աննման :

Ծնւել է նա մուրթ հանքերի
Մետաղակուռ երակներէց
Ու ձայն առել քլունդների
Յասկոտ ու շէշտ հուր զարկէիրց :

Մսունդ առել ջիդ ու արիւն՝
Բանուկ , ուժեղ բազուկներից .
Գործարանը խանդ ու աւիւն
Շնչել նրան իր ժխորից :

Հմայք ունի երգս այնպէս ,
Հոգսի ժամին թէ որ երգես՝
Թախիծ ու վիշտ կը չքանայ .
Լքուած հոգուն նեղուկ է նա :

Հէյ , իմ երգը միշտ աննման
Հօօր մուրճի թափի նման ,
Որոտի պէս հատու , խրո՛խտ —
Մի երգ գիտեմ ես աննման :

ՀՈԳԻՍ... ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հոգիս . . . Հայաստան դո՛ւ դրախտ արդարեւ
 Ձերեւիր աչքիս հոս կեանք ու արեւ ,
 Չունին հրապոյր ինձ համար յաւե
 Օտար երկնի տակ դառեք ծաղկաւե՛ս ,
 Դայլայլիկներն ալ գարնան սոխակին՝
 Ձեռն քիւղէր երբեք իմ քալածոս հոգին ,
 Առաւօտեան երբ փչէ սիւքն անուշ ,
 Կարծես նուաղի, ա՛հ, սիրսս անյոյշ
 Նեղոսի պղտոր սահող ջուրերն հոծ՝
 Մարել չեն կարող արսիս կրակն ու բոց .
 Խաւար կ'երեւի աչքիս ալ լուսին
 Քանի հառաչներ արես կը խօսին
 Պապղուն աստղերն երկնակամարին՝
 Ա՛հ , արսիս խոցը կարծես կը մարին .
 Յանախ որ դիտեմ ծովերն ալեկոծ՝
 Ներսս կը գոռան յանկարծ ողբ ու կոծ.
 Խեղ ալիքներուն կեցած էս առաջ
 Հոգիիս խորէն բռնին խուլ հառաչ .
 Փրփրած ծովուն ամեն մէկ ալիք
 Յիշեցնեն ինձ ցեղիս ո՛ղբ լալիք . . .
 Մինչ քանի դիտեմ անվերջ հորիզոն
 Աչքիս պարզունին աւերակներդ հոն . . .
 Անփակ աչքերովս ահա իմ նուա՛ղ
 Հոգիս Հայաստան քեզ երազեմ, ա՛խ . . .

ԱՐՑՈՒՆՔ ԵՒ ՄԱՐԳՐԻՏ

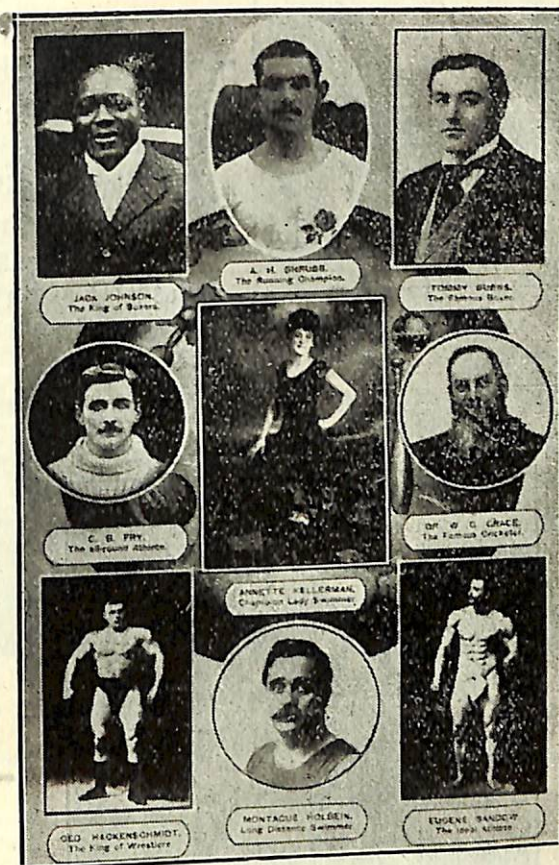
Ծովածին գաղսակրի ծոցն ինկաւ մէկ օր ,
Մի անաւ , խորհուրոս աւագի բեկոր .
Խեցեմորքն ըզգայուն զրգռուած ասկէ ,
Պատեանի զոյգ բեւերն իսկոյն կը փակէ :

Խեցիի լանջին տակ հասկն աննշան ,
Կրծելով բացեր էր խոր վերք մը դաժան .
Հեք ուսրէն վիրաւոր , ինկած ցաւերու ,
Լուռ ու մունջ արտասուեց աչքերէ հեռու :
Իր քամած շիք առ շիք արցունքներն անմեղ ,
Կոպնին շուրջ քաւացած՝ կապեցին բիւրեղ ,
Ու ա՛յսպէս , երկունքի զաւա՛կ հեմարիս ,
Լոյս աշխարհի դուրս եկաւ անգին մարգարի՛ս . . . :

Բախսին ձեռք մասնրւած քերթողի հոգին ,
Անկարող հանդուրժել ցաւին , մոռնոքին ,
Ինքն իր մէջ ամփոփուած , մեմաւոր , արցաւ ,
Իր վերքերն արիւնոս լացաւ ու լացա՛ւ :
Իր քամած շիք առ շիք արցունքներ լեղի ,
Ցաւին շուրջ խրտացած նըման բիւրեղի ,
Դուրս զբնին ծընունդը անբաւ երկունքին ,
— Նշեցերդն իր հոգւոյն , մարգարի՛ս անգին . . . :

Զ. ՏԻՎՐԻԿԵԱՆ

(*) Տեսար Զ. Տիվրիկեան ծնած է Պոլիս . իբրեւ ժառանգաւորաց
նախկին աւակերտներէն՝ զսնուած ըլլալով Ս. Յակոբեանց վանքը՝ իր
աւակերտութեան շրջանին աշխատակցած է «Սիօն» ամսագրին՝ գրելով
գրաբառ ոտանաւորներ : Ներկայիս Երևանի Երկրաբանական թանգարանի
գրադարանի օգնականն է :

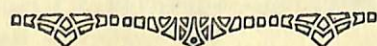
ՀԱԳ ԶՕՆՍԱՐՆ ՊՕՔՍԷՐՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ	Ա. Հ. ՇԵՐԸԲ ՎԱՋՔԻ ՇԱՄԲՈՆ	ԹՕՄԻ ՊԸՐԸՆՍ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՊՕՔՍԷՐՈՒ
Ս. Պ. ՖՐԱՅ ՄԱՐԶԻԿ ԶԱՆՋ. ՃԻՒՂԵՐՈՒ	ԱՆՆԷԹ ԲԷԼԼԵՐՄԱՆ ԿԻՆ ՇԱՄԲՈՆ ԼՈՒՂՈՐԴ	ՏՕԲԹ. Վ. Հ. ԿՐԷՑՍ ՆՇՆ. ՔՐԻՔԷԹ ԽԱՂԱՑՈՂ
ՀՕՐՀ ՀԱԳԸՆ ՇԸՄԻԹ ԸՄԲԵՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ	ՄՕՆԹԷԿԸ ՀՕԼՊԱՅՆ ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ԼՈՒՂՈՐԴ	ԷՕԺԷՆ ՍԱՆՏՕ ՏԻՊԱՐ ՄԱՐԶԻԿ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՕԴԱՆԱԻՈՐԴ
ԼԻՆՏՊԵՐԿԻ
ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԷ անցիւր
ՆԻԻ - ԵՐԻՔԷ ԲԱՐԻՁ
անընդհատ քուիչ
6000 Քիլոմէթր, 33.30 ժամէն
150,000 ժողովուրդ
կը ծափահարեն
ԼԻՆՏՊԵՐԿԻ ԲԱՐԻՁ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ
1928-ին

ԶԱՐԼԻ ԶԱՐԼԻՆ
Սիմեմանեռու Աշխարհահռչակ միմուսը

ԲՕԼՕՆԵԱՅԻ ԱՅՐ ԳԱՃԱՃԸ

ԲՕԼՕՆԵԱՅԻ ԿԻՆ ԳԱՃԱՃԸ

որոնք 40 տարի առաջ այցելած են Աղեգանդրիա

ԳՈՅՆԵՐՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

- ՃԵՐՄԱԿ. — Կուսուկ, անմեղուկ, ամօթխածուկ, կը նշանակէ:
- ԿԱՊՈՅՏ. — Սրտի սէր, ապահով սէր:
- ՎԱՐԴԱԳՈՅՆ. — Երիտասարդուկ, զեղեցիկուկ, ուրախուկ:
- ԴԵՂԻՆ. — Անհաւատարմուկ:
- ՍԵԻ. — Հպարտուկ:
- ԿԱՆԱՆՁ. — Յոյս:
- ԿԱՐՄԻՐ. — Սատիկ սէր, եռանդ, կիրք, կն:
- ՄՈՒՐԱԳՈՅՆ. — Տիրուկ, մեղամոլ, ծոռուկ:
- ՄԱՆԻՇԱԿԱԳՈՅՆ. — Յուս, սուգ:

ԶԻՆՈՒՈՐԻ ԿԵԱՆՔԷՍ

1915 Մայիս 1

— ՊՈԼՍԷՆ ՀԱՏԷՄ ՔԷՕՅ —

Վրաս վերարկու, գլուխս փակեղ,
Հեռու վանական կեանքէն այն տղեղ,
Համաշխարհային պատերազմի օր
Զիս ալ Պոլսոյ մէջ բռնեցին զինուոր:
Ամբան մէջ կիզիչ օր մը կրակ ու բոց
Խասգիւղէն ելայ ձեռքս հովանոց.
Սա էր ինձ համար սակայն մէկ անուրջ,
Անցայ ես Պոլսոյ երկաթեայ կամուրջ:
Ա՛հ, քսակիս հետ նաև սիրտս թափուր,
Տարին Անվիաք դրին զիս քապուր,
Ըսի, է՛հ, հիմա խառնեցին ապուր,
Ես տկար, սակայն, այդ ո՛ւր է հապ, ո՛ւր:
Երբ որ Անվիաք մտայ ժամն էր ո՛ւր,
Պառկեցայ ես հո՛ն գիշերը խովուր,
Տեսայ հոն ինձ պէս մարդիկ որ ապո՛ւր
Մարմինս եղաւ ո՛ղիւն՝ փո՛ւշ-փո՛ւշ...
Երկուշաբթիին լուսցաւ առաւօտ,
Մէկ կողմէն շնչէր խիստ տաք հարաւ օդ.
Խուճբ մը մարդոց հետ ինկայ ճանապարհ,
Որ խիստ փշալիցնաւ առապար...
Հետս ո՛չ փոխնորդ կար և ո՛չ իսկ դրամ.
Բովս չէ՛ր մնացած խելք իսկ մէկ տրամ.
Թողի Սիրեհին քայլերով արագ
Քալէ ու քալէ ա՛լ երկար բարակ...
Ելայ Տիվանեօլ, անկէ Ախեռայ
«Ո՛ւր ասանկ», կ'ըսէր դէմքս ելլող Հայ
Անոնք որ զիս լաւ ճանչէին բոլոր:
Զարուհակէի ճամբան իմ մոլոր:

Անցայ Սամաթիոյ վաղնջուց թաղէն,
Ըսի, երանի՛ր թէ զիս հոս թաղէն.
Զի եղած էր ան իմ ծննդավայր
Որ նոյն օր անբաղդ վիճակս տեսնար:
Բոլոր կին, աղջիկ, կախուած տուներէն,
Դեռ նոր արթնցած իրենց քուներէն,
Զարմանքով տեսան որ մէկ հայ կղեր
Ներկայ դարուն մէջ Զինուոր է եղեր:
Գազլը Զէշմէի հասանք որբանոց
Ուր ժամանակին կային որբեր հոժ.
Ես ալ ի հօրէ իբրեւ որբ տղայ,
Այդ լուսոյ յարկին արժանի եղայ:
Պահ մ'յիշեցի իմ մանկութեան օրեր
Որ սին յոյսերով զիս էր օրօրեր...
Անցայ առջեւէն այդ յարկին խաղաղ,
Պարզուէր աչքիս անդունդ մը, աւա՛ղ...
Հոգիս միշտ խռով, սիրտս կարեւլէր,
Աշխարհ ինձ համար բանտ մը կ'երեւէր.
Զի սոսկալի էր ստացած իմ վէրք,
Գերեցի այսպէս մինչև վերջ ծովեղերք...
Սկսաւ փչել զեփիւռ մը թեթեւ,
Սան Սթէֆանօ հասայ հեւ ի հեւ,
Անսուաղ, նօթի, ճակատ քրտնաթոր,
Փառք տուի դարձեալ սակայն ես ատոր:
Ժամերով գացի, անձայն, անշուկ
Հասայ Ամպարը կոչուած գիւղն անշուք.
Գիշերն անկողինս եղած էր իմ տակ
Աղտոտ սենեակի մը չոփ չոր տախտակ:
Բարձս էր՝ իմ կօշիկ, վերմակս՝ վերարկու,
Գիշերը տեսայ երազ մ'ահարկու.
Երկինք ու մարդիկ ինձի հետ անհաշտ՝
Կը քչէին զիս տառապանքի դաշտ...
Հո՛ն ես ստացայ խոց մը կարեւլէր
Ցաւէս, կսկիծէս կը թռէի վե՛ր...
Մօտեցաւ հրեշտակ մը ինձ գեղանի,
Դրաւ իմ վէրքիս մէկ սպեղանի...

Բոլոր վիշտերս ու իմ սոսկալի ցաւ,
Տեսած վայրկեանիս իսկ փարատեցաւ .
Արթնցայ յանկարծ քունէս երազկոտ,
Առաւօտ ճամբայ ինկանք յետիոտ :
Ուղղուեցանք շիտակ Քիւնիւք Չէքմէճէ,
— Բայց միտքս ու սիրտս միշտ յուզման մէջ է .
Ճանապարհին, ես արդէն յոգնած խիստ,
Քարի մը վրայ առի հոն հանգիստ . . . :
Փօրս էր անօթի . ես տխուր թէպէտ,
Հոն պատահեցաւ մէկ հարիւրապետ,
Տօքթօր Դանիէլ կրող արի կամ
Որ էր Սաղիմեան իմ հիւն բարեկամ . . . :
Հակառակորդ մ'էր Կղերին մեր Ա'ն,
Առաւ տարաւ զիս մօտի սրճարան .
Թէեւ ժամանակն անցած և ո՛ւշ էր,
Վերարժածեց հոն Սաղիմեան յուշեր :
Խնդրոյն խիստ ծանօթ մարդըն այս բարի
Տեսայ որ ցաւած սրտով բարբառի :
Ըսաւ . — «Պիտ երթամ Պատրիարքարան
«Հոն պիտի պարզեմ շատերու Տարան :
«Լիազօր պէտք էր գիտնար նախ ա'տ ինք
«Թէ ազգին համար էր մեծ նախատինք,
«Որ Ձեզ կանոնին վանքին հակառակ,
«Կառավարութեան ձեռք յանձնեց արագ» :
— «Այո', մեր Ազգին խելացին ատ է,
«Ըսի, թո՛ղ Աստուած միայն զինք դատէ .
«Իրեն նախճիրներն անթիւ, անհամար,
«Տեսնենք Աստուծոյ ի՞նչպէս տայ համար» :
Չերթար Ս . Սաղիմ ինք բարով խեղճ . . .
Ըսի Տօքթօրիս՝ է՛հ, միաս բարով
Յուսահատ, տրտում, տուր հրաժեշտ
Բայց այս բաժանում է՛ր ինձ համար հեշտ :
Երեկոյ էր ալ, քալէ ու քալէ
Ըսի, բայց Աստուած, ա'խ, աս ի՞նչ հալ է,
Յոգնած, քրտնաթոր, անսուալ ասանկ,
Պէտքիւք Չէքմէճէ մէկ մըն ալ հասանք :

Մէկ պատուախնդիր, գթոտ Պատանի,
Որ բուն Պախէճեան կը կոչուէր անի,
Երբ վրաս տեսաւ վերարկու, փակեղ՝
— Ի՛նչ է, ատ, ըսաւ ձայնով մը ահեղ . . . :
«Գրէ տուր՝ ինծի ըսաւ, մէկ նամակ,
«Պատրիարքարան զայն տանիմ հիմակ .
«Լիազօր ըստածն հրէշ է եղե՛ր,
«Թողո՞ւ որ զինուո՞ր տանին մէկ կղեր . . . :
«Ամօ՛թ, նախատինք, փո'ւ իրենց կարդին,
«Թող գան օր մ'իրենք խօլուքը պառկին .
«Անխի՛ղճ անկրօններ, կղե՛ր չըլան գէ՛թ
«Որոնք ոճիրներ գործելու վարպետ» :
Մենք հարիւր հոգի ամենքնիս բոլոր,
Շիտակ ուղղուեցանք քայլերով մոլոր
Հատեմ քէօյ, անկէ ալ Սանճագ թէփէ
Արեւն ալ վերէն մեզ կ'այլրէ, կ'եփէ . . . :
Հարիւրապետ մը կար այնտեղ Սաղիմի,
Չը գիտեմ թէ ցարդ այդ մարդը կ'այլրի՞ .
Ըսաւ ինձ մէկ կողմ, դու այս քապուէն
Խորհէի ինքնիս, խեղճ Հայեր, ո՛ւր են :
Պօլիսէն քչուած աշխարհի մէկ ծայր,
Լեռան մը գլուխ, ո'չ տուն կայ, ո'չ ծառ,
Ո՛չ ջուր կայ այնտեղ կ'ըսեմ և ո'չ օդ
Լոկ չարչարուելու զրկուած ենք հոգ . . .
Հինգ հարիւր մարդիկ՝ Հայ, Յոյն, Հրեայ, Թուրք,
Մարդկային ամէն իրաւունքէ զուրկ,
Ձեռքերնին բահ, բրիչ առած ամէն օր
Ճամբայ կը շինեն զերդ Գերի Զինուոր :
Գօլաղասի մը կար այստեղ Հասան,
Կեանքին մէջ ատող մարդիկներ զազան
Սա' էր Հայասէր, բուն Սօսիալիստ,
Ըսաւ՝ մ'աշխատիր դուն, ըրէ հանգիստ :
Զարմանքով տեսայ, որ մարդն այս բարի,
Զայրոյթով դէմն իր ցեղին բարբառի .
Իր քով կանչէր զիս ամէն առաւօտ,
Ու թէյ հրամցնէր առած զիս իր մօտ :

Օր մըն ալ տեսայ, սուրճ տ է մի իրաւ
Նոր խումբ մ'ալ եկաւ, մէջ Ձիֆթէ-Սարաֆ,
Ակնոցը քիթը՝ կռնակը մախախ,
Ծո՛, ա՛ս ալ Ձինուոր, ըսի, ծո՛, հէյ վա՛խ...:

Մարդ մը որ շարժած էր միայն գրիչ,
Երկու օր վերջը տունին ձեռք բրիչ.
Ըսի, հէ՛յ Աստուած, ինչ փորձանք օր է,
Որ Հայ Գրագէտ գայ հո՛ս հող փորէ:

Բայց սա՛ ութ օրէն կրցաւ տալ պէտէյ,
Եւ երթալ իր տուն ուղածը ուտե՛լ,
Իսկ ինծի պէսներ տկար ու անկու՛տ,
Մնացին ձեռքը Չավուշին անգութ:

Ճիշտ երեք ամիս մնացի անտե՛ղ,
Հիւանդացայ բայց չառի ո՛չ մէկ դե՛ղ,
Մինչև որ դարձայ ես Պօլիս մէկ օր,
Յուսահատ, տրտում, նաև գլխիկոր:

(Շարունակելի)

ԴԺԲԱԽՏ ՍԱՐԿԱՒԱԳ

ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԻՆ ԿԱՅՍՐԻ ՄԸ
ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՆԿԱՐԸ

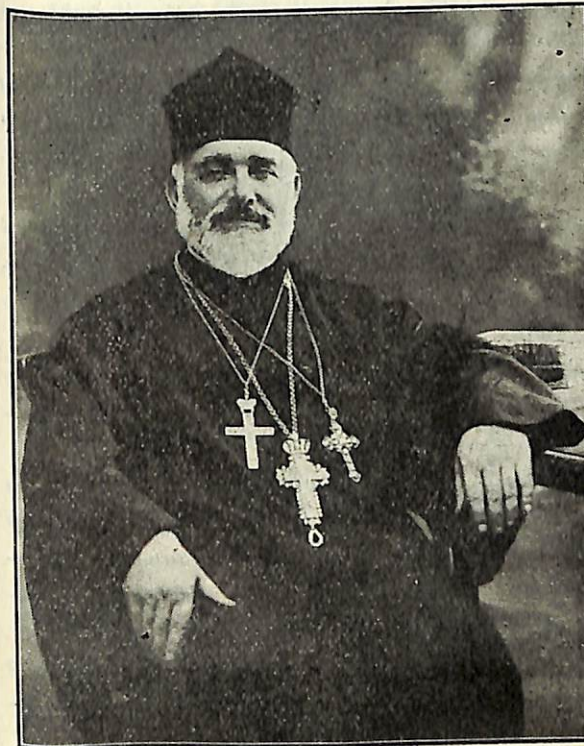
Սա կը ներկայացնէ Չինական
Նախկին կայսրերէն մէկը, որուն
այո նկարը գտնուած է վերջերս
Բեֆինի Կայսերական պալատան
մէջ:

ԼՕՍ ԱՆՃԷԼՕՍԻ ՀՈՎԻԻԸ

— ՏԷՐ ԱՏՈՄ ՔՍՀԱՆԱՅ ՄԵԼԻՔԵԱՆ —

Ծննդեան աւագանի անունով ծանօթ բնիկ Մանխացի այս
հոգեւորականը ծնած է 1876 Մայիս 25ին:

Իր նախակրթու-
թիւնն ստացած է
Իզմիրի Ս. Մես-
րոպեան վարժարա-
նը, 1894—97 մնա-
ցած է Երուսաղէմ
Ժառ. վարժարանը
իրրե աշակերտ և
ապա իբր ուսուցիչ
նոյն Ժառանգաւո-
րացին և եղած է
բաւական ժամա-
նակ իբրե Դպրա-
պետ Ս. Յակոբ-
եանց Մայրավանքի
Մայր Տաճարին: Ա-
մուրի կղերականու-
թեան ջերմ համա-
կիր մը չլլալուն՝
սկիզբի մէկ օրէն՝
որոշած էր քահա-
նայանալ և առ այդ

նախ տոնանացած է 1898ին Նուիրական քաղաքէն վերադարձած
ըլլալով Իզմիր, և ուր 1899—12 վարած է Բարափի Ընկերութեան
մէջ քարտուղարութեան պաշտօնը:

1912ին անցած է Ամերիկա Ֆրէզնո, ու հոն՝ Հայ Եկեղեցւոյ
Դպրապետութեան պաշտօն վարած է մինչեւ 1917ին, օժտուած ըլ-
լալով՝ քաղցրալուր, ուժեղ ու յորդառատ ձայնով մը: Իր Դպրու-
թեան Աստիճանը ստացած է նախապէս Կիլիկիոյ Տ. Սահակ Կաթո-
ղիկոսէ՝ երբ այս վերջինը արդէն Ս. Յակոբեանց վանքի լուսարա-
պետն ըլլալով՝ միեւնոյն ատեն Ժառանգաւորաց վարժարանի վե-

րատեսուէն ինչ կրօնաբարոյական դաստիարակութեանց Ուսուցիչն ալ էր արդէն: Ուրարակութեան աստիճանն ստացած է Դուրեան Պատրիարքէ, երբ այս ալ իզմիրի Առաջնորդն էր նախ քան իր Պօլսոյ Պատրիարք ըլլալն...: Իսկ Քահանայութեան աստիճանն ստացած է 1917 Մարտ 17ին Բարգէն Սրբազանէն Լօս Անճէլօսի թեմին վերայ: Տէր Ատոմ Քենյ. Մէլիքեան իբր Գալիֆօրնիոյ հասարակութենէն սիրուած ու յարգուած եկեղեցական՝ պատուուած է գունազեղ մանիշակագոյն ծաղկեայ փիլոնով մը Ամերիկայի Առաջնորդ Տիրայր Արքեպիսկոպոսէ, մինչ լանջախաչ կրելու իրաւունք ստացած՝ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Տ. Գէորգ Կաթողիկոսէ, Արծաթեայ լանջախաչ մըն ալ Ամերիկեան Կաթողիկ եկեղեցւոյ ներկայացուցչէն: Իր մայրենի լեզուին չափ քաջ գիտէ Յունարէն, Ֆրանսերէն, Թուրքերէն, Անգլիերէն ու Իտալերէն:

Տէր Ատոմ իր բարեհամբօյր ու սիրաշահող նկարագրով մեծարուած է և իրր գրասէր անձ, յաճախ թղթակցած է հայ թերթերու Դպիր ծածկանունով. սա աշխարհաբարի վերածած է մեր հայ եկեղեցւոյ գրաբար գրուած Պատարագամատոյցը:

Իր անդուլ տքնութեան և անխոնջ ջանագրութեան շնորհիւ արդիւնքն է Լօս Անճէլօսի Ս. Խաչ եկեղեցիին կանգնումը, իր կատարած հանգանակութեան իսկ արդիւնքով:

Տէր Ատոմ 1929 տարւոյն մէջ ընդհանուր Ամերիկայի Հայ Ժողովուրդի կողմէ Նրուսաղէմի Պատրիարք Դուրեան Սրբազանի յիսնամեայ Քահանայութեան ու Գրական Յօրեղեանին առթիւ Պատգամաւոր կարգուած, նախ այցելեց Աղեքսանդրիա և անկէ Նրուսաղէմ և ապա վերադարձաւ Ամերիկա իր հօտին մօտ:

Տէր Ատոմ Քահանայի այցը խոր տպաւորութիւն մը թողուց տեղւոյս. Հայ Գաղութին վրայ՝ իբրեւ իրապէս արժանաւոր Քահանայ:

ՀԱՐԻԻՐ ՄԵԿ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՅԸ. — Գանասայի Համիլթըն ֆաղախն մէջ կը բնակի 101 տարեկան հայ մը որ կը կոչուի Մարտիրոս Թօյեան, ու երբեք անգամ ըլլալով նոր սկսած է ունենալ երկու արմատով ակռաներ իր երկարակեաց այդ տարիքին մէջ:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ
Իրաւագէս (Նիկոսիա)

Նուպար Մագուսեան, երիտասարդ իրաւաբան մ'է որ ծնած է Նիկոսիա, և մասնագիտութեան տարած է պատմագիտութիւնը: Տարիներէ ի վեր մատուցական լուրջ սերտողութիւններու հետեւելով, Կիպրահայութեան մատուցականներուն շարքին կը գտնուի: Հայ բերքերուն յար կ'աւսասակցի, գրելով ոտանաւորներ ու գրական կամ պատմագիտական յօդուածներ:

Պր. Նուպար Մագուսեան, ինքնաւսուցումը զարգացող լաւագոյն կիպրահայ երիտասարդն է:

Վարդ մը կ'ուզեմ երկններանդ
Վարդ մը կ'ուզեմ հոտաւէտ,
Յեղաշրջող նրբերանդ
Զգացումներս առ յաւէտ...:

Վարդ մը բերէք ինձ բողբոջ
Վարդ ցուցուցէք հեշտաբոյր
Եւ պի'տ տեսնէք դուք ամբողջ
Հոգւոյս երանգն կաթնաթոյր...:

Թող զարդարուին Ձեր սրտին
Զգացումներն դեռաբոյս
Ու թող վարդերն հեշտածին
Դառնան ձեզի մէջ մէկ յոյս...:

Նիկոսիա, Կիպրոս

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ

Կ'այրի հողիս հուրով մ'աննշմար
Որ կը հիւծէ էութիւնս համակ ,
Սիրտս բոցավառ այրի անդադար
Երբ զգայ սէրն կոյսին անապակ ,
Ցայտուն ու զուարթ . . . :

Դալար դաշտերն ծաղիկի բոյրով ,
Դիւթեղ սահանգն գետին կարկաշիւն ,
Դաշնակցին սին հոգւոյս անխըռով
Երբ լսեմ իր հանդերձին շրջիւնն ,
Որ ինձ ուղղուի . . . :

Կամքիս ուժէն իսպառ զրկուած
Դեգերիմ յար շուրջը իր մօտիկ ,
Ձքնաղ դէմքին իմ սրտին սիրած
Արփազեղ տեսքն պահելու յուշիկ ,
Վասն իմ անձին . . . :

Թո՛ղ ազատիմ ապրիմ բերկրանքով
Աղիողորմ ցաւէն իմ սրբտին
Թէն ջանամ ցոյց տալ թէ կ'ատեմ
Հոգւով սակայն ստրուկ եմ լռին
Սիրոյ հոգեզմայլ . . . :

Նիկոսիա, Կիպրոս

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ

ԱՐԾԱԼՈՅՍ

Ծովակն անա՛ փրփրերի ,
Ու սատափն իր տամուկ ,
Ջերդ ամպրոպ մը բորբոքի,
Շարժումներով ալեծուփ . . . :

Մինչ արեւուն վառ դիւթեղ ,
Ոսկի շողերն կը ժայթքեն ,
Կոհակներն բիլ անեղ ,
Պայծառ բոցով պաղպաղեն . . . :

Ահա՛ լաստեր յամրաքայլ ,
Կ'ընթանան յար դէս ու դէն ,
Ու նաւավարն անայլայլ ,
Որ կը ժպտի իր սրտէն . . . :

Ալիքներուն տեսքն զուլայ ,
Արեւն Տիտան բոցակէզ ,
Ինձ կ'աւետեն հոգեզմայլ ,
Արշալոյս մը սրտակէզ . . . :

Նիկոսիա, Կիպրոս

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ

Մէքր Թեօփիլեան՝ սպիտակագլուս , աջէն՝ Նկարիչ Ե. Տեմիրեան ,
ձախէն՝ Նկարիչ Վահրամ Մանավեան , ձեռնի ծնօցին՝ Սարկաւազ ,
Աղեփսանդրիոյ Մեփի ծովափին վրայ :

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԲԱՍԹԵՑՈՒ

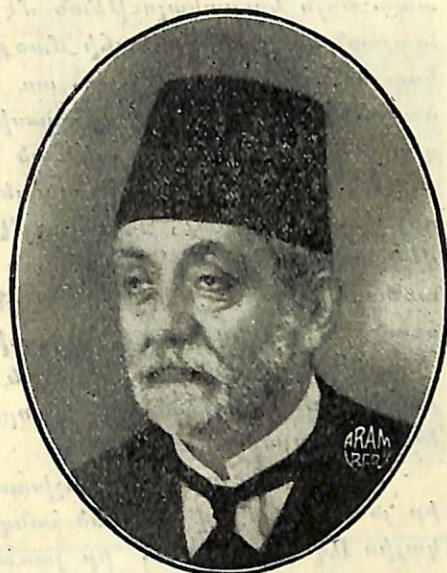
Բժշկութեան Աստուածք

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՏԱՍՐ ՊԱՏՈՒԻՐՆԵՐ

1. Ունեցիր Սեփական բժշկիդ :
2. Ծննդեանդ տարեդարձին ամբողջական բժշկական քննութիւն մ'անցուր :
3. Հիւանդութեանդ պարագային առանց ժամանակ կորսնցնելու բժշկիդ դիմէ ,
4. Հիւանդութեանդ վերաբերեալ ո՛ր և է գաղտնիք բժշկիդ մի՛ պահեր :
5. Եթէ ուրիշ բժշկի մը կարծիքն իմանալ կ'ուզես , սեփական բժշկիդ ձեռքով կատարէ այդ խորհրդակցութիւնը :
6. Գործադրէ բժշկիդ բոլոր թերադրութիւնները :
7. Մի՛ բամբասեր բժշկիդ և մի՛ թողուր որ ուրիշներ բամբասեն զայն :
8. Յարգէ բժշկիդ , որպէսզի յարգուիս :
9. Ընտանիքիդ անդամներէն մին նկատէ բժշկիդ :
10. Ներողամիտ եղիր բժշկիդ , մարդկային թերութիւններուն հանդէպ :
10. Վարձատրէ՛ բժշկիդ :

ԲԺ. Ա. ԱԲԷԼԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ԳԱՐԻԷԼ Գ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ (*)

ՏՕՔԹ. ԳԱՐԻԷԼ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Հայ բժշկութեան նահապետը՝ Տեար Տօքթ. Գազանճեան ծնած է Բերա 1861 թուականներուն . իր նախակրթութիւնն ըստացած է Բերայի Ս. Երրորդութեան վարժարանին մէջ , որ մեծ հրգեհին այրած է , ապա անցած է Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ վարժարանը (այժմեան Կեդրոնականը) , որ նմանապէս հրոյ ճարակ եղած է , որմէ յետոյ նոյն միջոցին յաճախած է Պէշիքթաշի Մաքրուհեան երկսեռ վարժարանը : 1877ին մտած է Պօլսոյ Բաղաքային Բժշկական վարժարանը , ուրիշ փայլուն վկայականով մը դուրս եկած է , մինչ այդ , իր շրջանին երկու տարի մնացած մէկ կողմանէ վարժարան յաճախած և միւս կողմանէ իր արուեստին գործնական ճիւղին հետեւելու փափաքով Բերա Թաքսիմի Ֆրանսական Հիւանդանոցի բժշկապետ Տօքթ. Տէլանքուռի և թէ Սիրքէճիի բժշկական վարժարանի օրէրաթէօր Տօքթ. Արիսթիտի Բաշայի աշխատակցած է : 1884ին շրջանաւարտ և իր բժշկական վկայականն ստացած է իր նիւթական անձկութեան մէջ՝ ինքնաշխատ ջանքերով լրացնելով իր բժշկական ուսանողի շրջանը :

(*) Իր ճնողքն են եղած Մահեստի Գասպար եւ մայրը Մհա.ի Եղիսաբէր . այս վերջիցը հակառակ բոլորով իր զակիկն ուսման հետեւելուն՝ յաճախ կը հեղեղէ . «Շա՛ս կարդաս վարդապետս՝ պիտի բլաւա . . .» եւ կը յորդորէ զայն արհեստաւոր դառնալ եւ դրամ շահելով իր ամբողջ գոյնը :

Հայրը Մհա.ի Գասպար՝ «Թող տուր , կնիկ , որ կարդայ տղան , կը հեղեղէ հակառակ անոր որ երկուքն ալ անգիր եղած են իրենց ժամանակին :

որմէ անմիջապէս վերջ, նոյն տարւոյն մէջ կառավարութեան հրամանաւ իզմիրի Կուսակալութեան մէջ (Էօտէմիշ) կոչուած է Թաղապետական բժշկութեան պաշտօնին, զոր վարած է երկու տարի, ապա նոյն կուսակալութեան մէջ դարձեալ (Քրքալաճ) հինգ տարի պաշտօնավարած է, խղճի մտօք իր ցեղին ու հանրութեան օգտակար հանդիսանալով միշտ, առ այս իր պաշտօնին մէջ միշտ հոգածու եղած է և ունէ պատասխանատուութեան չէ ենթարկուած, զոր ի պաշտօնէ յիշատակուած է իր կենսագրական վկայագրերուն մէջ, 1891ին դարձեալ Թաղապետական բժիշկ անուանուած է Պոլսոյ Վոսիփորի վրայ, Պէյքօզի մէջ, և այս տեւած է ճիշդ երեսունըվեց տարի։ Տօքթ. Գազանճեան իր այս երկարատեւ, բարւօք պաշտօնավարութեան համար Տեղւոյն կառավարութեան կողմէ պատուընուած է Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէի, նոյնպէս Չորրորդ կարգի Օսմանիյէի պատուանշաններով և Քաղաքային Երրորդ աստիճանի բարձրացման արժանացած, որոնք պաշտօնապէս արձանագրուած են իր վկայաթուղթին մէջ։

Այսքան յոգնաշան աշխատութենէ վերջ Տօքթ. Գազանճեան իր յօժար կամքով կոչուած հանգստեան՝ եկած հաստատուած է ներկայիս Աղեքսանդրիա, իր յառաջացած տարիքին մէջ նուիրուած ըլլալով հանրային բժշկութեան՝ ըլլալով միանգամայն Աղեքսանդրիոյ Աղքատախնամի բժիշկը՝ մեր հայ աղքատիկ հիւանդները դարմանելով ձրիօրէն։

ՅՕԴԱՑԱԻ ԴԷՄ. — Կարելի է յօդացաւը կատարելապէս բուժել, առատ կարող (քէրէվիզ) ուտելով։

Կարողը պէտք է լաւ մը ջարդել, մանրել ու խաշել՝ մինչև որ կակուղնայ, յետոյ ջուրը խմել։

Նոյնպէս առնել կաթ, մէջը դնել քիչ մը ալիւր և մշկընկոյղ։ Բոլորը մէկ աւելցնել խաշած կարոսին վրայ՝ հացի կտորներով եփել և ուտել, եթէ ոչգէք՝ խաշած բաթաթէսով (հողկիթ) կ'ուտէք։ Փորձեցէք և յօդացաւի ամէն տեսակ նեղութիւններ մի անգամ ընդմիշտ պիտի անհետին սոյն կերակուրին ճաշակումէն վերջ։

ՏՕԲԹ. Ն. ԳԼԸՃԵԱՆ

— Նոյն ինքն՝ հմուտ անձ,
Ուղղամի՛տ, վեհանձ,
Բժիշկ մ'է հարսա՛ր,
Որ արեւ կարդար...:

— Ինք՝ խոհուն ու լուրջ,
Խիղ սփռող իր օտւրջ։
Աչկունքն իր՝ դիտա՛կ
Սա՛ հանրագիտակ։

— Նոյն ինքն ի մի բան
Մէկ տալարան
Իրապէս է ա՛ն,
Մարդ մը դրակա՛ն։ —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՐՃ ԽՐԱՏՆԵՐ

* * Առողջապահական օրէնքը յարգելու համար, խորհուրդ կուտամ երիտասարդներուն 30 տարեկան ամուսնանալ և օրիորդներն՝ 18 տարեկան։
ՊՂԱՏՈՆ

* * Ծովը կամ պահեցողութիւնը մոլութեան մահն է, առաքինութեան ձայնը, կորովի աղբիւրը և բոլոր հիւանդութեանց դարմանը։

* * Թոքերով և մորթով է որ զլխաւորաբար կը ծերանանք, հսկենք անոնց առողջութեան։
ՊՈՒՇԱՐԴԱՅ

* * Ծնելու նման մեռնիլն ալ բնական բան մըն է, և մարդ կարելի է աւելի կը տառապի ծնած ժամանակ քան մեռած պահուն։
ՖԻ. ՊԱՔՈՆ

* * Գրեթէ բոլոր մեծ գիտունները ջուր միայն խմած են։
ՏՕԲԹ. ՅԼԷՕՌԻ

* * Գինիի չափաշանց զործածութիւնը մարտողութեան կը վնասէ։
ԲՐՕՖ. ԲՈՒԺԷ

* * Եթէ կ'ուզէք առողջ ըլլալ, հեռու կեցէք բժիշկէն ու դեղագործէն !
...

ՏՕՔԹ. Կ. ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԻ

Համայնագէս, լեզուագէս,
Բարեհամբաւ, շի՛ք, գօգէ՛ս,
Ներհուն բժիշկ, ՎԻՐԱՌՅԹ.
Սա շատերու սայ կեանք, ոյժ,
Ու դարմանէ, մանաւանդ,
Ամեն կարգի իսկ հիւանդ,
Որ ստանայ իր ուժեր.
Սա՛ է նոյնպէս ԱՔՈՒՇԷՕՐ,
Ըլլալով ինք ի մի բան՝
Ներսի, դուրսի ԱԽՏԱԲԱՆ:

*** Եւր ամուսնութիւնները շատ գէշ կ'ազդեն սերունդին վրայ:
*** Օգտուեցէք զարնան առաւօտեան մաքուր օդէն և ծծեցէք կուշտ ու կուռ. դեղերուն ամենէն զօրաւորն է: ...
*** Օգը շնչառութեան հացն է: Այս հացը ուտելու տեղ կը շնչուի. ահա տարբերութիւնը: ՄԱՔՍ ՍԻՄՕՆ
*** Շնչուած մաքուր օգը աւելի օգտակար է քան սպառած կերակուրը:
*** Զուարթ մարդոց հետ ճաշեցէք, բնաւ անմարսողութիւն չպիտի ունենաք: ԹԻԻՐԼԷՐ
*** Մէկ հաւկիթը բաւական է, երկուքը օգտակար, երեքը չափազանցողութիւն: ...

ՏՕՔԹ. Գ. ՎԱՐԴԵՐԵԱՆ

Գահիրէի Հայ Գաղութին ծա-
նօթ դէմքերէն Տեար Տօքթ.
Վարդերեան՝ որդի Տէրէվանքեան
Արթին Էֆէնտիի (մեռած աք-
սորի մէջ), ծնած է Կեոարիւ,
ուր Ս. Կարապետի Վանքին վար-
ժարանին մէջ ստացած է իր
նախակրթութիւնը Պալեան Տըր-
դատ Եպիսկոպոսի առաջնորդու-
թեան օրերուն, և ապա իր պա-
տանեկան հասակին մէջ անցած
է Պօլիս և մտած է Պետական
Հուգուզի վարժարանը, զոր շա-
րունակած է միայն երեք տարի:
Մտած է հուսկ յետոյ Բժշկական
վարժարանը և 1919ին բոլորած
է իր ուսանողութեան շրջանը, փայլուն վկայականով մը դուրս
գալով անկէ:

Տօքթ. Վարդերեան պատերազմի ահաւոր շրջանին պաշտօ-
նավարած է Պօլսոյ Կիւլհանէի և Գատրկայի հիւանդանոցներուն
մէջ, ու 1923ին՝ այսինքն Բէմալական գրաւումի ժամանակ Պոլսէն
անցած է Եգիպտոս (Գահիրէ) ուր հաստատուած է վերջնականապէս
և ուր քիչ ժամանակի մէջ գեղեցիկ համբաւ մը չինած է իր ա-

*** Ձեր բժիշկը դուք եղէք, սակաւակեր եղէք և ջուր
խմեցէք: ՀՈՅՄԱՆ
*** Կ'ուզէ՞ք 80 տարեկան ապրիլ, առէք քիչ կերակուր և
ըրէք շատ շարժումներ:
*** Կերակուրդ պակսեցուր, կեանքդ կ'երկարի:
Հաւաքեց
ՏՕՔԹ. Մ. ՄԱԼԱՔԵԱՆ

ԴԱՐԱՒՈՐ ՄԱՐԴԷ. — Աշխարհի ամենէն ծեր մարդը կը գըս-
նուի Չինաստանի ճաւաղային Կիսուան գաւառին Քայնսիոն քաղաք:
Սոյն ալեւորին անունն է Լի Չինկ Եուն եւ իր տարիքն է 252, այսինքն
ծնած է 1667 թուականին եւ տակաւին ողջ է:

ռաներ, որ ոչ թէ 4 կրամ, այլ 4 տրամ թարախ կը զրկեն իրենց ստամոքսին և արեան դրուժեան, այն ալ օրական ոչ թէ տարեկան։ Ակռաները մարմնոյն մէկ մասը ըլլալով կապուած են ոսկրային, մկանային, ջրային, արեան հիւստածքներով ընդհանուր մարմնոյն հետ։ Ակռաները կրնան աղդել կամ աւելի ճիշտը վարակել մարմինը գլխաւոր երեք միջոցներով։ 1. Լինտերով, 2. Բերանի բարակ թաղանթի միջոցաւ, 3 Ունեցած ոսկրային, արեան և աւշային դրուժիւնով։ Մի մոռնաք որ բերանը ամենաշարմար գետինն է միքրոպներ աճեցնելու և զարգացնելու համար. միքրոպը կ'աճի տաք, մուշ, թաց և աղտոտ տեղերու մէջ, ինչ որ այս բուրբ կը ներկայացնէ մեզի մեր բերանը։

Միջրուպները բերանի բարակ թաղանթներէն ստամոքսի, աղիքներու, ծծող բլիշներու միջոցաւ կ'անցնին արեան մէջ, ու կը թունաւորեն արիւնը և յառաջ կը բերեն ընդհանուր անարիւնութիւն։ Արեան մէջ անցնող միջրուպները և թարախները բերան կոչուած նախադուռէն կը յարձակին սրտին վրայ ու կը յառաջացնեն շատ մը հիւանդութիւններ։

Ուերմն բերնէն գացող ամէն մի քրոպ և թարախ կը վարակէ իր մօտիկ շրջանակի գործարանները և ընդհանուր մարմինը :

Շնչափողը, Խռչակը, Նշագեղձը, Աչքերը, Ականջը, Աւշա-
նօթերու բորբոքումը, Մարսողական գործարաններու վարակումը,
Արեան հիւանդութիւններ, Սրտի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ,
Ջղային խանգարումներ, Յօդերու ցաւ, Յօդերը մարմնոյն մէջ զըտ-
նուած ամենատկար մասերէն մէկը ըլլալով, բերանի պալարների
և միքրոպներին արշաւանքի առաջին ոտքի կոխան եղող մասը
կ'ըլլան. հաշուած է որ յօդացաւերու մեծագոյն տոկոսը փտած և
թարախոտ ակռաներու արդիւնքն են :

Տօքթ. Տարուին և Փըթիթ բուժած են շարաւոտ ակռաներ
քաշելով, մէջքի, մտքի, գլուխի ցաւեր, և դաշտանի անկանոնու-
թիւններ: Մի մոռնաք որ ներկայիս Ամերիկայի յիմարանոցներու
մէջ հաստատած են ատամնաբուժական քլինիքներ, որով բուժած
են շատ մը յիմարներ, լուսնոտներ, մեղամաղձոտներ, և այսպէս
երբ հոգ կը տանինք մեր ակռաներուն կը նշանակէ հոգածու կը
գտնուինք մեր թանկագին դրամազրուսը եղող մեր առողջութեան:

ՏՕԲԹ. ՊԵՆԿԼԻ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՆՄՈՅՇ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՂԱԶԱՓՈՒԹԵԱՆ

— ۷۶۹۵۷ —

Ձեր արտերուն գուրգուրանքին արձագանքը կ'ըլլամ ես .
 Ձեր հոգիներն անեղութեան դամբաններէն դարբնուած՝
 Կուգան լըռիկ հոս փերուիլ , եղջանկութեան օրրանին ,
 Հաւասացեալ կուսանց նման , ժպիտ ծիծաղ ջամբելով :
 Շարա՛ն, շարա՛ն դուք այս գիշեր, հոս կը դիմեք խնդազին.
 Կոյս լռութիւն մ'ընկերանայ ձեր յոգնաբեկ փայլերուն .
 Ուխտաւորներ էք ամենեղ ալ, այն ճանաւին սրբութեան՝
 Ուրկէ Առտուած մեզ աւանդեց զգացումն Անմեղին ,
 Ու համարսին վեհութեան , անեղագոյ բարբառով .
 Եկե՛ք հանգչի՛լ բազինիս մէջ , ո՛վ դուք յոգնած հոգիներ,
 Կնդրուկ, զըմուռս կաթեցուցեք, ձեր տարփասեց արտերէն:
 Ու խմբովին, հոգեպատար, սեռ հաւաստով մը միասիք ,

Դուք այս գիշեր հոս կը դիտեք, երկու ծաղիկ արտերուն
Նախասօնակ միացման, կոյս սերերու հետեանքին .

Ձի ապագան անոնց հոգւոյն, ջինջ արիւնէն անարատ
Յաղթականներ պիտի կերտէ, վաղուա՛ն համար պայքարող .
Ու աշխարհի տառապանքին, միշտ հաւատով սիրական,
Երջանկութիւն պիտի բերեն, իրենց բոյնը տարածին
Ուր աղօթքի պիտի փութան ապերջանիկ հոգիներ ,
Դեպի Սիրոյ, փառքի անդին, երջանկութեան որդանին :
Բագինիս մէջ հանգչիլ եկե՛ք, ո՛վ դուք յոգնած հոգիներ,
Կնդրուկ զբոսնուս կարեցուցեք, ձեր տարածեցէն արտերին:

Աղեքսանդրիա, 15 Յուլիս 1918

ՏՕԲԹ. ՊԵՆԿԼԻ

ԵՂՆԳԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Սպիտակ նշան մը եղունգին վրայ՝ դժբաղդութեան նշան է :
Դեղնած կամ կապարագոյն եղունգները մեղամաղձոտ անձը
կը ցուցադրէ :

Հայն եղունգները նշան են բարի, ազնիւ ու ամէկոտ բնաւորութեան :

Նեղ եղունգ ունեցողները փառասէր ու կռուասէր կ'ըլլան :

Պատերազմէ ու եռուզեռէ խորթողներ ու զինուորականներ
միշտ կարմիր ու բժաւոր եղունգներ ունին :

Մտին մէջ բուսնող եղունգներ ցոյց կուտան զեղխութիւն ու
ու անառակութիւն :

Խիստ դեղնած եղունգ ունեցողներ ենթակայ են միշտ ֆիզիկական
տկարութեան և կը հալածուին իրենց բարեկամներէն ու
դրացիներէն :

ՊԱՂԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՏՕԲԹ. Խ. ԳԱՆՆԱՆ

Պաղառութիւնը հիւանդութիւն է, սակայն հինէն ի վեր
կարեւորութիւն տրուած է, և
ստոր համար է որ դարմանումն
ալ պարզ մնացած է : Վերջին
տարիներու մէջ միայն, այդ հիւ-
ւանդութեան քիչ մը կարեւորութիւն
տրուած և բժշկական հե-
տադասութեամբ անոր միջոցով
ալ գտնուած է : Վերջին հետա-
զոտութիւններու միջոցին զբա-
նուեցաւ նաեւ թէ պաղառու-
թիւնը ինչ գէշ երկրորդական հիւ-
ւանդութիւններ երեւան կրնայ
բերել :

Պաղառութիւնը յայտնի կ'ըլ-
լայ հետեւեալ նշաններով .

Քիչ մը մասեկ որուն կը յա-
ջորդէ թեթեւ տաքութիւն մը 37° մինչեւ 38°, 50, գլխի ցաւ, ջուրի
պապակ, ախորժակի դադրում, պնդութիւն, քիթի վազուք, փը-
ռընքառուք, կոկորդի ցաւ, ձայնի փոփոխում և երբեմն ալ հազ :
Սակայն զլխաւոր նշանը հարբուխն է : Քիթի միջնորմներուն մէջ
բորբոքում մը կ'սկսի, չընկալալ թաղանթը կ'ուռնայ, կը կար-
մըրի և երբեմն այս բորբոքումը ականջներուն, աչքերուն և քի-
թին բոլորակաբար գտնուած խորշերուն մէջ կ'երկարի, կոկորդին չըն-
չափողները և թոքը երկարելով կարգ մը երկրորդական հիւանդու-
թիւններ ալ կրնան երեւան գալ :

Մարդիկ շատ աւելի հիւանդ կ'ըլլան պաղառութեամբ քան
ուրիշ պատճառով : Միջին հաշուով ամէն մարդ տարին երեք անգամ
պաղ կ'առնէ և ընդհանրապէս եղանակներու փոփոխութեան ատեն
անզգուշ ըլլալով և կամ անձնապէս պաղի ենթարկուելով :

Պաղառութիւնը կը տարափոխուի մօտիկ յարաբերութեամբ :
Նոր հարբուխ առնողի մը քիթն հոսումներուն մէջ շատ առատ կը
գտնուի հարբուխի միջոցով : Սովորական խօսակցութեան միջոցին

քթէն ու կոկորդէն թռած մանր, փշուր կաթիլները կրնան ցրուիլ մինչեւ 20 ոտք հեռաւորութեամբ:

Հազալու և կամ փռնքտալու ատեն անհամար փշուր կաթիլներ կը թռնին շրջակայի օդին մէջ, այնպէս որ կառքի մը և կամ սենեակի մը մէջ երբ մէկը կը հազայ կամ կը փռնքտայ, բնական է որ իր մօտ գտնուողներ բոլորն ալ կը շնչեն անոր քթէն կամ բերնէն թռած փշուր կաթիլները: Այս է պատճառը որ նոյն ատեն նոյն շրջանակին մէջ շատ մը պաղ առնողներ կ'երեւնան: Հարբուխի բռնուողի մը առաջին 24 ժամերը ուրիշները վարակելու ժամերն են: Այն օրը կը վարակուին բոլոր անոնք որ վարակուողին մօտը կը նստին կամ կը կենան:

Այդ ժամերուն քթի խորշերուն մէջ թէ հարբուխի միքրոպը և թէ ուրիշ շատ միքրոպներ կը գտնուին: Շնչառական խողովակներու բորբոքած, ուռեցած և պատռուածքներ գոյացած միջոցին որ ատեն մարմնոյն ալ տոկունութիւնը (Resistance) պակսած կ'ըլլայ, ուրիշ միքրոպներ ալ կրնան իրենց ուղը խաղալ:

Ուրեմն պաղառութիւնը կը խանգարէ շնչափողներու արեան շրջանին գրգռութիւնը և կը պատրաստէ գետինը միքրոպներու յարձակման կամ գործունէութեան:

Ուղղակի պատճառը թէեւ միքրոպն է սակայն անուղղակի պատճառը պաղ առնելն է:

Մարդիկ պաղը կ'առնեն երբոր ոտքերնին թաց կը պահեն, բոպիկ քարերու վրայ կը պտտին, մարմնոյն մէկ մասը կամ ամբողջ մարմինը օդի հոսանքի կ'ենթարկեն, երեկոյին կամ գիշեր ատեն մշուշոտ կամ անձրեւոտ օդերուն դուրսերը կը մնան, մանաւանդ անգգոյշ կ'ըլլան երբ ինքզինքնին պաղի ալ վարժեցուցած չեն:

Պաղառութեան գէտ հետեւութիւնները. —

Բորբոքումը կ'երկարի երբեմն քթէն վեր աչքերուն բոլորտիքը գտնուած ռիկային խորշերուն մէջ և քթին երկու կողմերը վերի ծնօտին խորշերուն մէջ և խորշացաւ երեւան կուգայ և կամ կոկորդէն եւսթաքեան խողովակներէն դէպ ախանջները կ'երկարի ու միջին ականջի բորբոքում և շարաւոտ ջուր կ'սկսի հոսիլ ականջներէն: Բորբոքումը մինչև թոքերն ալ կ'երկարի երբեմն և պարզ հազ, թոքատապ և մինչեւ անգամ թոքախտ ալ կրնայ երեւան դալ:

Պաղառութեան դարմանումը. — Պաղառութիւնը շատ կարեւոր հիւանդութիւն մը նկատելու և դարմանումին ուշադիր ըլլալու է:

Առ նուազն 24 ժամ տնէն դուրս ելլելու չէ: Թեթեւ լուծո-

ղական մը (30—40 կրամ հնդկահաղ) առնելու է: Քանի մը օր ամէն առաւօտ 25 սանդիմնոց մէջ մէկ հապ Սուլֆաթ տը Քինին առնելու է: Հազալու կամ փռնքտալու ատեն զգոյշ ըլլալու է ուրիշները չի վարակելու և թաշկինակ մը բռնելու է քթին կամ բերանին դէմ:

Ջուրը փոշիացնող շիշի մը մէջ լեցուր հետեւեալ դեղը և քթիդ մէջ և առջեւ օրական երկու անգամ քանի մը ըոպէ փոշիացուր ու շնչէ:

Phenol	0,50
Borax	4,0
Bicarbonat de Soud	4,0
Solution Sublime 1 ^o / ₁₀₀	30,0
Eau distille	120,0

Ատոնք ընելէ ետք երբ տակաւին հիւանդութիւնը չանհետանար, առանց ժամանակ անցնելու բժշկին դիմելու է:

ՏՕԲԹ. Խ. ԳԱԼԵՆԵՆ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿ ՄԸ

= ԵՐԻՈՊԱԿԱՆ ԱՋԳԻ ՄԸ ԼԵՋՈՒՈՎ. =

Քիւսսօն, Կիւայիսա, Միսմանկօմ, Սէրէթէմ, Չօֆօլօմ

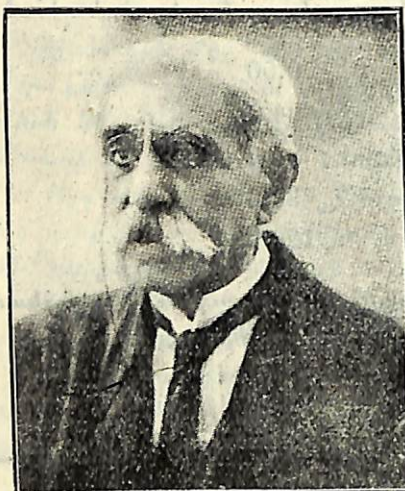
Սոյն հանելուկը առաջին անգամ լուծողը պիտի չտանայ Սարկաւադի Տարեցոյցէն 2 օրինակ:
Դիմել հետեւեալ հասցէին.

MANOUG K. GUIRAGOSSIAN

17, Rue Salah-el-Dine - ALEXANDRIE

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԵԹԵԱՆ

Ներկայ հայ գրագէտներու նահապետ, Բանաստեղծ ու Վիպագիր, ծնած է Պօլիս, ունի ներշնչուած տաղերու քերթուածներ, որոնք լոյս տեսած են Գրական Զբօսանք, Յուզման Ժամեր, երկու հատորներով:

Զանազան պարբերական թերթերու մէջ հրապարակած է վէպեր ու վիպակներ, որոնք կենդանի ու գեղեցիկահիւս ոճով մը խորապէս ուսումնասիրուած տիպարներ կը ներկայացնեն:

Սէթեան հակառակ իր յառաջացած տարիքին՝ երիտասարդ գրողներու կորովով գեռ կը շարժէ իր գրիչը՝ և յաճախ կ'երեւի «Արեւ»-ի մէջ՝ լոյս սփռելով մեր գրական աշխարհին վրայ:

ՄՈՒԿԵՐԷՆ Ա.ԶԱՏԵԼՈՒ ՄԻԱԿ ՄԻԶՈՅՐ

Զը մարտի 1-ին, որոշ քանակութեամբ առնել և հաւանի մէջ ձեռնել ու լաւ մաղէ անցնելէ վերջ, հետը խառնել լաւ կերպով, նոյնքան շաքարի փոշի և այդ խառնուրդը լեցնել թղթի, ափսէի կամ կտակարայի վրայ և դնել զայն մուկերու սերած վայրերը: Ծնորհիւ խառնուրդի մէջ գտնուած շաքարի փոշիին, մուկերը կ'սկսին ազահաբար ուտել այդ բաղադրութիւնը, և այն պահուն որ կերը կը հասնի ստոնց ոտամոքսին մէջ, ստամոքսային հիւթի և խմած ջուրի ազդեցութենէն կ'սկսի վառիլ նոյն առն ոտամոքսի մէջ, աղիքներուն մէջ սաստիկ բորբոքում առաջ կուգայ, որով թունաւորուած մուկերը իսկոյն կը սատկին:

ՃՕՆ ԲԱԲԱԶԵԱՆ

— Ինֆուզուրեան տիպար մը —

Գեղարուեստասէր Ճօն Բաբազեան որ ծնած է Զմիւռնիա 1866 թուականներուն՝ իր նախակրթութիւնն Տեղւոյն ազգային վարժարանին մէջ ստանալէ վերջ, նը-

ւիրուած է երաժշտական գործիքներու նորոգութեան նրրագոյն արուեստին, ու տարիներու ընթացքին թափանցած գեղարուեստի վերաբերեալ զանազան միլզիւններու շինութեան խոր գաղտնիքին: 1863ին կ'անցնի Եւրոպա և հոն կը կատարեալագործէ գեղարուեստի ինքնայատուկ այդ ճիւղը: Թորմհէտէ կ'անցնի Եգիպտոս, ուր կը հաստատէ իր հոգաւոր Դաշնակի տունը, որ քիչ ժամանակի մէջ մեծ համբաւի կը տիրանայ, արժանանալով Եգիպտոսի Պետական թէ

օտար մեծամեծ անձնաւորութիւններու մեծ գնահատանքին:

Իր կողակիցն է եղած գերմանացի Տիկին Ճօն Բաբազեան, — ծնեալ Պէրթա Վէրթ — :

Ճօն Բաբազեանի այդ մասնագիտութիւնը ներկայիս փոխանձուած է իր հարազատներուն Տեարէօթէն և Ժիւլ Բաբազեաններու, որոնք մեծ ձեռնահասութեամբ ի գլուխ հանած են գեղարուեստի այդ ճիւղը, այսինքն միլզիւնի զանազան ճիւղերու նորոգութեան և անոնց վաճառումի սպառման գործը և մինչեւ օրս կը շարունակեն զայն վառ պահելով իրենց հօր անշնչելի յիշատակը որ միաժամանակ պատիւ կը բերէ թէ իրենց և թէ հայ անունին հաւատարապէս:

« Բ Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Մ Ա Ր Դ Ի Կ »

Այս անունով նոր Բնկերութիւն մը հաստատուած է Պերլինի մէջ:

Այս Բնկերութեան երկու սեռի մարդիկ, շատ մը վայրերու մէջ, բոլորովին մերկ կը պաշտեն, մերկ մարմինը գերադաս համարելով մարդուն տուած զգեստէն:

ԱՐԱՍ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՏԵՕՐԷՆ

ՏԷՕԶ ՊԱՆԻՔ ՏՕՌԻԱՆԻ

Ներհուն, ինք քանի,
Հմուտ լեզուանի՝
Տեօզ Պանք ՏՕՐԻԱՆԻ
Տնօրէն Անի:

Եւ քե՛ քանիօն,
Ինք լուրջ ու զգօն,
Ու բարեհամբաւ .
Յարգն իր վարկն՝ անբաւ...

Առաս, գուրն ու սեր .
Անկեղծ ազգասեր .
Ներկուն, մտաւի՛ .
Սա մեկ Պօլսեցի...

Դիրքն ու ձիրքն իր ա՛ն՝
Պատիւ իր անուան,
Նոյնքան մըն ալ բո՛ւն
Պարծանք մեր Հայուն:

ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ OAK LAND,
PONTIAÉ & COMMIS.
G. M. C. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Զուարթ, աշխոյժ,
Բարեկիրք, յոյժ .
Շի քու զօգէք .
Սա՛ լեզուագէտ,
Նոյն ինքն իրօք
Լայնամիտ, ոք
Նամանաւա՛նդ՝
Ինք՝ աւիրն, խանդ՝
Նոյնքան կարի՛,
Բարի, արի՛
Հմուտ ու փորձ,
Լաւ դիրքն ու գործ
Սա գործնական
Վաճառական
Թռչող հեռու
Օրօներու
աժան, Տօկուն՝
Agent ինք բո՛ւն:

DEUTSCHE ORIENTBANK A. G.

Société Anonyme fondée en 1906 par

DRESDNER BANK. Cap. et réserves R.M. 132,000,000
DARMSTAEDTER UND NATIONALBANK „ „ R.M. 115,000,000

Siège Social: **BERLIN**

SUCCURSALES: LE CAIRE - ALEXANDRIE - HAMBOURG

CONSTANTINOPLE (Galata et Stamboul) - SMYRNE.

(EN EGYPTE: ex-Banque Hassan Saïd Pacha)

AGENCES EN EGYPTE:

TANTAH: Mansourah - Mehalla-Kébir.

BENI-SOUËF: Wasta - Bouche - Béba - Fachn - Maghagha -
Béni-Mazar.

MINIEH: Samallout - Abou-Kerkas - Mellawi - Deïrout.

SOHAG: Abou-Tig - Tahta - Guirgua.

Correspondants dans toutes les principales Villes du monde.

TOUTES OPERATIONS DE BANQUE EN GENERAL.

Lettres de Credit sur toutes les Stations Balneaires et Lieux
de Villégiature.

Adresse Télégraphique: "DORIBANK".

ԱՐԾԱԽԻՐ Յ. ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Ծնած է Կ. Պոլիս, յաճախած և աւարտած է Տեղւոյն Պօղոսեան Սպորտային երկրեւ վարժարանը և ապա Փրանսական Լիսէն և ստացած Մաթէմատիկի մասնաւոր վկայականը. ապա հետեւած է ճարտարապետական և ճարտարագիտական մասնագիտութեան և անխոնջ ու անվհատ աշխատութենէ յետոյ՝ փայլուն քննութենէ վերջ, արժանացած Լօնտօնի Միջազգային վարժարանի ճարտարապետութեան ճարտարագէտի բարձրագոյն տիպլօսի:

Անաչառ և խիստ մըրցումէ մը վերջ և առանց ո՛ր և է պաշտպանի ու բարեխօսի յաջողած է գրաւել 1915ին նաւահանգիստներու ու փարոսներու կեդրոնական պաշտօնատան քեֆնիկ բաժնին մէջ ճարտարապետի պաշտօնը և որ մինչև օրս կը շարունակէ մեծ ձեռնհասութեամբ:

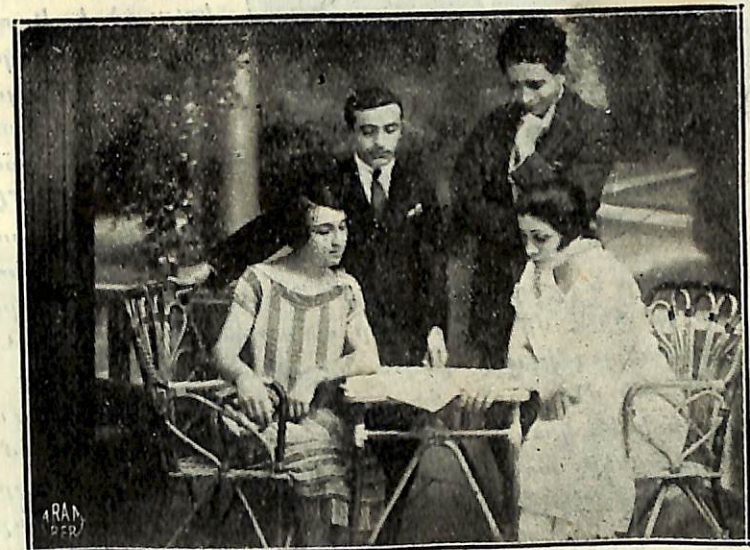
Եզրիպտական նաւահանգիստներու սահմանադէն ներս շինուած կարեւոր և արդիական կառուցումները իր ձեռակերտներն են մեծ մասամբ:

Յիշատակութեան արժանի են նոր հսկայական մթերանոցներ, կայաններ, փարոսներ (Կարմիր ծովու մէջ), պաշտօնատուններ, հրէջներու կայաններ, օդային կայարան, կամուրջներ, նաև Բօռ Նաբօլէօնի բլուրին վրայ պէթօն առմէ Աշտարակը, զոր շինած է Արաբական ոճով և որ կը ծառայէ իբր գիտարան Շոգենաւներու երեւմուտքի նշաններու փոխանակութեան և որ քաղաքիս ամենաբարձր և ամենաշքեղ շինութիւնն է իր ժանին մէջ:

Ուսումնասիրած է նաև հայկական ճարտարապետական ոճը, և հիացումով ու խանդավառութեամբ կը հետեւի իր Կնքահօր՝ նշանաւոր ճարտարապետ ու հնագէտ Տեար Թորոս Թորամանեանի ի լոյս ընծայած մեծահատոր պատկերազարդ հեղինակութեան որ մեզ և թէ օտար գիտական աշխարհի ծանօթացուց մեր հայկական արքայիկ ոճին ինքնայատուկ և յատկանշական գեղեցիկ մանրամասնութիւնները:

Ինք ունի արդիական շինութիւններու համար հայկական ոճով շինած ծրագիրներու հաւաքածոյ մը:

Տեար Կարինեան Եզրիպտահայ Գաղութին պատուաբեր անդամներէն ըլլալով, իր արուեստագէտի արժանիքին հետ կը մարմնացնէ նաև իր անձին վրայ ուղղամիտ ու պարկեշտ անձնաւորութեան ազնիւ նկարագիրը և այս իսկ պատճառաւ զրաւած է նաև հայ և նամանաւանդ օտար բարձր շրջանակներու մեծ համակրանքը որ պատիւ կը բերէ ոչ միայն իրեն, այլ և իր ցեղին հաւասարապէս:

Գօմէսի բաւերախումբ Աղեփանդիոյ
ՕՐ. ՌՕԶ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՕՐ. ԱՍՏՂԻԿ ԵԿԷՆԵԱՆ
Պ. ԱՐՓԻԱՐ ՎԱՐԴԵԱՆ կեդրոնը

ԱՌԱՔԵԼ ՏԻԱՐՊԻ

Բնիկ Խարբերդցի, Ամերիկե-
եան (Եփրատ) Գօլէճի փայլուն
շրջանաւարտներէն ըլլալով, նոյն
հաստատութեան մէջ ուսուցչու-
թեան պաշտօնին կոչուած է ։
Պօլսոյ համալսարանին բնական
գիտութեանց ճիւղին հետեւած
է երեք տարի, սակայն պատե-
րազմը ընդհատած է իր ուսումը ։
Խիստ արկածալից կեանք մը
և զանազան կարեւոր պաշտօն-
ներ վարելէ յետոյ, 1920ին հա-
տատուած է Աղեքսանդրիա ։

ՏԻԱՐՊԻ ԿԵՐՊԱՍԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Անգլիական և ֆրանսական ամենաընտիր կերպասներու ճոխ
մթերք մը, ամենավերջին նորաձեւութիւններով, գոյաւարհաճ ճա-
շակներ գոհացնելու աննախընթաց առիթ մը ։

Ամէն եղանակի յարմար ապրանքներ, խիստ տոկուն և շատ
գիւրճամատչելի գներով ։ Աղեքսանդրիոյ միակ կերպասավաճառա-
տունը, ուր կարելի է միշտ քաւմ ապրանքներ գտնել ։

Սոյն վաճառատունը, չնորհիւ իր ուղղամտութեան, ոչ թէ
թէ միայն ֆաղաքիս, այլ եգիպտոսի զանազան քաղաքներու և
գիւղաքաղաքներու մէջ բազմաթիւ յաճախորդներու կերպաս կը
հայթայթէ քօլի-փօսթալով ։

Փորձ մը միայն կը բաւէ Ձեզ համոզելու ։

DRAPERIE DIARBY
2, Rue de France
Alexandrie

ՀԱՁԱՆԴ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

— — Վկայեալ Մանկաբարձուհի — —
Շուպրա, Հարեք Գլորիոյ քիւ 4

Բնիկ Կեսարացի ։
մատաղ հասակէն տար-
ուած է Պօլին, ուր թըր-
քական 1317 թուին
վկայուած է Պօլսոյ Բը-
ժըշկական Համալսա-
րանէն և ուր 35 եր-
կար տարիներ Ման-
կաբարձութեան հրա-
շալի արուեստը կա-
տարեւագործած է իր
ձեռնհասութիւնը եւ
աշխատակցած է Բրո-
ֆէսէօի Տօքթ. Պէսլիմ

Էօմէր փաշայի ։ Ներկայիս հաստատուած է Գահիրէ, Շուպրա, կա-
մուրջին կից և հոն հիմնած է կանանց ծննդաբերութեան յատուկ
ֆլինիք մը՝ բազմաթիւ անկողիններով ։

ՌԱՏԻՑՈՆ ԵՐԿՐԱԳՆԴԻՆ ՎՐԱՅ

Ռատիօն բոլորովին նորութիւն մը չէ, շատ ժամանակէ ի վեր
հնարուած է սոն, սակայն իր անկազմակերպ վիճակին պատճառաւ
գործադրութեան չէր զրուած, այլ հետզհետէ կազմակերպուելով
համաշխարհային մեծ պատերազմէն անմիջապէս վերջ, սկսաւ գոր-
ծադրութեան գրուիլ սոն, և տարածուեցաւ Եւրոպայի և Ամերի-
կայի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ ։

Կը հաշուուի թէ աշխարհի մէջ Ռատիօյի 3000 կայան կայ,
ժողովուրդին տրամադրելի նոյնպէս հաշուուած է որ 30,000,000
ընդունող գործիքներ կան անհատական տուններու մէջ ։

Ընդունող գործիքներուն շատ պարզ տեսակները կան, որոնք
իրենց քաղաքին և կամ մօտակայ կայաններէն միայն կրնան ստա-
նալ, բայց հոս, եգիպտոսի մէջ, ներկայիս Ռատիօյի կայան չգըտ-
նուելուն պատճառաւ, ստիպուած ենք բաղադրեալ գործիքներ ու-
նենալ, որպէսզի կարենանք Եւրոպայէն բան մը լսել ։

ԵԱՂՈՒՊ ԵԱՂՈՒՊԵԱՆ

ԱՐՏԱՅԷՍ ԱԶԱՊԼԱՐ

Աւասիկ մէկը Ձեզ այն համեստ գէմքերէն որ երկար տարիներէ ի վեր մինչև օրս կը տքնի ու կը տառապի Հայ Գրականութեան և Հայ Մամուլին համար այնքան յամառօրէն, միշտ գոհանալով քիչով ու աշխատելով անտրտունջ յամառայիցն բռնադատեալ:

Ի վարձ սակայն իր այսքան յոգնաշունտ տքնութեան և քրտնաթօր աշխատութիւններուն, ես կը կարծեմ թէ Ազապլար իրեն անկեղծ, բարեխիղճ ու յամառ աշխատաւոր երբէք չէ վարձատրուած Մամուլի ներկայացուցիչներէն, հակառակ որ Գահիրէյնի Հայ Գաղութը այնքան մեծ չքով ու թատերական Հանդէս-ցերեկոյթով մը տօնած է անոր զբաղարութեան 25 ամեայ Յօրեկեանը 1926 Ապրիլ 11ին:

Պ. Արտաշէս Ազապլար ծնած է 1887-ին Տրապիզոնի մէջ. որդին է երզնկացի Մահտեսի Մարտիրոս Ազապլարին: 1895ին հայրը զոհ կ'երթայ հայկական կոտորածներուն և որբացած Ա. Ազապլարը կը ղրկուի Պոլսոյ Ազգ. Փրկչեան Որբանոցը, ուր 5 տարի կը մնայ և կ'ստանայ իր նախնական կրթութիւնը: Մօր ստիպումներուն անսալով, կը ձգէ որբանոցը և 1900ին, գեռ հազիւ 13 տարեկան կը մտնէ «Սուրհանդակ»ի տպարանը, իբրեւ գրաշար, օգտակար ըլլալու համար իր մօրը: Տարի մը վերջ անցած է Պուլկարիա և 4 տարի աշխատած է վառնա հրատարակուող «Իրաւունք», «Շարժում» և «Ռազմիկ» թերթերու տպարաններուն մէջ: 1907ին եկած է Գահիրէ, մասնաւորապէս Գահիրէ հրատարակուող «Լուսաբեր» թերթի տպարանը, և հակառակ անոր որ այդ թերթը այս 19 տար-

ուան մէջ փոխած է զանազան անուններ («Լուսաբեր-Արեւ»), և («Յուսաբեր»), թէ խմբագիրներ և թէ վարչութիւններ, (47 խմբագիրներ, որոնց շարքին և Արփիար Արփիարեան, Սուրէն Պարթեւեան, Երուանդ Սրմաքէշխանեան և Տիրան Քէլէկեան), Պ. Արտաշէս Ազապլար միշտ պահուած է նոյն տպարանին մէջ, որովհետեւ ան եղած է միշտ աշխատասէր, խղճամիտ և անձնուէր գրաշար մը:

Այս կենսագրական սեղմ տողերուն մէջ, կարելի չէ խտացնել Յօրեկեարին քաջած զրկանքներն ու սրամաշուքը, որոնց անենթարկուած է իր արհեստին և պարտաճանաչութեան բերումով: Իր վիճակիցները մինակ կը զգան զանոնք, Ան 25 տարիներէ ի վեր, իր պատանեկան և երիտասարդական եռանդն ու ուժը տրամադրած է Հայ Մամուլին:

GRANDE TEINTURERIE

LA CONFIANCE

MAISON PROFESSIONNELLE

SPECIALITÉ de TEINTURES FINES et de NETTOYAGE à SEC

USINE à VAPEUR: Bab-el-Guédid (Rue Abidos) Tél. 36-00

BRANCHES D'ALEXANDRIE

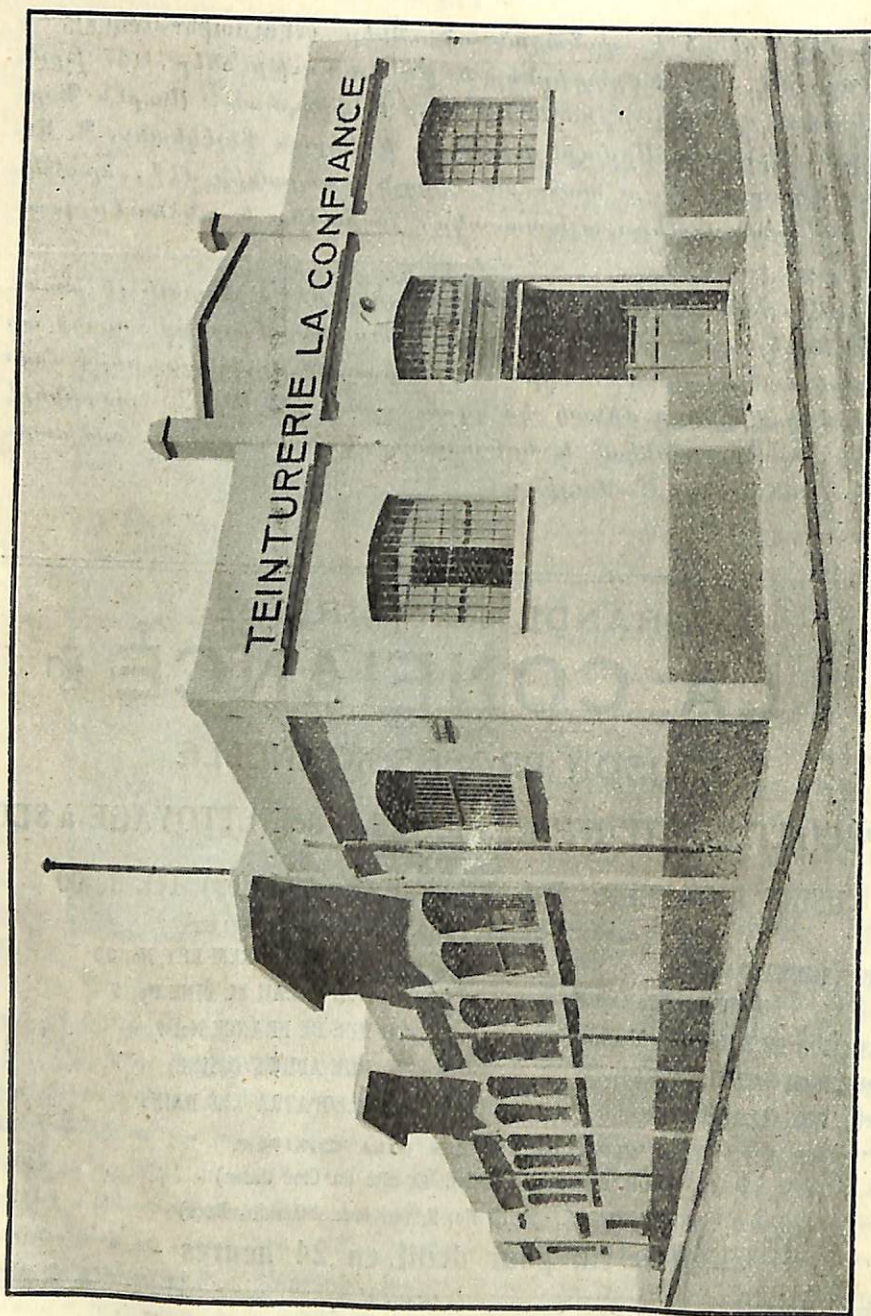
IBRAHIMIEH (Ramleh)	RUE MOHARREM BEY No. 22
RUE PRINCE IBRAHIM.	RUE SALAH EL DINE No. 5
STATION DE BULKLEY (Ramleh)	RUE DE FRANCE No. 9
RUE NEBI DANIEL No. 24	RUE ABIDOS (USINE)
RUE MISSALLAH No. 1	CLEOPATRA LES BAINS

BRANCHES DU CAIRE

RUE EMAD-EL - DINE (à côté du Ciné Union)

RUE ABD - EL - AZIZ No. 9 (en face d'Orosdi - Back)

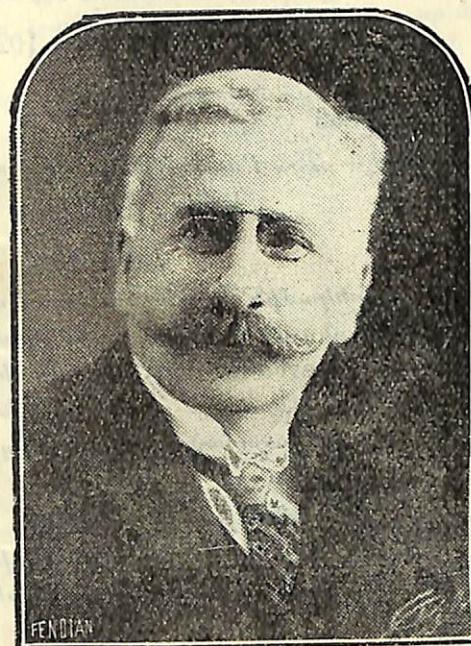
— Noir fin pour deuil en 24 heures —

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՏՈՒՆ "ԼԱ ԳՈՆԺԱՆՆԱ"

ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԵԾ ԲԱՐԵԿԱՄԸ ԵՒ "ՍԱՐԿԱԻԱԳ"

Երբ 1915ի ահաւոր պատերազմին թուրք կառավարութեան կողմանէ Երուսաղէմէն Պօլիս տարագրուեցայ, թուրք Զինուորա-

ՔՈՒՍՏԹ ՊՈՆԱՐ(*)

կան լիւիանութեան կողմանէ՝ 38 օրուայ տառապալիր ճամբորդութիւն մը կատարելով ցամաքի ճամբով, այն ալ ընդ հսկողութեամբ ոստիկան Զինուորներու, յետ Զինադադարի 1919ին, Պօլսէն անցայ Եգիպտոս՝ և պատերազմի այդ նախօրեակին ճանապարհին կրած անլուր տատապանքներու և կրած զրկանքներու ու վնասներու համար անմիջապէս գրաւոր բողոքեցի Երուսաղէմի Հօ Բօմիսէր Պ. Հէրպէրթ Սամուէլի, և որուն առաջարկին վրայ յղած էի արդէն պահանջուած բոլոր փաստաթուղթերս և բժշկական ռաբօրս վաւերացու-

ցած Անգլիական հիւպատոսարանին կողմանէ։ Երուսաղէմի կառավարութեան հետ այսպէս եօթը տարի շարունակաբար թղթակցելէ վերջ՝ երբ զեկուցուեցաւ ինձ թէ խնդիրս Լօզանի Ազգերու Ընկե-

(*) 1929 Նոյեմբեր 12ին, Երեւաքի օր, Եւրոպայէն այցելեց Ադեֆանդրիա, որուն դիմաւորութեան գացած էին Ազգային Իշխանութեան կողմէ Տեղւոյս Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Մամբէ Ծ. Վրդ. Սիրունեան, Տեար Լեւոն Մկրտիչեան, Մեքր Թիւեան եւ Մեքր Շահապազ։ Յաջորդ օր կը փոխադարձե այցելելով Հայոց Առաջնորդարանը։

րակցութեան ժողովին յանձնուած է, անմիջապէս ղեկեցի հայերու Մեծ Բարեկամ Պ. Բռաֆթ Պօնարի՝ Ազգերու ժողովի մօտ ղեկում կատարելով տեղեկանալու խնդրոյս կարգադրութեան եւքը. որուն վրայ ահաւասիկ ինձ գրած նամակին թարգմանութիւնը ստորեւ՝ կը գնենք որմէ կարելի է եզրակացութիւն մը հանել մեր անիրաւուած հայերու Հատուցմանց խնդրոյն լուծմանը մասին:

ՍՍ.ՐԿԱՒԱԳ

Ժընէվ, 6 Դեկտեմբեր 1925

Տեառ Աւագ Սարկաւագ

Յարուքիւն Մանալեան

25, Բաղըպ Փաշա փողոց

Ազեքսանդրիա

Սիրելի Պարօն,

Հաճոյքն ունեցայ երէկ ձեր Բարեկամին՝ Ոստիկանական Սպային՝ Պարօն Քամչեանի այցելութիւնը ընդունելու, երկուքս միասին քննեցինք Ձեր պահանջողութիւնը (revendication) կրցայ իրեն ըսել թէ Ազգերու Ընկերակցութեան յանձնած էի զայն արդէն և թէ քանի մը օրեր առաջ պատասխան ստացած էի, որ խնդիրը յանձնուած է Փոքրամասնութեանց ճիւղին:

Պ. Քամչեանէ չի ծածկեցի, թէ մեծ յոյս մը չունէի Ձեր ղեկումներու յաջողութեանը, որովհետեւ Թուրք Կառավարութիւնը միշտ ալ մերժած է նկատի առնել հայերու պահանջողութիւնները՝ ըլլան ընդհանուր թէ անհատական:

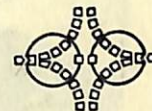
Օգտուելով Պ. Քամչեանի ներկայութենէն, երէկ երեկոյ միասեղ զացինք Ազգերու Ընկերակցութեան Պալատը և երկար տեսակցութիւն մը ունեցանք Փոքրամասնութեանց ճիւղին քարտուղարին հետ, այս վերջինը յայտարարեց թէ Ձեր պահանջը բարեացակամօրէն պիտի քննուի, բայց պէտք է խոստովանիմ թէ այս պարօնն ալ՝ հաստատեց այն ժխտական տպաւորութիւնները զոր ես արդէն յայտարարած էի իմ կողմէ Պ. Քամչեանի: Հայկական հարցին նկատմամբ ոչ բարեկամեցողութիւն և ոչ ալ համակրական չափաւորութիւն կը պակսի Ազգերու Ընկերակցութեան մօտ. այս վերջինը կ'ընէ իր ամէն կարելին, բայց իր ջանքերուն մէջ մատնուած է անյաջողութեան՝ Թուրք Կառավարութեան անդիջողութեանը հետեւանքով, մանաւանդ որ անոր վրայ անկարելի է ո և է ճնշում բանեցնել, տրուած ըլլալով որ Թուրքիա անդամ չէ Ազ-

գերու Ընկերակցութեան: Իբրեւ եզրակացութիւն, Ձեր պահանջողութիւնը պիտի քննուի, բայց առանց սխալած ըլլալու երկիւղի և կամ առանց չափաւոր յոռետես ըլլալու, կրնամ ըսել Ձեզի թէ պէտք է հրաժարիք Ձեր դատի յաջողութենէն: Կը յաւելում թէ՝ եթէ բացառաբար ղեկումը իրական յաջողութեան մը հանգի, Թուրքերու կողմէ Ձեզի հատուցում մը ապահովելով, նոյնքան թէ գոհ և թէ երջանիկ պիտի ըլլայի, որովհետեւ ատիկա նախընթաց մը պիտի ըլլար, Ձեր միւս հազարաւոր հայրենակիցներուն համար ևս պահանջելու հատուցումներ, որոնք Ձեզի պէս զոհուած են:

Միւսիւ Քամչեանը իր կողմէ պիտի գրէ Ձեզի և բնականաբար պիտի հաստատէ այն տպաւորութիւններս, զորս Ձեզ հաղորդած եմ այս նամակով:

Հաճեցէք ընդունել, սիրելի Պարօն, իմ ջերմագին բարեւներս

ՔՌԱՅԹ ՊՕՆԱՐ

«» ՊԱՆԳՈՎԱՅԱՆԱՆ «»

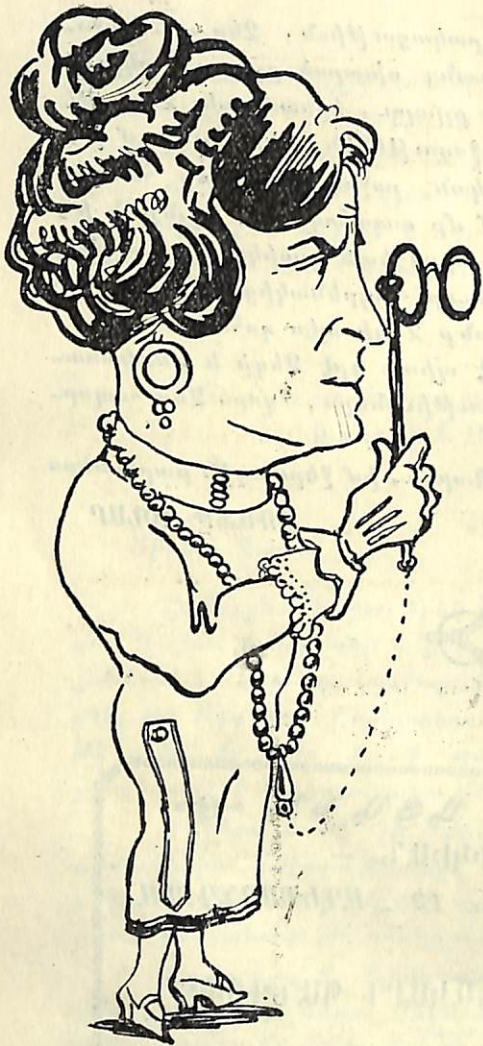
— Ռ. ՊՉՏԻԿԵԱՆ —

Շարա Մօհամէտ Ալի թիւ 12 - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

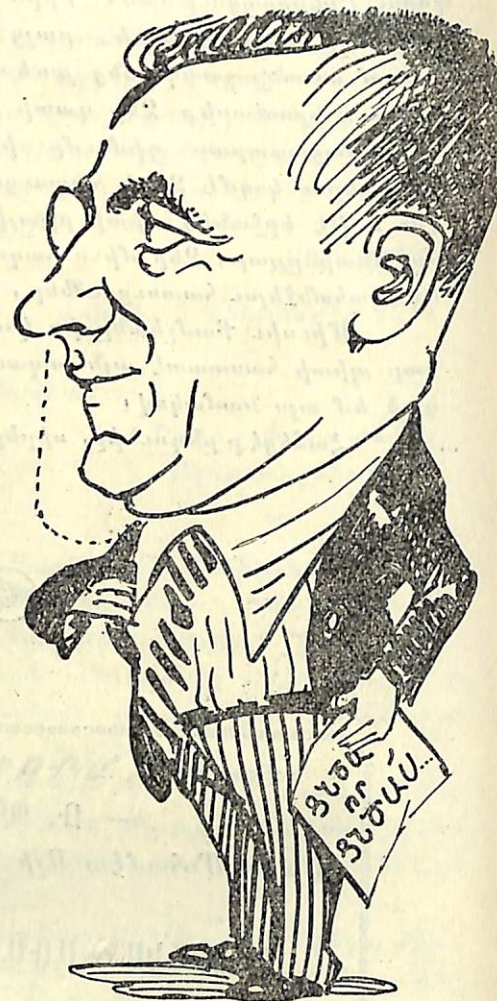
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆԴՈՎԱԸ

ԱՌՈՂՋՊԱՀԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱԻՏ
ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Շողեհա:ային և Երկաթուղոյ ուղեւորներու համար ամեն տեսակ ղեկըութիւններ կ'ընծայուին:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ՕՐ. ԱՍՏՂԻԿ ԵԿԷՆԵԱՆ
Եգիպտահայ Գօմէսի Թասերախմբի
փաղերէն
Մասամ Մօնկօսեհնի դերին մեջ

ԴԵՐԱՍԱՆ Վ. ԱՐՓԻԱՐ
Եգիպտահայ Գօմէսի Թասերախմբի
հիմնադիրներէն
Պ. Մօնկօսեհնի դերին մեջ

GRANDE TEINTURERIE AMERICAINE

FONDÉE en 1902 — TÉL. 23-55 Mediné

Օ. ՊԼԵԿՏԱՆԵԱՆ

SUCCESSALES

- A 25, Rue Kasr-el-Nil
- B Rue Kantaret-el-Dikka
- C Boulevard Ismaïl, Héliopolis
- D Rue Soliman Pacha, Imm. Rofé
- E Boul. de Lesseps, Port-Saïd

BRANCHES :

Ismailia et Suez

Ինքնաշխատութեան Տիպար մը. — Ծնած է Ռօտտսթօ 1879ին .
իր նախնական ուսումն ստացած է տեղւոյն Ս . Յովհան վարժարա-
նին մէջ : Անտիական հասակին անցած է Եգիպտոս , ուր անօրինակ
աշխատութեամբ մը ձեռք ձգած է բաւական հմտութիւն Tein-
turerieի արուեստին մէջ , զոր կատարեղագործելու համար ապա ան-
ցած է Անգլիա 1906ին : Հուսկ յետոյ վերադարձած ըլլալով Եգիպ-
տոս , հիմնած է իր ներկայ Teinturerie Americaineի Մեծ Գործա-
տունը , որ ներկայիս 25 երկար տարիներէ ի վեր կը մրցի զրեթէ
Եւրոպական բոլոր Տուներու հետ , զոր ձգելով իր ամէն սեռի յա-
ճախորդները :

**ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՅՆ ՄԷԿ ՊԱՏՈՒԱԲԵՐ ԸՆՏԱՆԻՔ
ՈՐ ԳԱՂԹՄԾ ՈՒ ԵԿԱԾ Է ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ ՀՈՍ ԲՆԻԿ**

Մէկ աննշան պատանի ըլլալով նախ մեր Մանուկ,
Շնորհիւ իր արթնութեան ու ձեռքերուն միշտ բանուկ,
Կը լծուի սա՛ նախապէս կօշկարի արհեստին,
Աշխատութեան բուն տիպար դառնալով ինք վեստին...
Երեք տարի շարունակ պատանին այս ճարպիկ փորձ՝
Յարատեւէ իրապէս, նախասիրած իր այդ գործ.
Ապա լքէ զայն սակայն մտադրելով առ յաւետ,
Որ ձեռնարկէ բուն գործին, կիրի, նիւթի շահաւետ:
Մինչև հազար ինն հարիւր երկուք դառնայ սա՛ քիչ քիչ
Քաղաքապետութեան իսկ Մաթէրիէլի հայթայթիչ,
Յարատեւէ զայն ահա մինչև օրս մինչև ցարդ՝
Տիրանալով համբաւի ու դառնալով ծանօթ մարդ:
Մինչ Համիտեան չըջանին բուն իննուսուներկինդին,
Վերադառնայ սա յանկարծ ծննդավայրն իր կրկին.
Մինչ իննուսուն վեցի բուն գէպքերուն այն ահաւոր,
Կ'աճապարէ սա դառնալ Աղեքսանդրիա իրաւ որ
Ու կը մնայ հոն այլեւս մեր Մանուկեան այս Մանուկ,
Ուր կը գործէ վերստին իր ձեռքերով իսկ բանուկ,

Պատերազմի օրերուն այն ահաւոր, սա կրկին
Կը հայթայթէ միշտ պարէն Անգլիական բանակին
Ճակատաբաց դուրս կուգայ այդ գործէն ալ դժուարին,
Արժանալով Կօնդակի Պետութենէն այդ վերին:
Ինքնօգնութեամբ արդարեւ համբաւ հանած օր օրի
Ճարտարարուեստ գործին մէջ նոյնպէս Անքուրքընքօրի...
Վկայ, 'ահա', իր շինած շէնքերէն այն շատ շատեր,
Եւ հոյակերտ այն շէնքեր որոնց նոյնիսկ ինքն է Տէր...
Սա՛ էր դարձեալ որ առած շինութիւնն իր վրայ անձին,
Գան Սէզմարի մէջ կանգուն այն Հայկազնեան դպրոցին,
Եւ ի կատար հանեց զայն զոհողութեամբ ահազին,
Աշխատութեան ալ ի վարձ չառնելով սա ո՛չ մէկ գին...
Ներկայիս Տէր ընտանեաց ու զաւակաց սիրասուն,
Միշտ օգտակար եղած է օտարին թէ իր դասուն.
Նպաստներով կամ գործքով դառնալով սա ձեռնուռ
Եւ չի մերժէր սա երբեք երբոր զիմես իրեն դու,
Զրիօրէն տալով միշտ Շէնքի բլան կամ քարտէս:
Երբ նկատէ՝ չի ներէր ոմանց միջոցն իրապէս
Որով հանած է այսպէս խղճամտի սա՛ համբաւ,
Ու Ազգային գործին մէջ՝ բերած բաժինն իր ամբաւ:
Իր Տիկինն ալ Շնորհալի՛ դաւակաց տէր Հայուհի,
— Կէմէրէկիւն է ծնեալ — կոչուի սա ալ Հայկուհի:
Սահակ որդին իր երէց, որ պատանի անվիհեր,
Նետուած կեանքի յասպարէզ, եղած է արդ Գոմարիօնէր.
Հնազանդն ալ մեծ դուստրը, մեծ մօր անուամբ Հնազանդ,
Իր ծնողքին իրապէս աղջիկ մըն է հնազանդ.
Առաւ որդին ներկայիս մինչև վերջը կը խորհի,
Իրրեւ գուարդ մէկ տղայ վրայ միայն Սքօրի.
Պերհուհին ալ դուստր անմեղ՝ տեսած էք այն իր լեզուն,
Դեղձանիկ մ'է ինք սիրուն, սօխակի պէս ալ խօսուն.
Շաֆէն որ է ութամեայ, աղջիկ մըն ալ շնորհալի,
Ունի ձիւքեր պատանւոյ, քաջասրտի լի ու լի:
Վահէն որ դեռ վեցամեայ, զինուորութեան սիրահար,
Նախասիրած իր գործն է օգանաւով թռչիլ յար:

ՅԱՐՏԻԳՄԱՆ

ԱՐԹԻՆ ԼՕՔՄԱԿԵՕԶ

ՊՕԼՍԵՑԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ

Պօլսոյ Սամաթիոյ ջերմեռանդ հայրենասէրներու վաղնչուց թաղէն եղող այս պատուական արհեստաւորը ծնած է 1883ին և հազիւ Գէորգեան վարժարանին մէջ իր նախակրթութիւնն ստացած՝ իր տասնամեայ տարիքին՝ աշակերտած է իր կնքահօր՝ Երուանդ

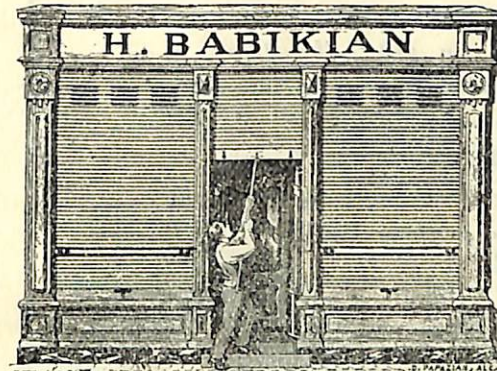
Տարչափէանի քով՝ և ձեռք բերած է Զիմեքս Քառօ-Սիմանի պղնձեայ կաղապարները շինելու գեղեցիկ նրբարուեստը, նոյնպէս նաև նոյն Քառօ-Սիմանի գործիքները պատրաստելու մեքենաներ, և ապա քիչ ժամանակ վերջ Պօլսէն անցած է Եգիպտոս՝ ուր իր արթնութեան շնորհիւ նետուած է կեանքի ասպարէզը և ունեցած է ժամանակ մը վերջ իր մասնաւոր մեծ արուեստանոցը նոյն գործին վերաբերմամբ և երկար տարիներ գործելով բաւական յառաջդիմութիւններ ունեցած է իր կեանքի ասպարէզին մէջ, ըլլա-

լով միանգամայն Եգիպտոսի ամբողջ շրջանին մէջ նախապէս միակը այդ մասնայատուկ գործը կատարող։

Լօքմակէօզ երկու տարի նախապէս Աղեքսանդրիա գտնուելով, 1902ին այցելած է Սպանիոյ Պաշէլօնիա քաղաքը՝ հոն կատարելագործելու իր գեղեցիկ արուեստը և ապա անցած Ամերիկա և հոսկ յետոյ վերադարձած կրկին Եգիպտոս, ուր աւելի ամուր քայլերով՝ օր աւուր սկսած է յառաջդիմել մինչև ներկայ իր փայլուն դիրքին տիրանալը։

Լօքմակէօզ, այժմ ընտանիքի Տէր և զաւակաց հայր դարձած դեռ տակաւին երիտասարդի խանդն ու աւելնը կը կրէ իր մէջ՝ իր մարմնական առողջ կազմուածքին պատճառաւ զոր ժառանգած է իր ծնողքէն։

Ներկայիս իր բարեկեցիկ վիճակին պատճառաւ, բոլորովին լքած իր արհեստը՝ նուիրուած է շէնքերու շինութեան և առուածախի և որով ինքն է այսօր հայ Ռանքիէ մը։

ՅԱԿՈՒ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

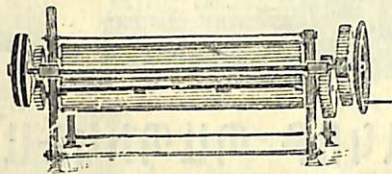
(Պուլկարահայ Շումեցի)

— ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾ —

Spécialiste Constructeur
de Portes Roulantes Silencieuses

Ազնիւ Ազգային, դու որ մեծանո՛ւն .
Երբ որ կը կանգնես մէկ խանութ կամ տուն ,
Ապսպրել տուր անոնց փեղկեր , դու
Մեր Պապիկեանին , որ շինէ ամուր ,
Իր բոլոր գործեր մաքուր են , տոկո՛ւն ,
Որք տարիներով կը մնան կանգո՛ւն
Իր բո՛ւն գործըն է շինել Porte Roulante
Իր մէջ նա կրէ , երկաթեայ մեծ խանդ ,
Սա՛ Constructeur Spécialiste
Ո՛չ , չունի երբեք նիւտ , դադար , հանգիստ ,
Ամէն օր ահա՛ , հո՛ս հո՛ն վազվզէ
Ես կ'ըսեմ բուն իսկ վարպետ մարդն ա՛ս է .
Ինք հեղահամբոյր ու բարեհամբոյր
Իր բացատրութեան մէջ գտնես համ , բո՛յր
Ինչ գործ նա՛ առնէ շինել խոստանայ
Օրը օրին իսկ կը կատարէ նա՛ .
Աղեքսանդրիոյ մէջ սա , ամէնուն ծանօթ
Ապսպրանքներդ նախ կ'ընէ նա նօթ . . .

Սա հաշիւ կ'ընէ թէ ո՛ր գործ գժուար
 Քանի՞ով կ'ենէ. կը քննէ վեր վար.
 Վերջ՝ գին կը կտրէ խղճով մը արդար
 Դուն ալ լաւ կ'ըսես, օ՛ն, չնէ չո՛ւտ տար,
 Օր մըն ալ տեսնես ահա մեր Պապիկ
 Դուռ փեղկերդ շինած տեղ դրած կոկիկ.
 Օ՛ն, զնա՛, գտիր զինք ԱՊՈՒ ՏԱՐՏԱՐ,
 Մեր Պապիկեանը խղճամիտ, արդար:

Զահլէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Նորակառոյց եկեղեցւոյն
 հիմնադրեցի հանդեսը 1929 Սեպտ. 22ին Արդեամբ
 եւ ծախիւք Տեառ Բարսեղ Պալըզեանի

ԱՒԵՏԻՍ ՍԱՐԳԻՍՕՖ

— ԱՐԱԲԿԵՐՅԻ —

Եգիպտահայ Գաղութին աչ-
 քառու դէմքերէն. ծնած է Ա-
 րարկիր 1867 թուին. Շահրօզի
 թաղին նախակրթարանը աւար-
 տելէ վերջ, քսան տարեկանին
 կ'անցնի Պօլիս, ուր ինքնաշխատ
 ջանքերով գիրքի մը կը տիրա-
 նայ ուր ինը տարի մնալէ վերջ
 Պօլսոյ Պանքայի մեծ գէպքին
 կուգայ կ'ապաստանի Եգիպտոս,
 և հոս իբրեւ առեւտրական օր
 աւուր յառաջդիմելով՝ քիչ ժա-
 մանակի մէջ մեծ յաջողութիւն
 ձեռք կը ձգէ և կը տիրանայ
 ճարպիկ և գործունեայ առեւ-
 տրականի համբաւին:

Սա եղած է սկիզբի մէկ օրէն յախուռն իր գործունէութիւն-
 ներուն մէջ, որով մինչև օրս սիրուած դէմքերէն մին հանգիստ-
 ցած է Եգիպտահայութեան մէջ: Եղած է ժամանակ մը Տեղւոյս
 Հայ Աղքատախնամի անդամ և սիրուած աղքատներէն, յաճախ օ-
 ժանդակած է Սմերիկայի Արարիկերցիներու Հայրենակցական Միու-
 թեան ինքնայօժար:

Տեառ Սարգիսով ի հարկէ կ'սպասէ իր յարմարագոյն առի-
 թին Երեւանեան կառավարութեան շրջանակին մէջ կառուցուած
 նոր Արարիկերի մէջ հիմնելու իր անձնական ծախիւք Հայի. Կրթա-
 րան մը՝ հոն ջամբելու ուսման ու գիտութեան քաղցրագոյն կաթը
 մեր հայ բեկորներուն:

Պուլկարիոյ մէջ Սօֆիա հրապարակին վրայ քանդուած Պուլ-
 կար եկեղեցիին շինութեան և տեղւոյն Հայ եկեղեցիին նպաստներ
 ուղարկած է և առ այս պուլկար էկզարքէն և Արտաքին Գործերու
 Նախարարութենէն շնորհակալութեան գիրքը ստացած:

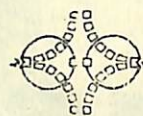

ԼՕՆՏՈՆ ՖՈՐԹ ՍՐԻՒՏԻՈ

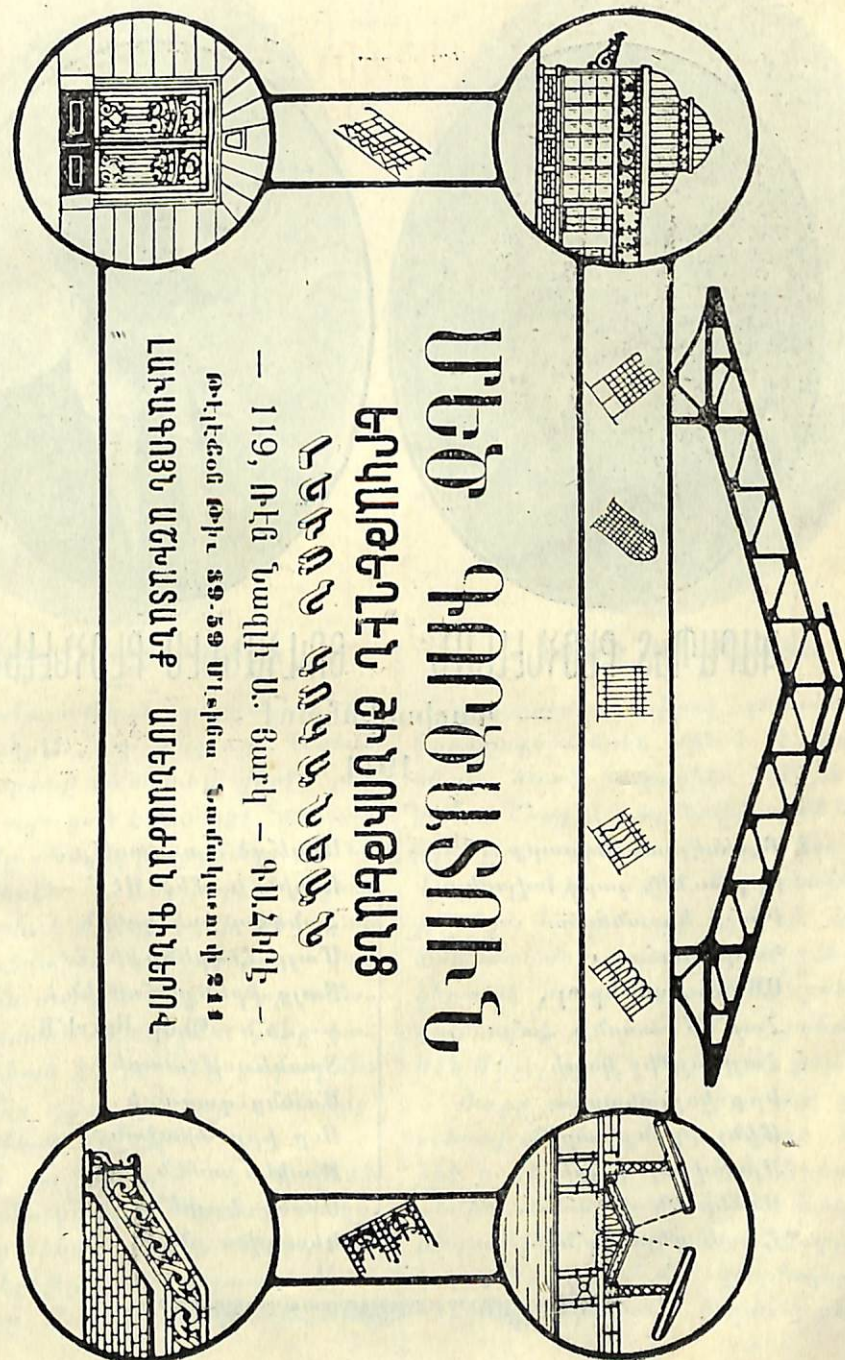
ՄԻՀՐԱՆ ԿԱԼՕԵԱՆ

— 10, Rue des Sœurs, 10 —

ALEXANDRIE (Egypte)

Ինքնաշարժութեան անա՛ մեկ Տիպար
Որ շատերու դէմ կը մղէ գուպար,
Իբր արուեստագէտ մեկ լուսանկար,
Անշուշտ զգալով իր մեջ ուժ ու կար,
Ծննդավայրն է այս անձին բուն Վան
Վաղուց եգիպտոս հաստատուած է ա՛ն
Իրապէս սա է գործունեայ ու ժի՛ւր...
Արուեստին մեջը ցոյց կուտայ ոյժ իր,
Տեսե՛ր ե՛ք իրեն Արքլիէն շի՛ք.
Հո՛ն մտնեն ալրեր, կի՛ներ նոսրօճիկ...
Նոյնպէս եւ ամէն աստիճանի անձ
Եւ գոհ կը մնան իրմէ գերազանց.
Քաշելով անոնց բուն լուսանկար,
Որով շատերու կը հանէ ան քար.
Իր տեսակներով կը շինէ առ ալ
ՔԱՊԻՆԷ, բոքրէ եւ կամ քաղ փօսքալ
Եւ բուն նախնիքն ինք Ակոսանիզման,
Որուն կարծեմ քէ տեսած չե՛ք նրման.
Հո՛ն Րիւ Տեօ Սեօնն է իր Արքլիէն,
Ուր չիկայ ելնել վեր սանդուխտներէն.
Ճշգրտապահութիւն, ընտիր գործ յատկ,
Մեր այս Միհրանին քով պիտ զտնէ՛ք դուք.
Ուրեմն կ'արժէ, Պարոնայք, Տիկի՛ն
Որ մեկ մ'այցելէք իրեն ի հարկին...:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵՐԱՅԵՆԷՆ ԶԻՆՈՒԹԵԱՆՆՑ

ԼԵԲՈՆ ԿՈՅԱՆՆԵԱՆ

— 119, Ռէն Նազլի Ա. Յարկ — ԳԱԶԻԻԷ

ԹԵԼԵԳՐԱՖ ԹԻՐ 39-59 ՄԻՏԻՆԱ Նամակատութիւն 211

ԼԱԿԱԳՈՅՆ ԱՇԽԱՏԱՆԷ ԱՄԵՆԱՄԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՂ

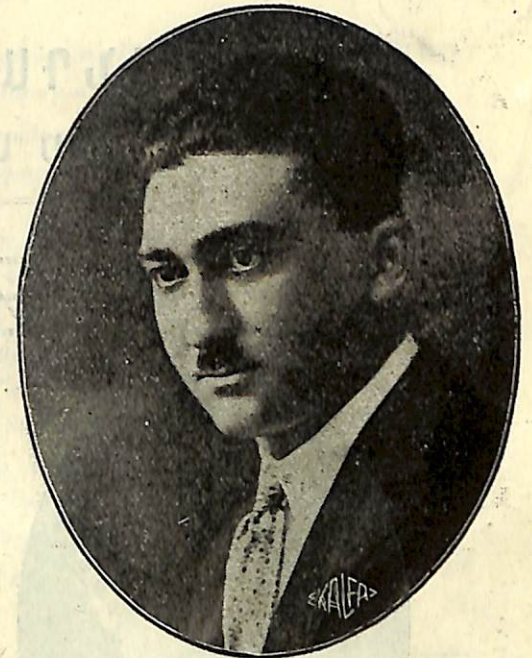
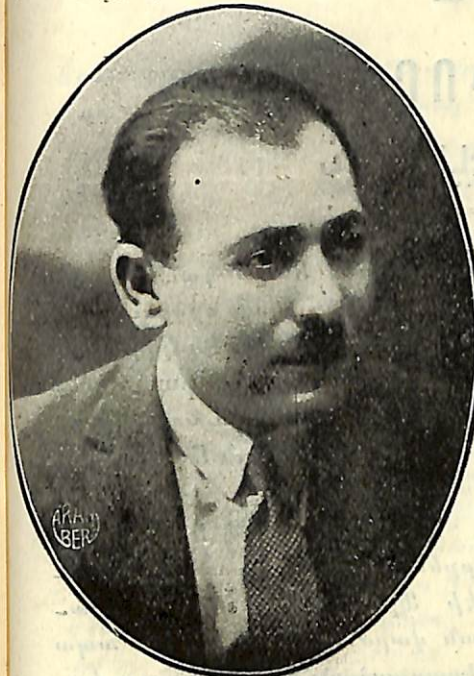
ՎԱՐՄԱՆՔՔ ԲԵՅՆԵԼԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԲԵՅՆԵԼԵԱՆ

— Կաշիավանաւ —

1911

Քէօհնէլեան եղբարք
Որք ունին յարգ, վարկ,
Իրօք են անճառ
Կաշիավանաւ :
Անկոօ, անգեքայ,
Հայ են, ասոնք Հայ :
Հայթայթիւ կարի
Իրք կօշկակարի .
Մինչ իրենք՝ արի՛,
Սրաով ալ՝ բարի՛ .
Անձեր են վեհանձ,
Շատէ գերազանց .

Անկեղծ, ազգասէր,
Ունին և մեծ Սէր՝
Հանգէտ իսկ կրկին
Մայր Հայրենիքին :
Բայց իրենք ո՛ւր են,
— Հո՛ն, Պեհի Սուրէհն
Տասնեութ տարի
Առանց դադարի .
Ուր իբր ժրջան
Թափեն ամէն ջան :
Ասոնց Հայրենիք՝
Կեսարիա բնիկ . . .

ՎԱՐՄԱՆՔՔ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԽԱՉԻԿ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Եգիպտահայութեան զարգացած ե-
տատարներէն, որ տեղւոյս Պօղոս-
յն վարժարանը աւարտելէ վերջ, յա-
ղապէս լրացուցած է College Suisse-
ի շատ մը անտիպ թարգմանութիւն-
ի ֆրանսերէն և Անգլիերէն լեզու-
ի . յաճախ կ'աշխատակցի տեղական
արտասահմանեան թերթերու : Իսկ
Պատրական մարզին մէջ, իբր ամա-
ռու գերատան, Զաւեշտի գերը կա-
նուցաւորած է, առանց չափազան-
իւս ումանց պէս իր շարժումները՝
պարկուծեան միջոցին :

Իրապէս իւրացուցած է Մօլիերի
ճիւղի ամուսնութիւնը և Ակամայ Բժիշկը,
Էքսանգը Պիտոնի Անյայտ Կինը, Բը-
լէթի Օբէրէթը, Մեծապատիւ Մու-
կանները, Մարուող Ճրագները, և ին :

Եգիպտահայ սիրող գերատաններու
կարողագոյններէն մին է Պ. Սանտալ-
ճեան, ծնած Զակաղիկ, 1897ին Իզմի-
րահայ ծնողքէ : Իր նախնական կրթու-
թիւնը ստացած է տեղւոյս Պօղ. Ազգ.
Վարժարանին մէջ : Պատանեկութեան
շրջանին երեք տարի Իզմիրի Հայկ. և
Ֆրանսական վարժարաններուն աշա-
կերտելէ յետոյ վերստին Աղեքսանդրիա
գաւառաւոր այս անգամ ալ յաճախած է
Սէն Միլէլ և Սէն Բաթէրին քօլէճները :

Փոքր տարիքէն սիրահար գեղար-
ուեստի և թատրոնի, այսօր 10 տա-
րիէ ի վեր կը մասնակցի Եգիպտահայ
բեմին, ասոնց կարգին նաև Աբէլեանի,
Անդրանիկի, Արօվեանի և Զարիֆեանի
կողմէ Եգիպտոսի մէջ կազմակերպուած
ներկայացումներուն, կարեւոր դերերով :

ՏԱՂԱՆԴԱԻՈՐ ՀԱՅԸ

ՊԵՏՐՈՍ ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Զմիւռնահայութեան պատուաբեր այս Տաղանդաւոր Հայը ծնած է 1870ին Իզմիր, ուր Մամուրեանի Տեսչական օրերուն յաճախած է Մեսրոպեան վարժարանը: Սա՛ եղած է Իզմիրի մէջ Մարմնամարզի և Ֆուքայօլի խաղերուն հիմնադիրը և նոյն Սբօրներու Ուսուցիչ նոյն Ազգ. Վարժարանին մէջ:

1892ին անցած է Եգիպտոս և իբրեւ ուսանող մտած է Գահիրէի Ֆրանսական Իրաւագիտական վարժարանը. 1923ին ապա վերադարձած է Իզմիր ուր իբրեւ գրադիր պաշտօնավարած է Արապեան Տան մէջ, վերստին անցած է Եգիպտոս և Հանրային Շինութեան Նախարարութեան մէջ կոչուած է իբրեւ գծագրիչ և 908ին մեծ քրիզի միջոցին՝

խնայողութեան համար պաշտօնէ հանուած և մեկնած է դարձեալ Իզմիր:

Տ. Պ. Մէլիքեան 1900—1904 կոչուած է Իզմիրի Ազգ. Երկսեռ Վարժարանին. իբրեւ Մարմնամարզի Ուսուցիչ: 1915ի ահաւոր մեծ պատերազմին երբ շատեր կը զինուորադրուին, սա՛ Իզմիր—Գաստապա Ֆրանսական Երկաթուղիի Ընկերութեան մէջ պաշտօնի կը կոչուի իբրեւ քեֆնիկ գծագրիչ և կ'անուանուի Controleur de Route (ճամբաներու քննիչ) զոր ճարտարօրէն չարունակած է մինչեւ 922, իսկ Իզմիրի Քէմալական գրաւումին, հրաշքով զրեթէ կ'ազատի մեծ եղեռնէն, միւս կողմանէ սակայն կառավարութեան դէմ իբրեւ Զօրահաւաք ամբաստանուելով կը բանտարկուի, բայց իր պաշտօնին մէջ զանցառութիւն գործած չըլլալուն և յունական գրաւման ժամանակ տեղացի շատ մը թրքուհիներու կեանք ու պատիւը փրկած ըլլալուն համար առ այս Իզմիրի Թուրք վարժարանի

Տեսչուհիի կողմանէ իր Պատերազմական Ատեանի մէջ տուած նըպաստաւոր վկայութեան վրայ անպարտ կ'արձակուի:

Եւ արդարեւ անուանի զրազէտ Մեսրոպ Նուպարեան իր մասին Կոչնակի մէջ իրաւամբ հրապարակած է սա հետեւեալ գնահատականը.

Տեար Մեսրոպ Մէլիքեան երաժշտութեան սիրահար մ'ըլլալով Գուցնվարի (Պիլլառ) մէջ իր հազուադիւս յաջողութեամբ նշանաւոր հանգիստացած է Իզմիրի և Գահիրէի մէջ, որով իր համբաւը մինչև Եւրոպա և Ամերիկա տարածուած է: Զանազան տեղերէ առաջարկներ եղած են իրեն դրամական վարձատրութիւններու խոստումով՝ երթալ ցուցադրելու իր ճարտարութիւնը Պիլլառի մրցումներու մէջ, բայց նա հետեւանք տուած չէ և դժուարացած է իր ընտանեկան բոյնին մէջ իր Արթիսթուհի Բիանիսթ աղջկան դաշնակի վրայ կատարած հաճոյալի ժամանցները ըմբռնելու:

Մէլիքեան ներկայիս Գահիրէ Billarde Palaceի վերատեսուչն է երկար տարիներէ ի վեր:

ՕՐ. ՆՈՅՆՄԻ Պ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ

ԶՔՆԱՂ ԱՍՏՂԸ

ՈՒՍՈՒՑՁՈՒՇԻ ԴԱՇՆԱԿԻ

— Ոսկի Մեայլով պատուած —

ՊԵՏԱԿՈՒՆ ԳՕՆԱԿՈՎԱԹՈՒՍՈՒՆ

ԵՒ

ՎԿԱՅԵԱՂ ԲԱՐԻՔԻ

ՄԻԼՈՒՄԻ ԲԱՐՁՐ. ՎԱՐժԱՐԱՆԵՆ

Դուստրը Տեար Պ. Մէլիքեանի. ծնած է Գահիրէ 1907ին, որուն ընդարձակ կենսագրականը արձանագրուած է 1928ի Սարկաւազի Տարեցոյցին մէջ: Օր. Մէլիքեան անցեալ 1929ին ամառը իր ծնողաց հետ այցելեց Բարիզ, ուր մնաց մինչև Նոյեմբերի վերջ, կատարելագործելու համար բարձր

ներդաշնակութեան ուսումը (Les études d'Harmonie supérieure) և բարձր երաժշտական նուագախմբութիւնը (Orchestration,

ՃԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐ

Լսած էի ասկէ առաջ Օրիորդ Նոյեմի Մելիքեանի գեղարուեստական համբաւը, որուն բազմիցս արձագանգը բերած էին եգիպտահայ թերթերը:

Բայց առաջին անգամս ըլլալով հաճոյքը կ'ունենայի իրեն ունկնդրելու:

Թէև հեռու եմ արուեստագէտ մը կամ բառին թէքնիքական առումով հասկցող մը ըլլալէ. բայց, կը խոստովանիմ թէ քիչ անգամ ինծի տրուել էր այնքան հմայուիլ դաշնակէն որքան երբ համակրելի արթիսթին ճարտար և զգայուն մատները կ'ոստոստէին անոր ստեղծաշարին վրայ:

Եւ կը խորհիմ որ նուագէն արեւնալու համար ալ՝ անպատճառ արուեստագէտ ըլլալու պէտք չըկայ: Երաժշտութիւնը երկնային է և հոգիներուն կը խօսի: Կը բաւէ զգայուն հոգի մը ունենալ՝ բնագոյրէն զգալու, ըմբռնելու, ըմբռնելու համար տաղանդաւոր արուեստագէտի մը նուագը:

Արդէն չոգենաւին վրայ, օտար ճամբորդներու շարքերուն մէջ պակաս չէին օրիորդներ որոնք տարիներով դաշնամուր ուսած և վկայական ստացած էին և որոնք, Օրիորդ Մելիքեանը լսելէ յետոյ, համեստօրէն կը յայտարարէին թէ չէին համարձակէր իրմէ վերջը և իր ներկայութեան նուալել...:

Ու Մարտիրոս հասնելուս նախօրեակին՝ երաժշտական երեկոյթ մը սարքուեցաւ չոգենաւին վրայ: Օրիորդ Մելիքեանի սահմանուած էր պատուոյ կարգը, է'ն վերջինը:

Եւ շնորհալի Օրիորդը, առանց նօթայի, աւելի քան երեք քառորդ ժամ նուագեց Ծօբէնէն, Մոսկովսքիէն, և Լիսթէն երկարաչուն կտորներ, ընդհանուր հիացումի և որոտընդոտ ծափերու մէջ, ընդունելով չոգենաւի հրամանատարին և ուրիշ ակաւաւոր ներկաներու ջերմագին խնդակցութիւնները:

Այդ իրիկունը յաղթական իրիկուն մը եղաւ ո՛չ միայն համեստունակ օրիորդին, այլ քիչ մըն ալ մեզի, իր հայրենակիցներուն համար որ իրմով հպարտացանք...:

Տօքթօրին (Հայկակ Տէր Ռափայէլեան) ուրախութիւնը չափ ու սահման չունէր: Ծափ կը զարնէր շարունակ, «անզգամները թո՛ղ տեսնեն, խայտառակները թո՛ղ լսեն...» աղաղակելով...:

Եւ Տօքթօրը իր իրաւունքին մէջն էր...:

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

 fabriquant et fournisseur de timbres en essouffouss et en métal numérateurs dateurs pre-timbre LE CAISE RUE ABINE N° 89 TELEPH. 72-13 SUCC. RUE KASR-EL-NIL N° 28 ALEXANDRIE RUE DE LA POSTE N° 3 TELEPH. 72-33 SUCC. RUE DES COUPES N° 27	eliché/ au trait et en simili/ sur zinc et sur cuivre le/ meilleurs eliché/ artistiques sont/ signés ARAM BER
--	---

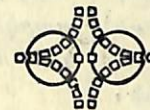
ԱՐԱՄ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

ՏԵՐԿԵՆ՝ ԱՐԱՄ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՏԱՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻԿԻ

Շառա Փօսթ քիւ 1

Բուն Զինկօկրաֆ Կապէօր իրաւ՝
Օտարներու հետ սա՛ մըցի դիւրաւ .
Աշխոյժ, եռանդուն, դեռ ինք պատանի՝
Խիստ դիւրահաղորդ նաեւ ընտանի .
Համեստ ու զգօն ու հեղահամբոյր՝
Իր շուրջ կը սփռէ մինչև վերջ համբոյր .
Թէ տեսնէք զինքը գործին մէջ հապա՝
Ուղղամիտ մէկն է նաեւ ճշտապահ .
Որքան որ կ'ուզես տար նկարդ ուշէն՝
Կէս գիշերին քու շինէ քլիշէն .
Կապէօրի գործդ ալ թէ դժուար, նոր է՝
Նա ոտքի վրայ խկոյն կը փորէ .
Օ՛ն, վաճառական մարդիկ դուք գործի՝
Ենթարկեցէք զինքն անգամ մը փորձի:

ԼՈՒԹԷՐ ՊՕՀՃԱԼԵԱՆ

Անդարայի Տէլիք Մատենէն . իր նախակրթութիւնն ստացած իր ծննդավայրի վարժարանին մէջ . ապա անցած Պրուսայի Շերամբուրգի վարժարանը և անկէ չըջանաւարտ՝ ժամանակ մը շարունակած է իր այդ նախասերած դործը . զոր թողով պաշտօնավարած է Սինկէրի Ընկերութեան մօտ իրբե հաշուակալ քարտուղար էակի Շէնէրի մէջ : Մեծ պատերազմին զինուորադրուած և գերի լինկած Անգլիական բանակի մէջ Պաղեստինի ճակատը : 1919ին , Զինագազարին կ'անցնի Եգիպտոս . հաստատուած է այժմ Աղեքսանդրիա ուր ընդ գրկած է կօչիկի և կաշիի առեւտրական ասպարէզը՝ տիրացած ուղղամիտ և պարկեշտ անձնաւորութեան համբաւին :

ՄԵԼԻԲԹՕՆ ՊՕՀՃԱԼԵԱՆ

Կրտսեր եղբայրը Լուտէրի , ծնած նոյն քաղաքը որ տասնըչորս տարեկանին լքելով իր վարժարանը նետուած է կեանքի ասպարէզը , նախ իր հայրենիքին և ապա Պոլսոյ մէջ իրբե առեւտրական : Համիտեան շրջանին կ'անցնի Պօլսէն Աղեքսանդրիա անկէ՝ երթալով համար Լօնտօն , բայց կարգ մը գծուարութիւններ արգելք կը հանգիստանան և Մէլիքթօն կը մնայ Աղեքսանդրիա ուր ինքնաշխատ ջանքերով կը փարի կօշիկի և կաշիի առեւտրի գործին և օր աւելը ընդարձակելով զայն կը տիրանա ներկայ իր փայլուն գրքերին : Ահա ձեզ պարկեշտ և ուղղամիտ առեւտրական մը :

BOHDJALIAN FRÈRES
GRANDE FABRIQUE & MAGASIN des CHAUSSURES

Prêts et sur mesures en tous genres
ARTICLES CORDONNERIE
Rue Tekiet-el-Kalchani No. 5 - Alexanprie - Tél.70-76

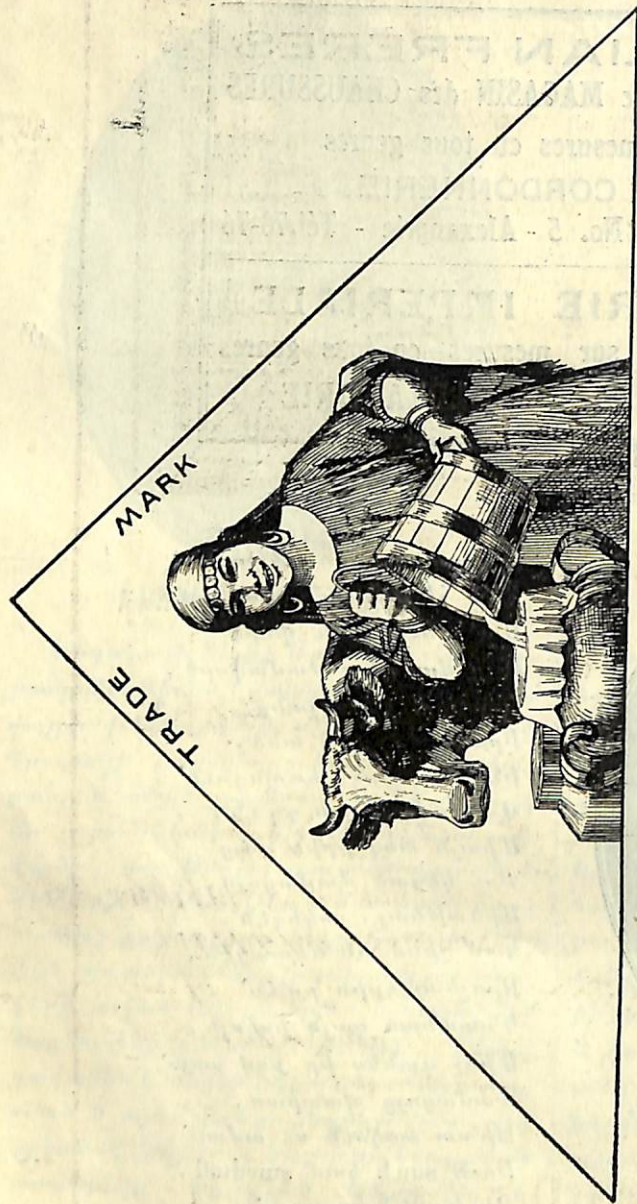
CORDONNERIE IMPERIALE
Chaussures prêts et sur mesures en tous genres
Rue Fouad 1er No. 13 – ALEXANDRIE

ԱՆԹՈՒԱՆ ՔԷՍԹՈՒՆԵԱՆ

Ճարտարուեստ Անթուան՝
Տե՛ս հեղ մը ա՛հ դու , ա՛ն ,
Սա հմուտ նաե փորձ՝
Մէկ վարպետ ժամագործ ,
Շատերէ գերազանց՝
Իրապէս կարող անձ ,
Ինք աշխոյժ , Խոսնդուն՝
Վստահիր նրան զօ՛ւն ,
Միայն տալ իրեն ցոյց՝
Քու կեցած ժամացոյց ,
Արժաթեայ , սկեղէն՝
Կամ շինուած մետաղէն ,
Որոշեալ օրին բո՛ւն՝
Կ'ստանաս զայն խելոյն ,
Մինչ գտնես իր քով աստ՝
Ժամացոյց պտտրաս ,
Խի՛ստ տոկուն ու աժան՝
Բուն sonk կամ saurժան ,
Զեւերով նորագոյն՝
Պատի կամ գրպանի՝
Որ մինչ վերջ կը բանի ,
Մէկ շնչով չիփ չիտակ՝
Թիք թաք , թիք թաք , թիք թաք :

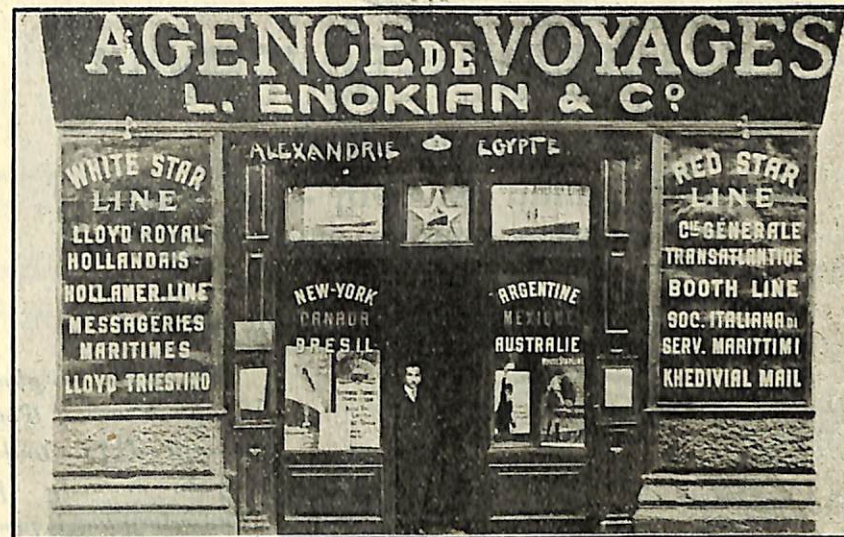
Ս. ԵՒ Տ. ՄԱԽԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ԻԻՂԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

Կը ծախուին սեղական զոս կարագ (պէլէսի), արհեսական եւ երոպական եւ
Արժանացած Բարիքի 1929ի Exposition du Confort Moderneի

Ա. ՄՐՅԱՆԱԿԻՆ և ՈՍԿԻ ՄԷՏԱՅԼԻՆ

Աղեփանդորիս՝ Շեխ Խալաֆի փողոցի քիւ 1 — Հեռ. 15-86
Գանիքի՝ Միւսթաֆա փողոց (Մուհամմէս Ալի) քիւ 5 — Հեռ. 11-28, Մեկնէ:

ԹԵԼԵՓՈՆ
ԹԻԻ 46-27

ՓՈՍԹԱՐԿՆ
ԹԻԻ 897

ՇՈԳԵՆԱԽԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐ

ԱՄԷՆ ԵՐԿՐԻ ՀԱՄԱՐ ԵՒ ԱՄԷՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՅ ՆԱԽԵՐՈՎ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՔԱՆԱՏԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐ
Ամերիկայի, Քանադայի, Պրագիլիոյ, Քուպայի, Մեքսիկայի
Աւստրալիոյ և Եւրոպայի գլխաւոր նաւահանգիստներուն մէջ
գործակալներ և մասնաճիւղեր

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել

Լ. ԵՆՈԿԻԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

3, Շամբուլիօն փողոց (Մայէսթիք Օթէլին դէմ)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ — ԵԳԻՊՏՈՍ

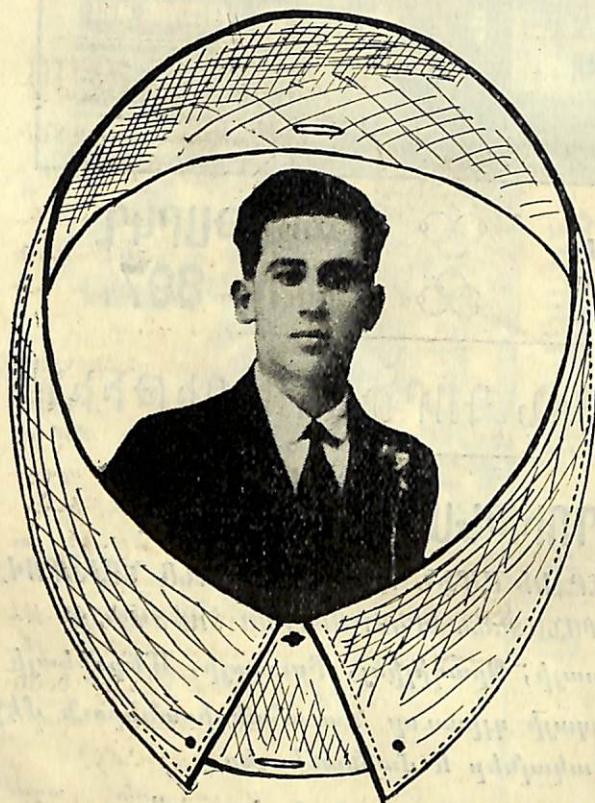
CHEMISERIE ECONOMIQUE

(Vis-à-vis Banque Misr)

21, Rue Emad - el - Din - LE CAIRE

Անփականատէր ԽԱՉԻԿ ՔԻՒՉԻԻՔԵԱՆ

ՈՒՇԻՄ ԵՒ ԽՈՍՏՄՆԱԼԻՑ ԵՐԻՏՍՍՈՐԴ ՄԸ

Խաչիկ Քիւչիւքեան
1905ին ծնած է Մալ-
կարայի մէջ: Նախ-
նական ուսումը իր
ծննդավայրին Ազգա-
յին վարժարանին մէջ
ստանալէ յետոյ, իւ-
րեւ գիշերօթիկ մտած
է Կէլիպօլույի Sacré-
Coeur Ֆրանսական դո-
լժին մէջ:

Սոյն քաղաքներու
Ֆ՛մալական վերադը-
րաւումին հետեւան-
քովը, գաղթած և ա-
պաստանած է Յու-
նաստան: Միշտ աչ-
խատասէր և յուսա-
լից, իր ապրուստը
ճարելու համար, չըր-
ջուն վաճակականու-
թիւն ըրած է Յունա-
կոն քաղաքներու և

գիւղերու մէջ, շուրջ 2 տարի: Լաւագոյն և մնայուն գիրք մը
ունենալու փափաքով, Գահիրէ եկած է 1924ին: Իր գպրոցականի
օրերուն և արձակուրդներու միջոցին, գերձակութեան ծառայած
էր, սակայն տեղւոյս հրապարակը ուսումնասիրելէ վերջ, որոշած է
սորվիլ և կատարելագործել Շապկագործութեան արհեստը, զոր ու-
սած էր խնամքով, փափաքով և մասնաւոր ուշադրութեամբ:

Իր անձնական ջանքերուն և յարատեւութեան շնորհիւ հիմ-
նած է իր այժմու խանութը:

Իր յաճախորդները կը բաղկանան միջազգային լաւագոյն
դասակարգի անձերէ, որոնց ճաշակին և խնդրանքին կատարելա-
պէս գոհացում կուտայ:

Պր. Քիւչիւքեանի Շապկագործի խանութը կը գտնուի Էմատ-
էլ-Տիւնի այն մասին մէջ, Saint-Jozepheի, Monts de Piétéի, Պանք
Միսրի շքեղ շէնքերուն շրջակայքը:

Գահիրէի մեր ազգայինները կ'արժէ որ անգամ մը այցելեն
սոյն խանութը:

ԲՐՈՑ. Հ. ՇԵՍՍ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԳԱՂՏՆԻ
ՀԻՒԱՆՆՈՒԹԵԱՆՑ

Կը դարմանէ հոգե-
կան եւ մարմնական
անբուժելի կարծուած
թերութիւնները:

Հոգեբնական (psycho-
raturiste) առողջապա-
հութեամբ ու միջոց-
ներով կը վերադար-
ձընէ առողջութիւնը,
գեղեցկութիւնն ու
կենսունակութիւնը:

Չափահասներու թէ
անչափահասներու վե-
րակրթութեան réedu-
cation) միակ վարպե-
տըն է մեր մէջ:

Կ'ուսուցանէ գաղտ-
նի գիտութեանց (մո-
ղութեան) զանազան
ճիւղերը:

Դասաւանդութիւնը դիւրին — Պայմանները մասշնի

ՍԱՐԿԱԽԱԳԻՆ ԿԱՂԱՆԴՉԵՔՆԵՐԸ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Գուշակեան թորգոմ մեր Հօր Սրբազան՝
Իր նոր Հովուութեան մէկ նոր Գաւազան։
Սիրունեան գիրուկ Հայր Սուրբին Մամբրէ՝
Համբիւ մը՝ որով որբին ցան համբէ...
Տէրտէր Հայկազին՝ երբեմն Փոխանորդ՝
Ձոջ Ազգայիններ՝ պարտքն իր տալու յորդ։
Իսկ Գարակէօզեան Վարդանին Տէր Հօր՝
Քովը պահակ մը որ ծեծ չուտէ նոր...
Քահանային Տէր Մեսրոպ Քէօզկէրին՝
Աստուածաշունչ նոր Մատեան մը վերին...
Տէր Յովհաննէսին՝ որ իսկ Քահանայ՝
Հանչախաչ մը, ոյր արժանի է նա՛ւ։
Ալիքսան Պէյին, որ իսկ Ճէվահիր՝
Փեսացու մ'աղուոր Որբունիին իր։
Կամսարականին Պէյին Արմենակ՝
Բարերարի թագ՝ վրան գարգամանակ։
Մինչ Յակոբ Պէյին որ կոչուի Բարթող՝
Պաշտօն մ'աղգային՝ Միութեանց առթող...
Մեղքոնեանին մեր Կտակակատար՝
Աշտարակ մ'հանող զինք փառքի կատար...
Մաթոսեանին ժագ՝ ընտիր պատուական՝
Բարեխօս սուրբ մը գէթ ժամադրութեան։
Պալքաճեան Բարսեղ անձին բարեսէր՝
Մեր Հայ Որբերու երախտիքն ու սէր։
Իփէկեան Գէորգ Մեծանուն Հայուն՝
Սիկաուի մէկ նոր Քապրիք մնայուն։
Սարգիսեանին ալ բարեձեւ, գիրուկ՝
Խօսքն յարգել տալու համար մէկ մօրուք։
Կամսարական մեր Զոյգ եղբայրներուն՝
Արսէն աղա մը խղճամիտ, ներհո՛ւն։

Հանճարեղ գիտուն, իփէկին Գասպար՝
Երեւան երթալ, հո՛ն նստիլ իսպառ։
Սօրկուճին՝ որ իսկ կոչուի Գարգամանակ՝
ԱթէնԱ սիկաու ծխողներ մինակ։
Հաճընին Տիգրան որ ունի յարգ, վարկ...
Ասոր ալ ծխող սիկաուէթ է՛լ-ՇԱՐԲ։
Պարկեշտ ազգասէր Պիճօյեան Հայկին՝
Վահան ու նիզակ ձեռքին՝ ի հարկին...
Զիլինկիրեանին՝ հանողին Հօռա
Պօռազան ձեռքին «Սիկաուէր» պօռա։
Հայուտիճներու մեծ հեղինակին՝
Տասը հազարնոց մէկ ծեր այրի կին։
Մէթր Գայարեանին որ է փաստարան՝
Պլօքճիները բռնելու խափան։
Մկրտիչեանին Լեւոնին սէնտիկ՝
Մէրթլեանին դէմ մէկ աղուոր միթինկ։

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ԶԱԳԸՃԵԱՆ ՆՈՐԱԶԵԻՈՒԹԵԱՆ ՍԻՐԱՀԱՐ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ

Նրբաճաշակ Տիկիններ,
Օրիորդներ փափկասո՛ւն,
Որ պատկանիք թէ բարձր
Եւ կամ փոքր իսկ դասուն՝
Թէ որ կ'ուզէք գեղեցիկ և
Թէ սիրուն պոօսերի,
Զեր ճաշակին համաձայն
Գործուած միշտ անթերի՝
Դիմեցէք դուք ես կ'ըսեմ
ԶԱԳԸՃԵԱՆ ԱՆԺԷԼԻՆ,
Որ մասնագէտն այս գործին,
Եւ ճիւղերու Տանքիլին։
Օ՛ն, փորձեցէ՛ք մէկ անգամ,
Գնալ իրեն Տունն յատուկ,
Ապու Տարտար Հայոց մեր
Աբարթըման թիւ Ծ, դուք։

Թիւթիւնճեան Պէյին կոչուող Տէլէմաք՝
Ծիրանի դօտույ ամեն զոյն զիմակ :
Փաստաբան Շահապալ կոչուողին Մէթր՝
Դէմքեր ճանչելու Հայ անուանց Տեար :
Նորեկ փաստաբան անձին ալ Սալէր՝
Նուագախումբի, թատրոնի սալեր :
Անլեան Արմանին Գօնսիւլ Պարսկական՝
Չեզոքներու Շեֆ անուն պատուական :
Պօքի բուն Շէֆ Ներսէսին Կեսար
Օրհնութեան կոնդակ՝ փափաքելու հասար :
Մանթաշէֆի Շէֆ ալրին Մութաֆօլ՝
Ռուսահայեր միշտ տեսնել իրեն քով :
Պէրպէրեան Լեւոն էօնժէնթօրին գէթ՝
Փորն իջեցնելու բժիշկ մը վարպետ :
Փորձագէտ հմուտ Դըլըճին Տօքթօր
Մաղթենք որ ապրի ու տեսնէ իր թոռ :
Մեր Ալլահվէրտի Կարպիսին Տօքթօր՝
Թեմականի մէջ՝ ոսկեղօծ աթոռ :
Կարապետեանին Տօքթօրիս հմուտ՝
Ախ, գըլինիք մը՝ վաստկելու կուտ...
Թաշճեան Տօքթօր անձին պատուական՝
Անկեւանոց մը գոնէ իրական :
Դալընեան Տօքթօր անձին ալ Սոսրօլ՝
Օթօ մ'որ քալէ փորձանքսըղ, խէրօլ :
Մինչ Դարամանեան Տօքթօրին անխոց՝
Ազգային գործեր գիտելու ակնոց :
Դադանճեանին Տօքթօրիս ծերուկ՝
Անօթներուն տակ մէկ մէկ ձմերուկ :
Մինչ մատաղատունկ Տօքթօրին Զամմար՝
Ծաղրանկարչի Տիպլօմ մը յարմար :
Իսկ այն Տօքթօրին որ կոչուի Մամբրէ՝
Ժամացոյց մ'որ իր երթեւեկն համրէ
Տէր Կարապետեան Աղնիւ Տօքթօրին՝
Հիւանդներ իրեն գացող կէսօրին :
Դալըպճեանին Բեքիե վահան՝
Օգափոխութեան մշտատու կայան :
Կիւրճեանին մեր այն որ է Միքայէլ՝
Տիրէքթօրութիւնն՝ հայ պանքի վայել :

Մկրտիչեանին Կարպիսին Հայրիկ՝
Տանսի, պալօյի մէկ շքեղ վայրիկ :
Թահթաճեանին որ ակնոցակիր՝
Պանք Օթօմանի Տեսչութիւնն ընտիր :
Դասպարեան Մելքոն անձին գերընտիր՝
Զինք հետաքրքրող շահաւէտ խնդիր :
Ազատեան կոչուող անձին մասնագէտ՝
Շինել ծախելու տուներ շահաւէտ :
Կարինեանին ալ ճարտար Արշաւիր՝
Շքանշան մը կուրծքին վայել իր...
Նոյն ճարտարագէտ Սիրաքին Սիրաք՝
Տուն բարձրացնել միշտ արագ արագ :
Պետրոսին Մուղալ կաշիավաճառ՝
Պօքճիներէն զատուելու մէկ ճար :
Կուտուղեանին մեր որ իսկ Յովհաննէս՝
Օգափոխութեան գոնէ մէկ հովէս :
Իր որդիներուն որ կոչուին կուսուղ՝
Տասներկու ամիս առատ գործ սօցսուղ :
Մանուկեան անձին անունով Մանուկ՝
«Հնչակ» շարժելու նոր ձեռք մը բանուկ :
Լօքմակէօղին ալ որ կոչուի Արթին՝
Լուծել Ազգային վէճերը խրթին...
Պօրոյի ծանօթ Օհանին Բարսեղ՝
Ազգը շարժելու խթան մը, ասեղ :
Բաղաքականի անգամին ծանիկ՝
Իր ընկերները ուղղելու ջանիկ...
Նոր Թեմականի անգամին Շաւարշ՝
Բամ փորոտան» ի Ալիշանեան Մարշ :
Իսկ Իփէկեանին որդւոյն — Ազասի —
Մարդ ճանչնալ կ'ուզէ՞, թող հետս խօսի...
Դերձակին ընտիր Փափազին Ղազար՝
Լօթարիա մ'ես, այլեւս չի հազար :
Մէրթիւան Գրիգորին կաշիավաճառ՝
Նոր շարքեր կազմել իրեն անպատճառ :
Մամիկոնեանին մեր ծերուկ Օննիկ՝
Աղքատախնամի տետրակն ու կնիք :
Ստեփանեանին Տպարանապետ՝
Ամրապէս կառչիլ Զեզոքներուն դէթ :

14015

ԳԵՈՐԳ ԻՓԵԿԵԱՆ
ԾԽԱԽՈՏԻ ԵՒ ՍԻԿԱՌԵԹԻ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

Ծ Խ Ե Ց Է ' Ք

ԻՐ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ ՈՐՈՆՔ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՐԿՈՒ
ՏԱՐԻՆԵՐ ԶԱՐՈՒՆԱԿ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆ

ՇՆՈՐՀԻ ԻՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՏԵՍԱԿԷՆ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԾԽԱԽՈՏՆԵՐՈՒՆ

ԳԻՆ 15 Ե.Դ. - ՓԱՌԱԿԱԶՄ 20

Հարցի՝

H. MANAVIAN

Rue Ragheb Pacha No. 25

ALEXANDRIE, Egypte